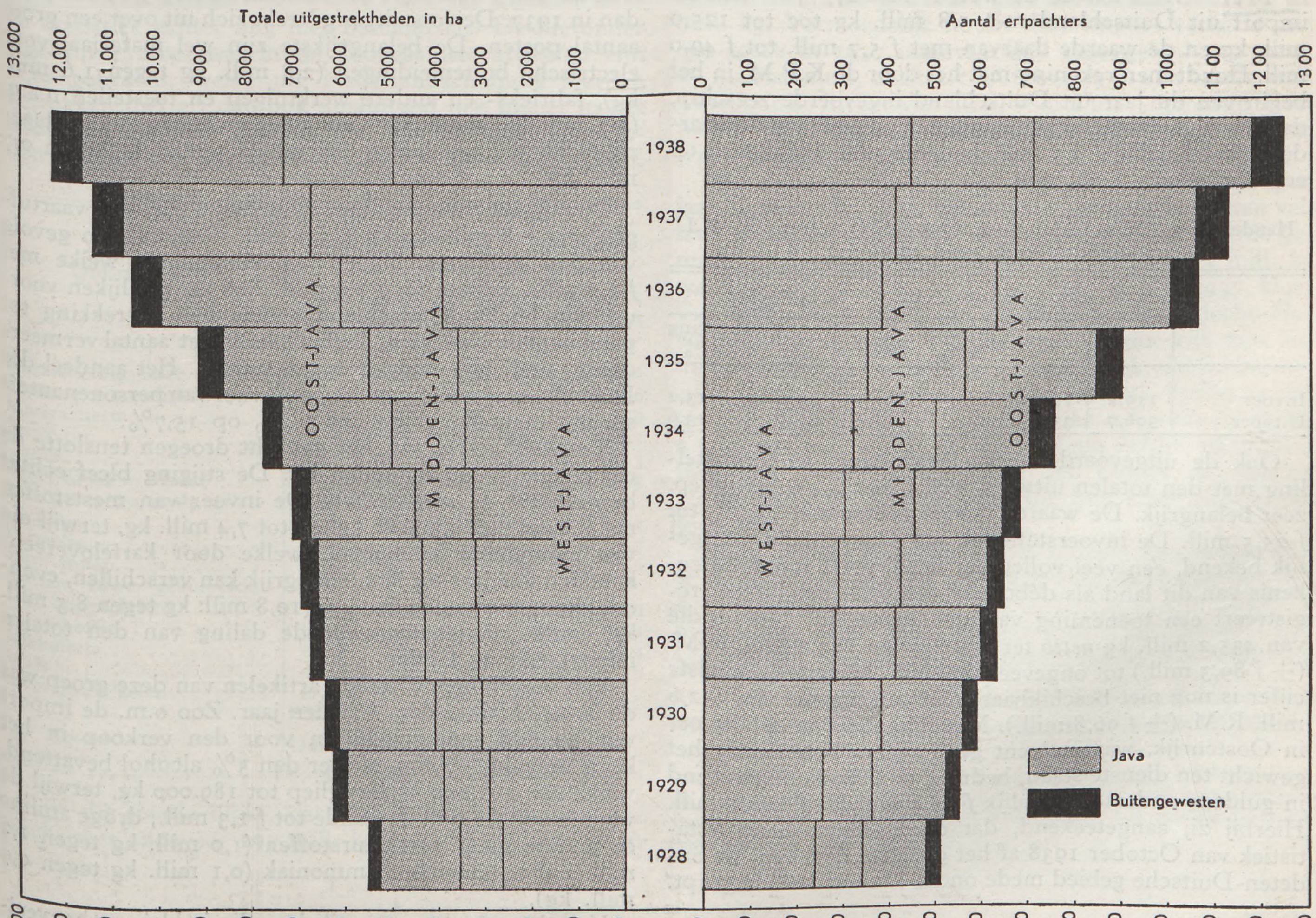
Economisch Weekblad
voor Nederlandsch-Indië

Orgaan van het Departement van Economische Zaken met medewerking van Hoofden van Departementen, Diensten en Bedrijven, alsmede van niet-ambtelijke personen en organisaties.

8e Jaargang 31 MAART 1939 No. 13

Toenemende erfpacht voor Kleine Landbouw in Nederlandsch-Indië.

De grafiek geeft de uitgestrektheid weer van de op ultimo van elk jaar in Nederlandsch-Indië uitgegeven en toegezegde erfpachtsperceelen voor „kleine landbouw", en het aantal erfpachters.

Van 1928—1938 is de oppervlakte toegenomen met 6.790 ha = 123,1%, het aantal erfpachters met 143,1%. De sterke toeneming, welke sinds 1934 waarneembaar is, is te verklaren door de depressie, waardoor vele Euro-

peanen landbouw gingen uitoefenen op erfpachtsperceelen voor ,,kleine landbouw", terwijl tevens de door de Overheid in het leven geroepen soepeler bepalingen t.a.v. het verkrijgen van erfpacht ,,kleine landbouw" daartoe bijdroegen.

De gemiddelde oppervlakte per erfpachter blijft gedurende de periode 1928—1938 steeds dezelfde n.l. 9 à 10 ha, zoodat geen verschuiving naar een grooteren of kleineren bedrijfsvorm valt te constateeren.

Verder leert de grafiek, dat het kleine landbouw-bedrijf in de Buitengewesten van geen beteekenis is in verhouding tot Java. West- en Oost-Java zijn zoowel in oppervlakte als in aantal de belangrijkste gewesten.

Om een indruk te krijgen van de economische beteekenis van het kleine landbouw-bedrijf kan medegedeeld worden, dat in 1937 op Java en Madoera van de totaal voor landbouw beschikbare gronden 0,1% ingenomen werd door het kleine landbouw-bedrijf, 13,8% door het ondernemingslandbouw-bedrijf en 86,1% door den Inlandschen landbouw.

(*Centraal Kantoor voor de Statistiek, Afdeeling Landbouwstatistiek*).

De handel van Ned.-Indië met Duitschland (incl. het voormalige Oostenrijk) gedurende 1938.

Het handelsverkeer met Duitschland ontwikkelde zich in het afgeloopen jaar zeer bevredigend. Terwijl de totale invoer nagenoeg gelijk bleef aan dien in 1937 — zelfs daalde de waarde met 2,7% — nam de import uit Duitschland met 5,8 mill. kg toe tot 125,0 mill. kg en de waarde daarvan met *f* 5,7 mill. tot *f* 49,0 mill. Houdt men rekening met het door de K.P.M. in het begin van dit jaar uit Duitschland ingevoerde zeeschip, dat niet in de statistiek is opgenomen en waarvan de waarde naar schatting *f* 3,5 mill. bedroeg, dan komt men op een accres van *f* 9,2 mill.

Handel met Duitschland (incl. Oostenrijk) volgens de N.I. statistiek (excl. goud en zilver).

	In mill. kg bruto			In mill. gld.		
	1937	1938	Stijging in %	1937	1938	Stijging in %
Invoer	119,2	125,0	4,9	43,3	49,0	13,2
Uitvoer	306,7	355,—	15,7	29,5[1])	25,5[1])	— 13,6

Ook de uitgevoerde hoeveelheid steeg, in tegenstelling met den totalen uitvoer, welke met 4,2% terugliep, zeer belangrijk. De waarde daalde echter met 13,6% tot *f* 25,5 mill. De invoerstatistiek van Duitschland, die gelijk bekend, een veel vollediger beeld geeft van de beteekenis van dit land als débouché van onze producten, registreert een toeneming van den invoer uit Ned.-Indië van 435,2 mill. kg *netto* ter waarde van 122,2 mill. R.M. (± *f* 89,3 mill.) tot ongeveer 626 mill. kg *netto* (het juiste cijfer is nog niet beschikbaar) met een waarde van 132,8 mill. R.M. (± *f* 96,8 mill.). Met inbegrip van den invoer in Oostenrijk, waaromtrent geen cijfers betreffende het gewicht ten dienste staan, bedroeg de invoer omgerekend in guldens onderscheidenlijk *f* 95,4 mill. en *f* 104,1 mill. Hierbij zij aangeteekend, dat de Duitsche handelsstatistiek van October 1938 af het grootste deel van het Sudeten-Duitsche gebied mede onder Duitschland begrijpt.

Invoer.

Het accres van den invoer betreft voornamelijk drie groepen van goederen, namelijk machines en werktuigen, rij-, voer- en vaartuigen en chemische voortbrengselen.

1) Incl. opbrengst der geheven uitvoerrechten.

Van eerstgenoemde groep, waaronder mede gerangschikt worden gereedschappen, instrumenten, bedroeg de invoer in het afgeloopen jaar 17,1 mill. kg met een waarde van *f* 14,8 mill. of 3,2 mill. kg en *f* 3,6 mill. meer dan in 1937. De vooruitgang strekt zich uit over een groot aantal posten. De belangrijkste zijn wel materiaal voor electrische buitenleidingen (2,8 mill. kg tegen 1,6 mill. kg), fabrieks- en andere werktuigen en toestellen n.a.g. (1,3 mill. kg tegen 1,— mill. kg) zoomede ambachtsgereedschappen en deelen daarvan (1,1 mill. kg tegen 0,7 mill. kg).

De stijging van den import van rij-, voer- en vaartuigen met 0,8 mill. kg en *f* 3,2 mill. is vooral een gevolg van den grooteren invoer van vliegtuigen, welke met *f* 2,7 mill. toenam tot *f* 2,9 mill. Een aanzienlijken vooruitgang boekte Duitschland voorts met betrekking tot personenautomobielen, incl. chassis; het aantal vermeerderde met 606 stuks tot 1.041 stuks. Het aandeel der Duitsche wagens in den totalen invoer van personenauto's sprong dientengevolge van 7,3% op 15,7%.

Tot het accres van het gewicht droegen tenslotte de chemische voortbrengselen bij. De stijging bleef echter beperkt tot de meststoffen. De invoer van meststoffen n.a.g. nam met 5,5 mill. kg toe tot 7,4 mill. kg, terwijl die van zwavelzure ammoniak, welke door kartelovereenkomsten van jaar tot jaar belangrijk kan verschillen, eveneens hooger was dan in 1937 (10,8 mill. kg tegen 8,5 mill. kg), zulks niettegenstaande de daling van den totalen import hier te lande.

Van verschillende andere artikelen van deze groep was de invoer kleiner dan verleden jaar. Zoo o.m. de import van bereide geneesmiddelen voor den verkoop in het klein verpakt, 5% en minder dan 5% alcohol bevattend, welke van 261.000 kg terugliep tot 189.000 kg, terwijl de waarde van *f* 2,0 mill. daalde tot *f* 1,3 mill., droge aniline en andere n.a.g. teerkleurstoffen (1,0 mill. kg tegen 1,2 mill. kg) en vloeibare ammoniak (0,1 mill. kg tegen 0,9 mill. kg).

Van de groepen van artikelen, die in kleinere hoeveelheden uit Duitschland werden betrokken, moeten in de eerste plaats de metalen worden genoemd. De betrekkelijk geringe daling van 46,3 mill. kg tot 42,6 mill. kg is voornamelijk op rekening te stellen van spoorstaven, lasch- en verbindingsstukken voor spoorwegen (1,7 mill. kg tegen 3,0 mill. kg), met onedel metaal overtrokken

ijzerdraad (0,3 mill. kg tegen 2,1 mill. kg) en draadnagels en spijkers (1,3 mill. kg tegen 2,2 mill. kg).

Daartegenover valt te wijzen op een verhoogden invoer van profielijzer van 1,5 mill. kg tot 3,3 mill. kg en van ijzeren buizen, andere dan gegoten (12,9 mill. kg tegen v. j. 10,9 mill. kg).

Met betrekking tot de overige artikelen, waarvan de leveranties terugliepen, kunnen nog worden vermeld afgetapt bier, ander dan stout (1,3 mill. kg tegen 2,— mill. kg), asbestcementplaten (0,1 mill. kg tegen 1,7 mill. kg) en pakpapier ander dan van oude couranten (0,9 mill. kg tegen 1,5 mill. kg).

Uitvoer.

Met de gebiedsuitbreiding wordt in de Duitsche handelsstatistiek tot nu toe, wat het voormalige Oostenrijk aangaat, in zooverre rekening gehouden, dat de in- en uitvoer van en naar dit land niet meer wordt opgenomen, terwijl het Sudeten-Duitsche gebied van October 1938 af, op enkele gedeelten na die bij Oostenrijk zijn getrokken, als deel van Duitschland wordt beschouwd. De handel van Oostenrijk met het buitenland (excl. die met Duitschland) wordt in een afzonderlijke statistiek verwerkt. Deze statistiek is op het Centraal Kantoor voor de Statistiek echter nog niet beschikbaar. De hieronder afgedrukte tabel waarin de voornaamste artikelen zijn bijeengebracht, welke uit Nederlandsch-Indië werden betrokken, betreft dan ook uitsluitend den invoer in het oude Duitschland, behalve voor de drie laatste maanden van 1938, welke mede het Sudetengebied omvatten.

Omschrijving	In mill. kg netto		In mill. RM.		% totale invoer in Duitschland	
	1937	1938	1937	1938	1937	1938
Bauxiet en kryoliet	138,8	192,7	3,6	4,9	10,6	16,3
Benzine en gasoline	129,5	157,9	12,2	14,0	5,8	5,6
Mangaanerts	5,7	8,4	0,6	0,7	1,0	2,0
Ruwe tin	4,9	4,0	15,2	9,8	47,3	33,5
Copra	62,9	128,6	14,0	19,0	30,0	46,3
Ruwe tabak in bladen	20,6	17,3	30,4	28,2	22,8	18,5
Ruwe en gezuiverde caoutchouc	15,1	31,8	16,7	26,9	15,0	34,4
Palmolie	13,8	10,6	3,2	2,9	42,6	36,7
Sisalhennep	9,0	13,2	3,5	3,3	15,7	27,6
Rottan, ruwe, gezuiverde en ongespleten	9,0	7,4	2,9	2,5	83,1	82,9
Ruwe koffie	4,0	4,6	3,0	3,3	2,3	2,4
Nikkelerts	—	16,6	—	0,6	—	48,4
Maïs	—	7,2	—	0,7	—	0
Overige artikelen	21,9	± 26	16,9	16,0	×	×
Totaal	435,2	± 626	122,2	132,8	×	×

Uit dit staatje blijkt, dat de toeneming van het gewicht met ongeveer 191 mill. kg voor bijna de helft op rekening komt van de mineralen, waaronder in 1938 voor de eerste maal ook nikkelerts met een hoeveelheid van 16,6 mill. kg voorkomt. De waarde daalde niettemin door de lagere waarde van de ingevoerde tin met 1,6 mill. RM tot 30,0 mill. RM.

Het accres van de landbouwproducten is nagenoeg geheel terug te voeren tot copra en rubber. De invoer van deze producten uit Nederlandsch-Indië bedroeg in het afgeloopen jaar het dubbele van dien in 1937. In hoeverre de vermeerdering van den copra-import samenhangt met de toevoeging van het Sudeten-Duitsche gebied, waarin groote copra-verwerkende fabrieken zijn gelegen, is niet te zeggen[2]). Vast staat echter, dat reeds in de maanden Januari t/m September 1938, welke ten volle vergelijkbaar zijn met de overeenkomstige periode in 1937, 40 mill. kg copra en 14 mill. kg rubber meer werd geïmporteerd.

Grootere hoeveelheden werden voorts ingevoerd van sisalhennep. Het aandeel in den totalen import steeg hierdoor van 15,7% tot 27,6%, een percentage dat zelfs iets hooger is dan dat van Oost-Afrika, vanwaar in 1938 13,1 mill. kg werd betrokken tegen 21,5 mill. kg in 1937.

De invoer van maïs, een product, dat in 1937 in den handel met deze gewesten niet voorkwam, bedroeg 7,2 mill. kg. Vermoedelijk houdt deze import verband met een reeds in 1937 uitgevaardigd menggebod van tarwe en maïsbakmeel, dat tot 1 October 1938 van kracht was, waardoor de invoer van maïs, vooral uit Argentinië, Roemenië en Joegoslavië aanzienlijk is gestegen, zulks ten koste van de duurdere tarwe.

Van enkele producten was de invoer in het afgeloopen jaar lager dan in 1937. Behalve op palmolie en rottan valt hier vooral te wijzen op ruwe tabak, naar de waarde gemeten het belangrijkste product, waarvan 17,3 mill. kg werd ingevoerd of 3,3 mill. kg minder dan in 1937. Hoewel ongeveer de helft van de fabrieken der Tsjecho-Slowaaksche tabaksregie binnen het Duitsche rijk zijn komen te liggen, is het weinig waarschijnlijk, dat de invoercijfers hierdoor merkbaar zijn beïnvloed. Stellig is dat niet het geval met de tendenz, welke ook voor de eerste 9 maanden zeer duidelijk wijst op een verder terreinverlies van Nederlandsch-Indië ten gunste van landen als Bulgarije en Griekenland, die hun afzet zelfs zagen toenemen.

Voor verdere bijzonderheden omtrent den invoer hier te lande moge worden verwezen naar de op pag. 470 t/m 472 afgedrukte tabellen, waarin tevens een overzicht is opgenomen van den uitvoer naar Duitschland (incl. Oostenrijk) volgens de uitkomsten van de N.I. Statistiek.

(Mededeeling van het Centraal Kantoor voor de Statistiek, Afdeeling Handelsstatistiek).

2) Men zie hiervoor het artikel „Mogelijke invloeden van de overdracht van het Sudeten-Duitsche gebied aan Duitschland op den Ned. en Ned.-Ind. export" in het Economisch Weekblad No. 45 van 1938.

Financieel weekoverzicht.

Wil men de vrijwel geruischlooze toevoeging van het Memelgebied bij het Duitsche Rijk buiten beschouwing laten, dan heeft de afgeloopen week geen nieuwe belangrijke evenementen op politiek gebied gebracht. Dit beteekent niet, dat na de jongste gebeurtenissen de rust is teruggekeerd. De naaste toekomst is in vele opzichten nog uitermate duister, zoodat de door den Britschen Minister-President in het Lagerhuis onmiddellijk na de annexatie van Bohemen en Moravië gestelde vraag was: ,,what has happened, the end of an old adventure or the beginning of a new" ook thans nog niet voor beantwoording vatbaar is. Het beurssentiment wordt door deze vraag momenteel beheerscht. Conjunctureele factoren, hoe belangrijk deze ook mogen zijn, worden geheel door de politieke onzekerheid op den achtergrond gedrongen. Het feit, dat de lang verwachte redevoering van den Italiaanschen Dictator in het algemeen een gematigden indruk maakte en geen strikt omlijnde desiderata ten opzichte van Frankrijk bevatte, heeft er ongetwijfeld toe bijgedragen de spanning te verminderen. Van niet minder belang is de totstandkoming van het handelsverdrag tusschen Duitschland en Roemenië, waarvan de strekking verder schijnt te gaan dan een normaal handelsverdrag op basis van het reciprociteitsbeginsel. De teekening van het verdrag geschiedde op een tijdstip, dat de Engelsche diplomatie haar pogingen aanwendde tot vorming van een eenheidsfront der democratische landen tegen de Duitsche agressie. In het midden latende in hoeverre deze pogingen succes hebben gehad of zullen hebben, kon deze actie de totstandkoming van het verdrag, hetwelk vèrstrekkende economische gevolgen kan hebben, niet verhinderen. Een onzekere factor wordt voorts gevormd door de onderlinge verhoudingen tusschen de Zuid-Oost Europeesche Staten. De latente controversen zijn als directe consequentie van de jongste verschuivingen plotseling sterk op den voorgrond getreden. Men houdt er niet ten onrechte rekening mede dat, waar de belangen der groote mogendheden elkaar op dit terrein ontmoeten, hieruit op korten termijn moeilijkheden zullen kunnen voortvloeien.

Indien men de internationale effecten- en goederenbeurzen als de exponenten wil beschouwen van den huidigen politieken toestand, schijnt de conclusie gerechtvaardigd, dat direct gevaar voor een vele-landen-omvattenden oorlog in het algemeen niet aanwezig wordt geacht. De goederenmarkten en effectenbeurzen legden, zooals de navolgende cijfers aantoonen, na op 22 dezer een laagtepunt te hebben bereikt, een tamelijk prijshoudende stemming aan den dag, waardoor het prijs- en koersniveau niet onaanzienlijk kon verbeteren :

	10-3-'39	22-3-'39	27-3-'39
Wallstreet-index voor :			
Industrieelen	152,28	139,51	141,14
Spoorwegen	33,37	28,96	29,74
Public Utilities	26,52	23,26	22,88
Amsterdam aandeelen-index	170,02	154,18	160,75
Reuter-goederen-index	137,5	135,9	136,4
Valutanoteeringen :			
Sterling te Amsterdam	8,83¼	8,82¼	8,81¼
Dollar te Amsterdam	1,88¼	1,88⅜	1,88¼
Sterling te Londen	4,69⅛	4,68¼	4,68¼
Goudprijs te Amsterdam	2.104,—	2.105,—	2.104,—
Goudprijs te Londen	148/3	148/5	148/5½

Uit bovenstaande cijfers blijkt tevens, dat ook de valutamarkt een onder de huidige omstandigheden zeer stabiel karakter heeft getoond. Weliswaar heeft zich ook nu wederom kapitaalsverplaatsing voorgedaan, doch de verschillende egalisatiefondsen hebben blijkbaar zonder bezwaren den druk op de valuta's — welke daarvan het gevolg was — kunnen opvangen.

Het ,,Annual Bullion Review" over 1938 van de firma Samuel Montague & Co. te Londen bevat als gewoonlijk vele belangrijke gegevens over de internationale goudbeweging in het afgeloopen jaar. De controleerbare goudtransacties in de open markt te Londen stegen van £ 123 millioen in 1937 tot niet minder dan £ 208 millioen in welke stijging het uit politiek en monetair oogpunt zoo bewogen jaar 1938 weerspiegeld wordt. Niet minder belangrijk zijn de gegevens omtrent den monetairen goudvoorraad der belangrijkste circulatiebanken per ultimo December van het jaar, welke wij eveneens hieronder laten volgen (in millioenen ounces fijn).

Landen	1938	1937
Amerika	414,5	364,5
Britsche Rijk	118,7	136,0
Frankrijk	69,4	73,3
Rusland (taxatie)	33,0	31,0
Nederland	28,4	26,5
Zwitserland	19,9	18,5
België	16,6	17,0
Spanje (taxatie)	13,0	16,0
Zweden	9,1	6,9
Japan	4,6	7,4
Tsjecho-Slowakije	2,7	2,6
Totaal (31 landen)	773,7	745,6

De wereldproductie van goud steeg van 34,7 tot 36,7 millioen ounces fijn, verdeeld over de navolgende landen :

Wereldproductie van goud (in millioenen ounces fijn).

	1932	1935	1937	1938
Zuid-Afrika	11.559	10.774	11.735	12.161
Rusland	1.950	4.500	5.000	5.000
Canada	3.044	3.285	4.096	4.680
V.S. van Amerika	2.219	3.163	4.112	4.244
Australië	714	915	1.381	1.570
Japan	402	589	750	800
Wereldproductie	24.301	29.584	34.783	36.750
Aandeel van Zuid-Afrika	47,6%	36,4%	33,7%	33,1%
Aandeel van het Britsche Rijk	69,5%	57,6%	56,7%	57,4%

Ook in 1938 deed zich hetzelfde verschijnsel voor als in 1937 dat de totale toename van den monetairen voorraad (28,1 m/m ounces) belangrijk hooger is dan de toename der wereldproductie (bijna 2 m/m ounces) waaruit blijkt, dat nog steeds in vroeger jaren opgepot goud zijn weg naar de goudmarkt vindt. Opvallend is de stijging der Australische goudproductie, welke de laatste jaren meer dan verdubbeld is en dit land tot één der leidende producenten heeft gemaakt. De goudvoorraden van Engeland, Frankrijk, België, Japan, Tsjecho-Slowakije vertoonen een belangrijke daling. Het metaal vond hoofd-

zakelijk zijn weg naar Amerika, welk land op het eind van 1938 niet minder dan 54% van den monetairen wereldgoudvoorraad controleerde.

De Nederlandsch-Indische Escompto Maatschappij is de eerste Nederlandsch-Indische bankinstelling, welke haar jaarverslag over 1938 heeft gepubliceerd. Dezelfde factoren, welke de rentabiliteit van het Nederlandsche bankwezen hebben aangetast, hebben ook hier hun invloed uitgeoefend. De inkomsten uit provisie en koersverschillen waren tengevolge van de afgenomen bedrijvigheid op de effectenmarkt belangrijk lager dan in 1937, terwijl ook de lage kapitaals- en geldrente de resultaten ongunstig hebben beïnvloed. Bij een ten opzichte van het vorig jaar van *f* 1.986.000. tot *f* 1.916.000 verminderd onkostencijfer, bedroeg de nettowinst bij practisch op hetzelfde peil gehandhaafde afschrijvingen en reserveeringen *f* 609.164 (v.j. *f* 729.141,48), welke een dividend van 4% (v.j. 4½%) mogelijk maakt. Bij de beschouwing der balanscijfers valt een scherpe stijging der post effecten op, welke — behalve door een andere boekingswijze — haar verklaring vindt in het feit, dat een gedeelte der liquiditeiten rentegevend is belegd door effectenaankoopen. Voorts valt een daling te constateeren van de deposito's op langen termijn van *f* 19 millioen tot *f* 12,9 millioen. In verband met de moeilijkheid hare liquiditeiten rendabel te beleggen, heeft de bank de daling der depositogelden bevorderd.

Batavia, 28 Maart 1939. H.

Uit het Moederland.

Wanneer wij op de velerlei Moederlandsche gebeurtenissen, welke zich in de afgeloopen weken op economisch gebied hebben voorgedaan, een terugblik werpen, dan is het in de eerste plaats de op 1 Maart j.l. voorloopig in werking getreden nieuwe tariefwet, waarop de aandacht valt. Bij Koninklijke boodschap van 24 Februari 1939 werd het desbetreffende wetsontwerp aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden. De voorloopige inwerkingstelling kon geschieden krachtens een op de Tariefmachtigingswet gegrond Koninklijk Besluit.

In de Memorie van Toelichting wordt de nieuwe tariefwet matig beschermend genoemd en wordt als hare doelstelling aangegeven het beschermen van de binnenlandsche markt voor de daarvoor in aanmerking komende takken van bedrijf, teneinde daarvoor tevens de werkgelegenheid te verruimen. Eenerzijds moest dus de toestand van een bedrijfstak te wenschen overlaten, anderzijds zou een verbetering daarin de arbeidsmarkt moeten verlichten, wilde aanleiding voor een verhoogd invoerrecht aanwezig worden geacht. Door deze toegepaste selectie betreffen de verhoogingen alleen de producten der volgende bedrijfstakken:

1. de glas- en aardewerkindustrie.
2. de textiel- en kleedingsindustrie.
3. de papierindustrie.
4. de hout- en houtbewerkingsindustrie.
5. de leder- en lederwarenindustrie.
6. de metaalnijverheid.

Teneinde ongewenschte verschuivingen als gevolg van veranderde verhoudingen met de bestaande invoerrechten te voorkomen, is bij de opstelling van de nieuwe tariefwet uitgegaan van het onderstaande schema:

Oud invoerrecht naar de waarde	Nieuw invoerrecht naar de waarde
3%	6%
6%	10%
8%	12%
10%	15%
12%	18 of 20%

De ingevoerde verhoogingen zijn dus zeer wezenlijk en het lijkt meer een kwestie van persoonlijke appreciatie, indien men hier nog van een „matig beschermend tarief" wil spreken. In ieder geval beteekent het nieuwe tarief — zooals de Minister in de Memorie van Toelichting ook uiteenzet — een principieele wijziging in de tot dusverre gevoerde Nederlandsche handelspolitiek in de richting van het protectionisme. Wel zijn de tijden veranderd, dat zulk een wijziging staat te worden doorgevoerd, zonder dat hiertegen uit groote groepen der bevolking een krachtig protest oprijst. Natuurlijk zal bij de behandeling in de Kamers te zijner tijd weerstand tegen het ontwerp worden ondervonden, omdat Nederland nog talrijke principieele vrijhandelaren kent, doch dat een Minister of zelfs een Ministerie zal vallen — zooals vroeger bij soortgelijke ontwerpen meermalen is gebeurd — behoeft onder de huidige nationale en internationale economische omstandigheden niet te worden gevreesd. Daarvoor is te zeer de noodzaak van beschermende maatregelen op velerlei gebied gebleken, daarvoor heeft de vroeger bestaande Nederlandsche vrijhandelsmentaliteit zich noodgedwongen reeds te ver moeten ombuigen.

Frappant is in dit opzicht het feit, dat de opbrengst der invoerrechten in Nederland zich sinds het begin dezer eeuw heeft vertienvoudigd en van 10 millioen op rond 100 millioen gulden is gekomen.

Uiteraard heeft zich bij de totstandkoming van de nieuwe tariefwet de vraag voorgedaan, of wellicht bij invoering ook retorsiemaatregelen van het buitenland zouden zijn te wachten. Hieromtrent is de Minister — blijkens de Memorie van Toelichting — niet ongerust. Hij meent, dat de onderhavige matige en gemotiveerde verhooging der invoerrechten ten aanzien van onzen export geen ernstige gevolgen met zich mede zal brengen. In dit verband moge er echter op worden gewezen, dat het nieuwe tarief in het buitenland en met name in Duitschland sterk de aandacht heeft getrokken.

Het was te verwachten, dat de Duitsche pers de ontstane situatie zou betreuren, daar deze op zichzelf den export naar Nederland uiteraard niet zal bevorderen. In den toestand van exportdrang, waarin Duitschland momenteel verkeert, is dat begrijpelijk, temeer omdat Nederland tot de beste afnemers van het Derde Rijk behoort. Van den totalen Duitschen uitvoer in 1938 ad 5.250.000.000 RM ging 448.000.000 naar Nederland, 54.000.000 naar Nederlandsch-Indië en 6.000.000 naar Nederlandsch-West-Indië (totaal 508.000.000 RM).

Voor den Duitschen invoer waren de overeenkomstige cijfers resp. 5.448.000.000, 198.000.000, 133.000.000, 77.000.000[1]) (totaal 408.000.000).

Het Moederland alleen staat in de rij der Duitsche afnemers bovenaan op de lijst met ruim 8% van den totalen Duitschen uitvoer, tegenover Engeland met 7%, Italië met 6%, Zweden met 5%, België/Luxemburg met 4½%, Frankrijk met 4%, Zwitserland met bijna 4% en de V.S. van Amerika met nog geen 3%. De Balkanlanden Griekenland, Roemenië, Bulgarije en Joegoslavië, benevens Hongarije namen gezamenlijk ongeveer 10% van den totalen uitvoer af. De groote beteekenis van Nederland als afzetgebied voor Duitschland blijkt uit bovenstaande cijfers reeds heel duidelijk.

Omgekeerd is Duitschland, hoewel niet meer de eerste plaats innemende in de rij der Nederlandsche afnemers, van bijzonder belang voor den uitvoer van het Moederland, waarvan het in 1938 rond 15% afnam.

Beide landen zijn dus nog steeds in sterke mate op elkaar aangewezen. Dat de wijziging in de Nederlandsche tariefwet daarom in Duitschland veel commentaar uitlokte en de reis van Minister Steenberghe naar Duitschland hier te lande dezer dagen in het middelpunt der belangstelling stond, viel dan ook niet te verwonderen. Reeds vermeldde een persbericht, dat de Minister niet ontevreden was over het resultaat zijner besprekingen met leidende personen uit het Duitsche economische leven en dat hij hoop koesterde op een grooter Duitsch-Nederlandsch goederenverkeer.

Vooral land- en tuinbouw zouden hier eventueel dan van kunnen profiteeren. Waar de toestand van den Duitschen landbouw blijkbaar zorgen geeft in verband met gebrek aan werkkrachten, waardoor de productie schade lijdt, is een vergroote invoer van verschillende agrarische producten in Duitschland dit jaar niet onmogelijk. Reeds werd deze week de spoorvracht voor versche groenten en versch fruit van Nederland naar Duitschland voor het Duitsche deel van het traject met 20% verlaagd. Speciaal de Nederlandsche tuinbouw is daarbij dus gebaat. Dat is verheugend, omdat in dezen bedrijfstak de omstandigheden door verschillende oorzaken wel zeer somber zijn geworden. In een der vorige Moederlandsche kronieken werd daarop reeds uitvoeriger ingegaan. Intusschen is echter ook de Duitsch-Italiaansche handelsovereenkomst van 13 Februari j.l. tot stand gekomen. Italië, dat met Nederland tot de grootste groentenleveranciers op de Duitsche markt behoort, verkreeg mogelijk ook op dit gebied concessies, zoodat een nadeelige invloed daarvan op den Nederlandschen uitvoer van groenten naar Duitschland niet onmogelijk is. Weliswaar exporteeren Nederland en Italië — tengevolge van klimatologische invloeden — grootendeels in verschillende jaargetijden, doch de kascultures in het Moederland voeren ook in de koudere jaargetijden uit.

Naast dergelijke voortdurend nieuw optredende handelspolitieke moeilijkheden komt nu ook nog de beruchte coloradokever den export van land- en tuinbouwproducten bedreigen. Hoewel de verspreiding van dit insect in ons land geenszins daartoe aanleiding geeft en de bestrijding krachtig en effectief is ter hand genomen, weet men uit ervaring maar al te goed, hoe gemakkelijk het buitenland de aanwezigheid van den coloradokever aangrijpt om import van de betreffende producten te weren.

Nu hier toch over den export wordt gesproken, is het wellicht interessant om — aan de hand van de jaarcijfers over 1938 — eens de ontwikkeling van den Nederlandschen handel met enkele landen in het kort na te gaan. De totale invoer in Nederland liep van 1937 op 1938 terug van *f* 1.550.124.000 tot *f* 1.414.825.000 ; de uitvoer van *f* 1.148.110.000 tot *f* 1.039.156.000. Eenige achteruitgang valt dus te constateeren, doch deze bleef binnen enge grenzen. Vermeldenswaard is de ontwikkeling van den handel met de Scandinavische landen, welke een niet onaanzienlijken vooruitgang vertoont sinds 1936.

	Invoer in Nederland uit (in 1000 gld.)			Uitvoer uit Nederland naar (in 1000 gld.)		
	1936	1937	1938	1936	1937	1938
Zweden	16.183	27.796	29.934	23.300	32.155	35.858
Noorwegen	7.016	10.233	12.320	8.915	13.688	15.745
Finland	7.659	16.697	15.848	5.672	10.769	9.449
Denemarken	3.825	11.595	13.147	5.278	5.573	7.870
Totaal	34.683	66.321	71.249	43.165	62.185	68.922

De in bovenstaande cijfers tot uiting komende toename der handelsbetrekkingen is evident. Voor het jaar 1937 is zij zeer zeker mede veroorzaakt door de destijds oplevende conjunctuur, maar de vraag is gewettigd, of hier ook niet de in den aanvang van 1937 tot stand gekomen Oslo-conventie een stimuleerende uitwerking heeft gehad. Deze conventie, welke eigenlijk een verjonging beteekende van de op 22 December 1930 tusschen dezelfde landen tot stand gekomen overeenkomst, is echter geen lang leven beschoren geweest. Evenals haar voorgangster werd zij door de crisisomstandigheden achterhaald, zoodat reeds op 11 Mei 1938 de aangesloten Regeeringen besloten niet meer tot verlenging over te gaan. Niettemin lijkt het er op, dat zij in de handelsbetrekkingen van Nederland met de Scandinavische landen nuttig werk heeft verricht. De ontwikkeling van den Nederlandschen handel met België[2]) — ook een der onderteekenaren van de Oslo-conventie is echter niet van denzelfden aard, doch vertoont in 1938 eenigen achteruitgang ten opzichte van het voorafgaande jaar.

De handelsbetrekkingen met de Zuid-Amerikaansche staten vertoonen over het algemeen een gunstig aspect.

	Invoer in Nederland uit (in 1000 gld.)			Uitvoer uit Nederland naar (in 1000 gld.)		
	1936	1937	1938	1936	1937	1938
Argentinië	67.182	104.277	64.142	10.280	18.986	11.701
Chili	2.655	3.473	4.081	804	886	1.149
Brazilië	9.452	11.499	15.865	3.393	4.392	7.343
Bolivia	6.156	6.462	10.361	285	116	277
Paraguay	263	225	320	24	95	72
Uruguay	1.806	2.585	3.137	947	2.082	1.803
Peru	1.143	1.984	1.160	716	1.624	1.813
Venezuela	237	302	181	1.887	3.805	6.407
Columbia	2.101	2.087	1.667	837	2.050	1.949

1) Dit bedrag wordt voor een zeer belangrijk deel gevormd door den aardolie-export van Curaçao, waarvoor speciale regelingen zijn getroffen.

2) inclusief Luxemburg.

De sterke achteruitgang, welke in 1938 in den handel met Argentinië viel waar te nemen, was waarschijnlijk van incidenteelen aard en vond zijn oorzaak in de geringe graanaankoopen in dat land. Het is zeer wel mogelijk, dat 1939 in dezen weer een geheel ander en beter beeld zal laten zien. Overigens blijkt in de cijfers over het algemeen een opgaande tendenz te zitten, waarbij Brazilië, Venezuela en ook Bolivia wel bijzonder opvallen. De Nederlandsche handelsmissie, welke in het voorjaar van 1937 onder leiding van oud-minister van Karnebeek Zuid-Amerika heeft bezocht, zal zeer zeker het hare tot de gunstige ontwikkeling hebben bijgedragen.

Een ander land, dat in steeds sterker mate — ook economisch — de aandacht van Nederland zoowel als van Nederlandsch-Indië trekt, is de Unie van Zuid-Afrika. De plaats gehad hebbende economische bemoeiingen van officieele en particuliere zijde schijnen ook hier succes te hebben gehad. De export althans van Nederlandsche producten naar de Zuid-Afrikaansche markt is aanmerkelijk vergroot en kwam van *f* 5.001.000 in 1936 via *f* 11.077.000 in 1937 op *f* 17.860.000 in 1938. De invoer in Nederland uit Zuid-Afrika hield met deze ontwikkeling geen gelijken tred. De desbetreffende cijfers waren resp. *f* 1.091.000, *f* 5.000.000 en *f* 3.358.000.

De gevoelige achteruitgang, dien de Nederlandsche export in 1938 in meerdere landen onderging, kon gelukkigerwijze in andere landen vrijwel worden gecompenseerd. De waarde van den totalen uitvoer bleef daardoor zooals gezegd — vergeleken met 1937 — vrijwel op peil. De eerste twee maanden van 1939 geven in dit opzicht reeds een minder gunstig beeld. De waarde van den in dit tijdsbestek plaats gehad hebbenden export bedroeg *f* 152.000.000 tegen *f* 164.000.000 in de overeenkomstige periode van 1938. Kwantitatief valt in deze twee maanden echter een vermeerdering te constateeren (2.286.000 ton tegen 2.273.000 ton). De activiteit in het Nederlandsche economische leven — althans voor zoover deze op den export betrekking heeft — vertoont globaal gezien dus nog geen teekenen van verslapping, hetgeen op zich zelf reeds een zeer verheugend verschijnsel mag worden genoemd.

Immers, zoolang een volk actief blijft, is er reden zijn toekomst met een gezond optimisme te beschouwen. Er zijn meerdere teekenen, die er op wijzen, dat de Nederlandsche activiteit ook in den handel eerder toe- dan afnemende is.

Den Haag, 14 Maart 1939.

C. N. DE BOER

Berichtgeving omtrent de bevolkingsrubbercultuur over het tweede halfjaar 1938.

Prijsverloop op de wereldmarkt.

Het tweede halfjaar 1938 heeft in het teeken gestaan van een belangrijke verscherping van de restrictie. Het internationale uitvoerpercentage, dat voor het eerste kwartaal op 70% en voor het tweede kwartaal op 60% was vastgesteld, werd medio Juni, op grond van het onbevredigende prijsverloop, door de Internationale Rubber Regelings Commissie voor het derde kwartaal op 45% bepaald. De marktverbetering, die daarop intrad, kon slechts behouden blijven door het percentage voor het vierde kwartaal op 45% te handhaven.

De statistische positie is door de restrictieverscherping zeer verbeterd. Het door de Internationale Rubber Regelings Commissie gepubliceerde cijfer van de wereldvoorraden, dat in het begin van 1938 524.000 ton beliep en op ultimo April tot 565.000 ton was gestegen, daalde tot 531.000 ton aan het einde van het derde kwartaal en tot 457.000 ton op ultimo December. Het laatstgenoemde cijfer komt — bij een jaarverbruik van 1.000.000 ton — overeen met $5^1/_2$ maand consumptie.

Deze verbetering van de statistische positie heeft de prijzen doen stijgen. De Londensche noteering liep op van $5^5/_{16}$ d per lb in het begin van Juni tot $7^1/_4$ d aan het einde van die maand. Vervolgens had — afgezien van een kortstondige inzinking in het laatst van September, verband houdende met de oorlogsdreiging in die dagen — een vrij regelmatige verdere stijging plaats tot $8^1/_2$ d in het midden van October. Daarna kreeg de markt een flauwer aanzien en brokkelden de noteeringen met eenige schommelingen af tot $8^3/_{16}$ d op ultimo December. Voor een klein deel hangt deze zwakkere marktbestemming samen met de verhooging van het uitvoerpercentage voor het eerste kwartaal 1939 tot 50%. In hoofdzaak moet zij worden verklaard uit de onzekerheid omtrent den politieken toestand in Europa en omtrent de conjunctuur-ontwikkeling in de V.S. van Amerika.

De Batavia-markt is de Londensche prijzen vrij nauwkeurig blijven volgen[1]). Van om en nabij 18 ct per hkg stegen de noteeringen voor Java-standard sheet tot 23½ cent op ultimo Juni en tot 29 cent medio October, gevolgd door een daling tot 28½ cent op het einde van het jaar.

De marge tusschen de Singapore-noteeringen van sheets en blankets heeft zich tegen het einde van 1938 wederom verkleind. Het verschil tusschen deze beide noteeringen, dat in het eerste kwartaal 8 à 10% en in het tweede kwartaal 10 à 15% had bedragen, verminderde in het derde kwartaal geleidelijk tot 5%. Na een kortstondige vergrooting van de marge tot ca. 10% in het midden van October, bedroeg het verschil in November weer 5% en in December zelfs 4%. De vermindering van de bevolkingsrubberexporten zal voor deze verkleining van de marge wel de voornaamste oorzaak zijn geweest.

1) Daarbij is rekening ermede te houden, dat de rubber te Batavia wordt genoteerd op wereldmarkt-pariteit verminderd met de te betalen uitvoerrechten. Deze bedroegen voor 1938 2,9 ct. per hkg gewoon uitvoerrecht en 0,335 ct. per hkg defensie-uitvoerrecht. Voor 1939 is het gewone uitvoerrecht tot 1,9 ct. en het defensie-uitvoerrecht tot 0,265 ct. verlaagd. Toen begin December bekend werd, dat voor de op ultimo van het jaar onder contrôle te stellen rubber bij uitvoer slechts de lagere 1939-uitvoerrechten verschuldigd zouden zijn, steeg de noteering met ongeveer 1 ct. per hkg.

De prijsvorming in de rubbergewesten.

In vorige berichtgevingen is reeds beschreven, hoe het individueele restrictiestelsel werkt. In den regel worden de coupons door de producenten dadelijk na de uitgifte verkocht aan exporteurs of tusschenhandelaren, die dus later ongedekte rubber moeten bijkoopen. De prijs, dien zij daarvoor besteden, bepaalt de mate waarin door de bevolking wordt getapt. Al naarmate er meer of minder rubber uit het binnenland wordt aangeboden dan er coupons in handen van exporteurs zijn, wordt de prijs voor het ongedekte product geleidelijk verlaagd of verhoogd, wat wederom op het verloop van de couponnoteeringen een terugslag uitoefent.

De restrictieverscherping, die zich in 1938 heeft voltrokken, moest dus worden bewerkstelligd door prijsverlaging van de ongedekte rubber. Zulk een prijsverlaging heeft in het afgeloopen jaar inderdaad plaatsgevonden, al is zij minder sterk en minder snel geweest dan op grond van de groote vermindering van het uitvoerpercentage mocht worden verwacht.

De oorzaak daarvan ligt in de omstandigheid, dat — ter compensatie van de medio 1937 bestaande overschrijding — de tap tegen het einde van het laatstgenoemde jaar reeds belangrijk was ingekrompen. De prijzen van het ongedekte product, die in verband daarmede in de tweede helft van 1937 waren gedaald van rond 32 à 35 cent tot 17 à 19 cent per kg, liepen in de eerste vijf maanden van 1938 zonder schokken verder terug tot ca. 8 à 10 cent. Deze daling bleek iets te groot te zijn; de uitvoeren bleven n.l. bij de quota ten achter. Waar de uitgereikte coupons op het einde van Juli vervielen, was het noodig voorraden uit het binnenland aan te trekken; de rubberprijzen in die maand stegen dan ook tot 10 à 12 cent. In de daaropvolgende maanden onderging dit prijspeil slechts een kleine daling tot 9 à 10 cent in November. Wel werd het uitvoerquotum voor het tweede halfjaar belangrijk verlaagd, doch de naderende poeasa[2]) — steeds een periode waarin slechts zeer weinig wordt getapt — maakte het noodig om de toegelaten productie grootendeels op de aan deze poeasa voorafgaande periode te concentreeren. In December stegen de rubberprijzen veelal weer iets, vooruitloopende op het grootere uitvoerquotum van het eerste kwartaal 1939.

TABEL I. Prijzen voor ongedekte rubber op het einde van de maand (in ct. per kg).

Gewest	Dec. 1937	Mei 1938	Juli 1938	Aug. 1938	Sept. 1938	Oct. 1938	Nov. 1938	Dec. 1938
Cultuurgebied S.O.K.³)	17	11	12½	13½	13	13½	12½	8½
Bengkalis³)	16	9	10½	11	8	10	9	9
Atjeh³)	15½	8	8½	9	8	10	10	11
Tapanoeli⁴)	14	8	7	8	8½	8½	8	9
Sumatra's Westkust³)	17	10	10½	10½	9	10	10	11½
Indragiri⁵)	19½	8	11	10	10½	11	11	15½
Djambi³)	18	10	11½	12	11	11½	11½	9
Zuid-Sumatra³)	17½	9	12	9½	11	11½	9	11
Banka⁵)	16	7½	10	10	9	9½	9	10½
W.-Afd. van Borneo³)	21	9½	9½	11	11½	11½	12	13½
Z. & O.-Afd. van Borneo³)	22	10½	14	13	12	13½	13½	15

2) Deze viel in 1938 van 25 October tot 24 November.
3) Smoked sheet; 4) sheety crêpe; 5) airdried sheet.
6) Abnormaal wegens het dreigende oorlogsgevaar.

In overeenstemming met de hierboven beschreven prijsvorming van het ongedekte product, zijn de couponnoteeringen in de eerste vijf maanden van het jaar minder sterk gedaald dan de prijzen op de wereldmarkt. Het daaropvolgende herstel van de wereldmarkt is vrijwel geheel aan de coupons ten goede gekomen. Globaal gesproken noteerden de oogstvergunningen in het begin van het jaar 18 à 20 ct. per kg, eind Mei 13 à 14 ct., eind October 36 à 37 ct. en eind December 34 à 35 ct.

TABEL II. Prijzen voor oogstvergunningen op het einde van de maand (in ct. per kg).

Gewest	Dec. 1937	Mei 1938	Juli 1938	Aug. 1938	Sept⁶) 1938	Oct. 1938	Nov. 1938	Dec. 1938
Cultuurgebied S.O.K.	20½	14	33	34	23	38	33	34½
Bengkalis	18	11	28	32	20	37	33½	32
Atjeh	16	12½	27	32	22½	35½	35½	34
Tapanoeli	20½	15	36	33½	27	38	34	34½
Sumatra's W.-kust	20	13½	31	32½	24	36	31	33
Vrijgebied Riouw	16	14	33	35	—	38	37	35
Indragiri	20	13	29	33½	26	34½	33	34
Djambi	18	13½	31	32	24	36	32½	34
Zuid-Sumatra	18	15½	33½	35	28½	37½	33	34½
Banka	16½	14½	27	30	27½	34	31½	28
W.-Afd. van Borneo	18	15½	35	33	31	38	33½	34
Z. & O.-Afd. van Borneo	16	14	30½	33½	23	35½	29	33
Batavia-noteering van standard sheet	48½	37½	53½	53½	48	57	53	56½

Uitvoer en productie.

Op pagina 444 is een staat opgenomen, waarin de gewestelijke uitvoeren van bevolkingsrubber over de periode 1930 t/m 1938, alsmede een maandelijksche specificatie van deze uitvoeren voor 1938, zijn weergegeven.

Met behulp van de cijfers van de voorraden bij erkende exporteurs kunnen deze uitvoercijfers tot „benaderde producties" worden omgerekend, waarna voor 1938 het volgende resultaat wordt verkregen.

TABEL III. Benaderde productie van bevolkingsrubber in 1938 (in metrieke tonnen).

Maand	Uitvoer	Toeneming (+) of afneming (—) van de voorraden	Benaderde productie
Januari	13.325	+ 512	13.837
Februari	11.720	+ 2.786	14.506
Maart	15.777	— 1.396	14.381
April	11.808	— 1.546	10.262
Mei	9.747	+ 1.321	11.068
Juni	11.920	+ 292	12.212
Juli	21.582	— 2.626	18.956
Augustus	10.846	— 134	10.712
September	9.368	+ 2.105	11.473
October	17.925	— 2.790	15.135
November	8.546	+ 1.308	9.854
December	4.032	— 83	3.949
Totaal	146.596	— 251	146.345

Het is duidelijk, dat de hooge cijfers van Juli en October geen plotselinge stijgingen van de werkelijke productie beteekenen, doch slechts duiden op het spuien van voorraden uit het binnenland, respectievelijk verband houdende met het vervallen van de coupons en met het

begin van de poeasa. Deze voorraadspuiïngen in aanmerking genomen, mag uit bovenstaande cijfers worden afgeleid, dat de tap gedurende de eerste tien maanden van het jaar slechts langzaam kan zijn teruggeloopen en zich — met licht dalende tendens — op een peil van 13.000 à 14.000 ton per maand moet hebben bewogen. De poeasamaand November bracht een sterke productievermindering. De opleving van den tap in December, welke — in verband met de toen op handen zijnde quotumverhooging van 29.398 ton voor het vierde kwartaal 1938 tot 39.136 ton voor het eerste kwartaal 1939 — aanzienlijk moet zijn geweest, is nog niet in de uitvoercijfers of in de exporteursvoorraden over December tot uiting gekomen. Januari 1939 vertoonde echter een ruimen bevolkingsrubberexport van 21.244 ton, terwijl de voorraden met 1.492 ton stegen, hetgeen dus een „benaderde productie" geeft van 22.736 ton. Deze groote productie moet voor een belangrijk deel van den tap in December afkomstig zijn.

Het uitvoerquotum van bevolkingsrubber heeft in 1938 een kleine overschrijding vertoond van 138 ton of ca. 0,1 %:

Uitvoerquotum 1938:		
55% van 261.316 ton.....	143.724 ton	
Carry-over 1937/38......	+ 3.347 ,,	
		147.071 ton
Uitgevoerd ten laste van quotum 1938:		
Uitgevoerd in 1938......	145.650 ton	
Uitgevoerd in Januari 1939 ten laste van 1938.....	1.559 ,,	
		147.209 ,,
Overschrijding 1938		138 ton

De oorzaak van deze overschrijding ligt in het feit, dat in het afgeloopen jaar 596 ton teveel aan oogstvergunningen zijn uitgeschreven. Als gevolg van de omvangrijke werkzaamheden voor het berekenen en uitschrijven der oogstvergunningen, moest n.l. daartoe wel eens worden overgegaan vóórdat het internationale uitvoerpercentage bekend was. De daaruit voortvloeiende verschillen waren eind 1938 nog niet geheel verrekend.

Dat de uitvoer van bevolkingsrubber 458 ton beneden de uitgegeven licentiehoeveelheid is gebleven, vindt hoofdzakelijk zijn verklaring in de wijze waarop de natte rubber tot droog aequivalent wordt omgerekend. Bij het passeeren van de tolgrenzen wordt n.l. geen omrekening op droog-gehalte toegepast; voor de natte rubber moeten dan tot het volle (natte) gewicht assignaties worden overgelegd. De omrekening vindt achteraf centraal plaats; het daarbij gevonden droge gewicht wordt ten laste van het quotum gebracht. Het is duidelijk dat dit ertoe leidt, dat de op het quotum geboekte rubber normaliter bij de hoeveelheid uitgegeven oogstvergunningen ten achter blijft.

De uitvoer van scraps, waarop bij de omrekening op droog gewicht een aftrek van 25% wordt toegepast, heeft in 1938 7 ton droog bedragen. De uitvoer van slabs — onderworpen aan een aftrek van 10% — beliep 3.896 ton droog. Deze uitvoeren leverden derhalve correcties op van respectievelijk 2 en 433 ton, tezamen 435 ton. Deze totale correctie komt het hierboven genoemde tekort van 458 ton zeer wel nabij.

Een gewestgewijze vergelijking van uitvoerquota, uitgegeven licentiehoeveelheden en exporten is gegeven in tabel IV. Deze tabel bevestigt, dat de gewesten met den grootsten natten uitvoer (Bengkalis, Indragiri en Zuid-Sumatra) in hoofdzaak voor het verschil van 458 ton verantwoordelijk zijn.

Een bespreking van de kwalitatieve samenstelling van den bevolkingsrubberuitvoer, in verband met de ontwikkeling van het binnenlandsche apparaat van remilling- en sheetbedrijven, is gegeven in de volgende paragraaf. Hier moge slechts, aan de hand van tabel V, iets worden vermeld omtrent de bestemmingen van den export van de droge kwaliteiten.

De blanket-uitvoer begint zich meer en meer tot een rechtstreeksche verscheping naar de verbruikslanden te organiseeren. Het aandeel, dat nog via Singapore en Penang wordt verzonden, bedroeg in 1938 22% van den totalen uitvoer van dit product tegen 32% in 1937 en 36% in 1936. De V.S. van Amerika zijn verreweg het voornaamste bestemmingsgebied. Zij trokken in de jaren 1936 t/m 1938 respectievelijk 56%, 58% en 67% van de Nederlandsch-Indische blankets tot zich. Ook

TABEL IV. Gewestelijke quota, hoeveelheid uitgeschreven oogstvergunningen en uitvoeren van bevolkingsrubber in 1938 (in tonnen van 1000 kg).

Gewesten	Uitvoerquota	Uitgeschreven oogstvergunningen	Uitvoeren (incl. controle rubber)	Verschil tusschen 1 en 2	Verschil tusschen 1 en 3	Verschil tusschen 2 en 3: in tonnen	Verschil tusschen 2 en 3: in % v/d oogst vergunningen
	1	2	3	4	5	6	7
Cultuurgebied	8.664	8.673	8.662	+ 9	— 2	— 11	— 0,13%
Bengkalis	9.117	9.219	9.060	+ 102	— 57	— 159	— 1,72 ,,
Atjeh	945	945	942	—	— 3	— 3	— 0,32 ,,
Tapanoeli	6.114	6.121	6.124	+ 7	+ 10	+ 3	+ 0,05 ,,
Sumatra's Westkust	4.354	4.388	4.336	+ 34	— 18	— 52	— 1,19 ,,
Indragiri	7.865	7.957	7.825	+ 92	— 40	— 132	— 1,66 ,,
Vrijgebied Riouw	4.317	4.315	4.302	— 2	— 15	— 13	— 0,30 ,,
Djambi	22.055	22.058	22.047	+ 3	— 8	— 11	— 0,05 ,,
Zuid-Sumatra	24.017	24.106	24.023	+ 89	+ 6	— 83	— 0,34 ,,
Banka	2.162	2.164	2.159	+ 2	— 3	— 5	— 0,23 ,,
Westerafd. v. Borneo	29.961	29.994	29.985	+ 33	+ 24	— 9	— 0,03 ,,
Z. en O.-Afd. v. Borneo	27.500	27.727	27.744	+ 227	+ 244	+ 17	+ 0,06 ,,
Totaal	147.071	147.667	147.209	+ 596	+ 138	— 458	— 0,31%

Europa begint langzamerhand iets meer belangstelling te toonen.

De bevolkingssheets daarentegen blijken meerendeels Singapore als tusschenschakel voor (na-)rooking en hersorteering nog niet te kunnen missen. Rond 75% van den sheet-uitvoer blijft via Singapore geschieden. De rechtstreeksche verschepingen naar de V.S. van Amerika zijn in 1938 kwantitatief zelfs beduidend teruggeloopen.

TABEL V. Bestemmingen van den uitvoer van de droge kwaliteiten bevolkingsrubber (in metrieke tonnen).

Landen	Blankets			Sheets		
	1936	1937	1938	1936	1937	1938
V. S. van Amerika	33.960	41.896	43.616	13.716	23.222	16.330
Europa	2.483	5.356	6.640	764	2.390	3.475
Japan	2.009	2.025	367	1.890	1.837	418
Singapore/Penang	22.076	23.092	14.131	51.113	82.000	57.572
Overige landen	86	86	49	15	277	95
Totaal	60.614	72.455	64.803	67.498	109.726	77.890

De intergewestelijke verschepingen oefenen onder het stelsel van individueele restrictie een soort arbitreerende functie uit: zij nivelleeren de tusschen de gewesten onderling bestaande verschillen in coupon- of rubbernoteeringen. Nadat tegen medio 1937 een andere maatstaf was aangelegd voor de verdeeling van het quotum over de gewesten, zijn zij van veel minder beteekenis geworden. Sindsdien dragen zij meer een incidenteel karakter. In de vier kwartalen van 1938 beliepen zij respectievelijk 1.003 ton, 201 ton, 243 ton en 1.332 ton, in totaal dus 2.779 ton tegen 11.140 ton in 1937.

Waren het in de eerste vier maanden van het jaar de groote verschepingen van Sumatra's Oostkust naar de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo die de aandacht trokken, in het laatste kwartaal van 1938 fungeerde Palembang als belangrijk uitvoergebied. Djambi, Indragiri, en Java waren daarbij de voornaamste bestemmingen. Intergewestelijke rubberverschepingen van minder beteekenis waren die van Tapanoeli naar het Cultuurgebied en Sumatra's Westkust, van Bengkalis naar Riouw en van de Zuider- en Oosterafdeeling naar de Westerafdeeling van Borneo.

TABEL VI. Intergewestelijke verschepingen gedurende het tweede halfjaar 1938 (in metrieke tonnen).

Uitvoer uit: / Invoer in:	Java	Sumatra's Oostkust	Atjeh	Tapanoeli	Sumatra's Westkust	Zuid-Sumatra	Z. & O. Afdeeling v. Borneo	Totaal
Java	—	—	—	2	—	102	—	104
Sumatra's Oostkust	—	—	—	154	20	28	—	202
Tapanoeli	—	—	8	—	—	—	—	8
Sumatra's Westkust	—	—	—	114	—	8	—	122
Riouw	—	52	—	—	—	371	—	423
Djambi	2	—	—	30	—	661	—	693
Banka	1	—	—	—	—	—	—	1
Westerafd. v. Borneo	—	—	—	—	—	—	22	22
Totaal	3	52	8	300	20	1170	22	1575

Voor het jaar als geheel genomen hadden Palembang, Sumatra's Oostkust en Tapanoeli belangrijke uitvoersaldi. Invoer-excedenten van beteekenis vertoonden de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo, Riouw en Djambi.

TABEL VII. Invoer- (+) of uitvoerexcedent (—) van de intergewestelijke verschepingen gedurende 1938 (in metrieke tonnen).

Gewesten	Eerste kwartaal	Tweede kwartaal	Derde kwartaal	Vierde kwartaal	Totaal
Java	— 1	+ 13	—	+ 101	+ 113
Sumatra's Oostkust	— 693	— 152	+ 119	+ 31	— 695
Atjeh	— 18	— 6	— 2	— 6	— 32
Tapanoeli	— 55	— 11	— 206	— 86	— 358
Sumatra's Westkust	+ 67	+ 26	+ 69	+ 33	+ 195
Riouw	+ 162	—	—	+ 423	+ 585
Djambi	— 151	—	+ 31	+ 662	+ 542
Zuid-Sumatra	— 19	— 22	— 12	— 1159	— 1.212
Banka	—	+ 1	+ 1	—	+ 2
Westerafd. v. Borneo	+ 15	—	—	+ 22	+ 37
Z.- en O.-Afd. v. Borneo	+ 693	+ 151	—	— 21	+ 823

Ontwikkeling van de binnenlandsche productie van blankets en sheets.

De tendens tot het droger worden van den uitvoer heeft zich in het tweede halfjaar 1938 voortgezet. Het gezamenlijke aandeel van blankets en sheets in den totalen bevolkingsrubberexport steeg van 95% in het eerste en 97% in het tweede kwartaal tot respectievelijk 98,5% en 99,3% in het derde en vierde kwartaal. Slechts in Bengkalis en Indragiri, waar de remilling-industrie van relatief minder beteekenis is en de sheetbereiding nog onvoldoende is aangeslagen om de geheele geproduceerde hoeveelheid te verwerken, bleef de slab-uitvoer van eenig belang.

TABEL VIII. Uitvoer van slabs in 1938 (in metrieke tonnen).

Gewesten	Eerste kwartaal	Tweede kwartaal	Derde kwartaal	Vierde kwartaal	Totaal
Zuid-Sumatra	1.139	1	—	—	1.140
Indragiri	256	565	218	87	1.126
Bengkalis	473	418	381	120	1.392
Z.- en O.-Afd. van Borneo	124	26	12	7	169
Overige gewesten	54	7	8	—	69
Totaal	2.046	1.017	619	214	3.896

In de onderlinge verhouding van blanket-sheetproductie is een verschuiving ingetreden ten gunste van de remilling-industrie. De verhouding tusschen blanket- en sheet-uitvoer bedroeg 1 : 1 in 1935, 1 : 1,5 in 1937 en 1 : 1,2 in 1938 (vgl. tabellen IX en X).

TABEL IX. Aandeelen van de verschillende kwaliteiten in % van den totalen bevolkingsrubberuitvoer.

Periode	Groep Ia blankets	Groep Ib sheets	Groep IIa scraps	Groep IIb slabs
1935	31,4	31,4	1,4	35,8
1936	40,0	44,6	0,3	15,1
1937	34,8	52,6	0,4	12,2
1938	44,2	53,1	—	2,7
1e kwartaal 1938	38,0	57,0	—	5,0
2e " "	45,5	51,5	—	3,0
3e " "	44,6	53,9	—	1,5
4e " "	50,5	48,8	—	0,7

De oorzaak van dezen relatieven teruggang van de sheetbereiding ligt eenerzijds in de omstandigheid, dat in vele rubberdistricten de prijsdaling een te geringe marge tusschen slabs en sheets heeft doen ontstaan om de productie van de laatste soort nog aantrekkelijk te maken, anderzijds ook in het feit, dat de remilling-industrie door haar grootere kapitaalsinvestatie en haar hoogere vaste kosten geneigd is langer in werking te blijven dan de sheetbedrijfjes. Deze algemeene tendens heeft uiteraard locaal op uiteenloopende wijze doorgewerkt. Bijzonderheden daaromtrent zijn per gewest vermeld onder de plaatselijke berichten.

Een te gering prijsverschil tusschen gerookt en ongerookt product heeft de animo voor het rooken doen verminderen. Wel is op dit punt gedurende het tweede halfjaar meer stabilisatie ingetreden en was — met Indragiri en Banka als belangrijkste uitzonderingen — het overgroote deel van de sheets gerookt, doch de kwaliteit van het product is achteruitgegaan. Dit is de voornaamste oorzaak, dat de export van smoked sheets zich nog steeds grootendeels op Singapore moet richten en nog slechts in geringe mate rechtstreeks naar de verbruikslanden plaats vindt. Het rookhuizen-apparaat is tijdens de hooge uitvoeren van 1937 te veel uitgebreid om ten volle in bedrijf te kunnen blijven. In practisch alle gewesten zijn tal van rookhuizen gesloten en waren de overige onregelmatig in productie.

TABEL X. Uitvoer van de verschillende kwaliteiten van bevolkingsrubber (in metrieke tonnen).

Periode	Groep Ia blankets	Groep Ib sheets	Groep IIa scraps	Groep IIb slabs	Totaal
1935	45.484	45.445	1.997	51.966	144.892
1936	60.614	67.498	443	22.843	151.398
1937	72.455	109.726	881	25.489	208.551
1938	64.803	77.890	7	3.896	146.596
1e kwartaal 1938	15.506	23.263	7	2.046	40.822
2e " "	15.237	17.221	—	1.017	33.475
3e " "	18.649	22.528	—	619	41.796
4e " "	15.411	14.878	—	214	30.503

De economische toestand in de rubbergewesten.

De gevolgen van de lage rubberprijzen zijn grootendeels reeds in het voorgaande verslag beschreven. De productie geschiedt in overwegende mate in gezinstap en concentreert zich op de kleinere complexen ; de groote tuinen zijn meerendeels buiten exploitatie geraakt. Voorzoover met vreemde arbeidskrachten wordt gewerkt, worden deze beloond volgens een stelsel van deelwinning. De lage geldopbrengsten hebben het daarbij noodig gemaakt het aandeel van den tapper te verhoogen ; het bagi-doea-systeem is dan ook over vrijwel de geheele linie vervangen door bagi-tiga. Aan het tuinonderhoud wordt weinig aandacht besteed.

Herplanting van bevolkingstuinen is tot dusverre slechts minimaal voorgekomen (Atjeh 6 ha, Sumatra's Oostkust 15 ha, Tapanoeli 43 ha, Riouw en Onderhoorigheden 29 ha en Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo 1 ha). Een rem daartoe werd in de eerste restrictieperiode gevormd door de bepaling van de internationale overeenkomst, dat herplanting slechts was toegestaan tot een maximum *per producent* van 10% van zijn aanplantingen per jaar en van 20% gedurende de geheele vijfjarige restrictieperiode. Deze maxima, die bij het veelal kleine tuinbezit een ernstige belemmering beteekenden om tot verjonging van de bevolkingsrubberaanplantingen over te gaan, zijn met ingang van 1 Januari 1939 vervallen. Ofschoon wordt overwogen de herplanting van bevolkingstuinen nog nader aan te moedigen, valt toch te verwachten, dat het herplanten van bevolkingstuinen van weinig beteekenis zal blijven, daar het herplanten niet past in de bij de bevolking gebruikelijke landbouwmethoden.

Inboeten heeft eveneens weinig plaats gehad. In de meestal zeer dicht geplante bevolkingstuinen bestaat daartoe over het algemeen ook weinig aanleiding.

De belangstelling voor den voedsellandbouw en de teelt van tweede gewassen is, o.m. als gevolg van de lagere inkomsten uit de rubbercultuur, merkbaar toegenomen. Voorzoover mogelijk wordt grootere aandacht besteed aan andere handelsgewassen en boschproducten.

De welvaart in de rubbergewesten is uiteraard sterk teruggeloopen ten aanzien van 1937. Toch is de invoer voor verschillende typische inheemsche verbruiksartikelen boven het peil van 1936 blijven liggen, terwijl bovendien de invoer in de rubberhavens gunstig afsteekt bij dien in de andere havens.

Voor de importen uit het buitenland volgen daaromtrent in tabel XI eenige vergelijkende cijfers.

TABEL XI. Invoer uit het buitenland in % van 1936.

Artikel	Invoer in een aantal belangrijke rubberhavens			Invoer in alle havens van de Buitengewesten		
	1936	1937	1938	1936	1937	1938
Manufacturen	100	292	103	100	189	101
Gezouten en gedroogde visch	100	158	148	100	135	137
Japansche aardewerkborden	100	283	159	100	158	81
Afgeroomde gecondenseerde melk met suiker	100	226	152	100	179	140
Sardines in blik	100	296	130	100	169	98
Vruchten op water	100	352	122	100	161	110
Biscuits	100	200	86	100	153	82
Kerftabak	100	186	118	100	161	110
Dakijzer	100	221	118	100	139	82
Naaimachines	100	444	188	100	343	162

De intergewestelijke aanvoeren uit Java vertoonen een analoge ontwikkeling.

De beschikbare cijfers laten zich samenvatten tot het volgende beeld. De invoeren van de gewone voedingsmiddelen (kedelee, katjang- en klapperolie uit Java ;

visch uit het buitenland) zijn ruim gebleven. Het zoutverbruik is weinig of niet gedaald. De invoeren van genotsmiddelen en van voedingsmiddelen met een meer luxe karakter (suiker, thee en kerftabak uit Java; sardines, vruchten in blik en kerftabak uit het buitenland) zijn veel sterker teruggeloopen; zij liggen meerendeels echter nog 20 à 30% boven het 1936-niveau. Van deze groep zijn de invoeren van strootjes (uit Java) zelfs groot gebleven. De manufacturen-importen (uit het buitenland zoowel als uit Java) zijn teruggevallen tot het peil van 1936, waarbij echter rekening moet worden gehouden met de groote voorraden, die begin 1938 bij den handel aanwezig waren. Van de gebruiksartikelen vallen de vrij gunstige invoercijfers van naaimachines in het oog.

Een en ander duidt erop, dat de welvaart in de rubbergewesten als geheel wel is gedaald, doch stellig nog niet op een onbevredigend niveau is gekomen.

Plaatselijke berichten.

Atjeh en Onderhoorigheden. De uitvoer over land naar Sumatra's Oostkust bedroeg in het derde en vierde kwartaal respectievelijk 297 en 50 ton; deze uitvoer is belangrijk grooter dan de verschepingen naar Penang.

Op de Westkust van Atjeh is de smoked-sheet-bereiding algemeen. Op de Oostkust daarentegen bereidt men vrijwel uitsluitend slabs. Ook in het Tamiangsche, waar eenigen tijd geleden animo voor de sheetbereiding was ontstaan, is men in den loop van 1938 vrijwel geheel tot de oude bereidingswijze teruggevallen. Een remillingbedrijf met een toegestane jaarcapaciteit van 500 ton is in het vierde kwartaal te Langsa in werking getreden. Deze capaciteit is echter te groot voor de beschikbare grondstof.

Het tuinonderhoud is gering. Er waren weinig voorraden in het binnenland aanwezig.

Tapanoeli. De sheetproductie heeft in dit gewest een zwaren terugslag ondergaan en is tot een kleine 40% van het niveau van 1937 teruggeloopen. De remillingindustrie is beter op peil gebleven. De onderlinge verhouding tusschen blanket- en sheet-uitvoer, die 1 : 3 bedroeg in 1937, kwam op 1 : 1,5 in 1938.

TABEL XII. Rubberuitvoer uit Tapanoeli (in metrieke tonnen).

Jaar	Blankets	Sheets	Scraps	Slabs	Totaal
1935	956	3.705	—	—	4.661
1936	1.793	3.719	—	—	5.512
1937	2.104	6.070	18	1	8.193
1938	1.675	2.369	—	—	4.044

De restrictieverscherping heeft voor de rubberproducenten in Tapanoeli tot extra-moeilijkheden gevoerd, doordat bovendien veel Tapanoeli-rubber werd afgevoerd naar het Cultuurgebied van Sumatra's Oostkust, waar de remillingbedrijven relatief hoogere prijzen voor de grondstof bleken te kunnen betalen. In verband daarmede werd in het vierde kwartaal besloten, dat uitvoer uit de Oostkust op assignaties, die tegen inwisseling van Tapanoeli-oogstvergunningen worden afgegeven, slechts mag plaatsvinden indien blijkt, dat een overeenkomstige hoeveelheid bevolkingsrubber vanuit Tapanoeli naar de Oostkust is vervoerd. Langs dezen weg wordt bereikt, dat het aan Tapanoeli toegewezen quotum inderdaad door het gewest zelf zal worden voortgebracht.

Sumatra's Westkust. De sheetbereiding, die in dit gewest overigens een ondergeschikte rol speelt, bleef in 1938 relatief goed op peil. De onderlinge verhouding tusschen blanket- en sheet-export bleef nagenoeg gelijk aan die in 1937, n.l. 1 : 0,3.

TABEL XIII. Rubberuitvoer uit Sumatra's Westkust (in metrieke tonnen).

Jaar	Blankets	Sheets	Scraps	Slabs	Totaal
1935	1.733	37	8	611	2.389
1936	2.120	32	—	42	2.194
1937	3.860	1.010	—	474	5.344
1938	2.987	861	—	18	3.866

De uitvoer van blankets heeft in 1938 rond 75% bedragen van de gezamenlijke toegestane capaciteit van de remillingfabrieken van dit gewest.

De productie vindt voornamelijk in familietap plaats.

Bengkalis. De vermindering van den uitvoer in 1938 is voor een belangrijk deel voor rekening van de sheets gekomen. De blanket-export verdubbelde zelfs ten aanzien van 1937, terwijl voorts nog een niet onbeteekenende uitvoer van slabs bleef bestaan. De onderlinge verhouding van blanket- en sheet-export wijzigde daardoor van 1 : 8 in 1937 tot 1 : 2,5 in 1938.

TABEL XIV. Rubberuitvoer uit Bengkalis (in metrieke tonnen).

Jaar	Blankets	Sheets	Scraps	Slabs	Totaal
1936	507	953	64	6.694	8.218
1937	1.012	7.976	87	3.555	12.630
1938	2.212	5.671	—	1.392	9.275

Van de gezamenlijke toegestane capaciteit van de 4 remillingbedrijven in Bengkalis (5.330 ton) is overigens slechts gemiddeld 50% in gebruik geweest.

Indragiri. De uitvoer van Indragiri bestond voor het grootste gedeelte uit sheets; de eenige in dit gebied aanwezige remillingfabriek was het grootste deel van het jaar buiten bedrijf en beperkte zich tot het spuien van oude voorraden. De uitvoer van natte rubber is nog tamelijk groot gebleven.

TABEL XV. Rubberuitvoer uit Indragiri (in metrieke tonnen).

Jaar	Blankets	Sheets	Scraps	Slabs	Totaal
1935	285	1.637	416	4.463	6.801
1936	67	2.484	142	2.422	5.115
1937	663	7.771	43	1.676	10.153
1938	298	6.399	2	1.126	7.825

De uitgevoerde sheets waren practisch geheel ongerookt. Het in Indragiri bestaande rookhuis is slechts één week in gebruik geweest.

De tap vond vrijwel uitsluitend in gezinsarbeid plaats. Het onderhoud onderging weinig verandering. Een onweersstorm bracht in December aan de rubberaanplantingen in de Koeantan-districten veel schade toe.

De dagloonen bleven op een niveau van ca. *f* 0,50.

Vrijgebied van Riouw. De uitvoer bleef vrijwel uitsluitend bestaan uit smoked sheets. In de kwaliteit daarvan kwam geen wijziging. Sluiting van rookhuizen kwam niet voor.

De tap geschiedde in de Maleische tuinen in gezinsarbeid en in de Chineesche tuinen door locale werkkrachten; in de grootere tuinen werden ook wel importarbeiders gebruikt. De werkgelegenheid is uiteraard sterk ingekrompen, waardoor een daling van de loonen plaats vond. Door de lage inkomsten uit de rubbercultuur werd de inheemsche bevolking genoodzaakt bijverdiensten te zoeken, waardoor o.m. de coprabereiding iets toenam.

Djambi. De sheetbereiding is bij de bevolking van dit gewest goed aangeslagen, zoodat de verminderde uitvoer van 1938 het zwaarst op de remillingbedrijven heeft gedrukt. De onderlinge verhouding tusschen blanket- en sheet-uitvoer bedroeg 1 : 4 in 1938 tegen 1 : 3 in 1937.

TABEL XVI. Rubberuitvoer uit Djambi (in metrieke tonnen).

Jaar	Blankets	Sheets	Scraps	Slabs	Totaal
1935	4.471	8.568	40	8.500	21.579
1936	7.585	17.912	—	476	25.973
1937	7.812	22.409	43	1.061	31.325
1938	4.493	17.714	—	—	22.207

De 4 in Djambi werkzame remillingfabrieken hebben een gezamenlijke toegestane capaciteit van 8.700 ton 's jaars, zoodat zij in 1938 gemiddeld nauwelijks op de helft van haar totaal productievermogen hebben gewerkt. Een van deze fabrieken was dan ook in de tweede helft van het jaar gesloten, terwijl de andere niet regelmatig in bedrijf konden zijn.

Een verdere verbreiding van de sheetproductie kon uiteraard onder de heerschende omstandigheden slechts in zeer beperkte mate plaatsvinden. Er werden dan ook weinig mangels ingevoerd (24 in het derde kwartaal en 80 in het vierde kwartaal).

Niettegenstaande de sheet-uitvoer vrijwel geheel uit gerookt product bleef bestaan, kon ook het rookhuizenapparaat niet regelmatig werkzaam zijn. Het aantal rookhuizen verminderde in het derde kwartaal met één door sluiting gevolgd door afbraak. Een in Juli afgebrand rookhuis werd naderhand door een nieuw, even groot vervangen.

Bij den tap overheerschte vrijwel algemeen het bagitiga-systeem, waarbij per tapper een dagverdienste van 20 à 25 cent werd behaald. Het tuinonderhoud bleef hoofdzakelijk beperkt tot het wegbranden van den opslag in de in tap zijnde complexen. Het loonpeil en de levensstandaard ondergingen geen wijziging.

Zuid-Sumatra. Het overland-transport van Palembang naar Djambi is in het tweede halfjaar weer van meer beteekenis geworden. Het omvatte 142 ton in het derde en 253 ton in het vierde kwartaal.

De uitvoer van slabs, die tot begin 1938 in Zuid-Sumatra steeds een groote rol heeft gespeeld, is sinds het tweede kwartaal geheel verdwenen. Dit „droog worden" van den export is te danken aan de remillingfabrieken; de sheetproductie is in Palembang nimmer populair kunnen worden. De verhouding tusschen den blanket- en den sheet-uitvoer bedroeg 1 : 0,3 in 1938 tegen 1 : 0,8 in 1937.

TABEL XVII. Rubberuitvoer uit Palembang (in metrieke tonnen).

Jaar	Blankets	Sheets	Scraps	Slabs	Totaal
1935	4.691	498	793	15.091	21.073
1936	9.368	1.602	—	10.412	21.382
1937	11.804	9.803	473	13.764	35.844
1938	17.073	5.762	—	1.140	23.975

De uitvoer van blankets is dus, ondanks de vermindering van den totaal-uitvoer, in 1938 belangrijk gestegen. De 6 in Palembang werkzame remillingfabrieken bezitten gezamenlijk een toegestane capaciteit van 17.800 ton. Vermeerderd met 2 kleine fabriekjes in Benkoelen en de Lampongs van resp. 60 en 44 ton, geeft dit een jaarcapaciteit van 17.904 ton. Indien men dit cijfer vergelijkt met den blanket-export, dan blijkt dat de remillingbedrijven in Zuid-Sumatra vrijwel op vol productievermogen hebben gewerkt.

De animo voor de sheetproductie is afgenomen, in de eerste plaats wegens het geringe prijsverschil tusschen sheets en slabs, in de tweede plaats als gevolg van de activiteit van de remillingfabrieken. Zoo ging b.v. de fabriek van Nomura voort met haar politiek om de natte koeken door middel van agenten rechtstreeks van de tuinbezitters in de binnenlanden op te koopen. Het was onder zulke omstandigheden zeer moeilijk de propaganda voor sheetbereiding voort te zetten. In de Palembangsche Benedenlanden werd dan ook de geheele propagandadienst, behalve in Komering en Ogan Oloe, voorloopig gestopt. In de Palembangsche Bovenlanden en in Komering en Ogan Oloe richtte de propaganda zich grootendeels op het verbeteren van het product. Mangels werden niet ingevoerd.

De sheet-uitvoer bestond voor het overgroote deel uit gerookt product, afkomstig van de centrale rookhuizen ter hoofdplaats. De kwaliteit daarvan is over het algemeen te vergelijken met Fair Average Quality te Singapore. Door de vermindering van den sheet-aanmaak moesten enkele rookhuizen worden gesloten, terwijl de andere meerendeels onregelmatig in bedrijf waren. De rookhuizen in het binnenland werden geleidelijk, met uitzondering van 2 in Rawas en 1 bij Batoeradja, buiten werking gesteld. De weinig uit het binnenland aangevoerde smoked sheets werden veelal ter hoofdplaats nagerookt.

De tap geschiedde voornamelijk in gezinsarbeid. Sporadisch werd deeltap in den vorm van bagi-tiga aangetroffen. De daarmede gemaakte verdiensten schommelden om 24 cent per dag. Het onderhoud was gering en beperkte zich vrijwel tot de in tap zijnde tuinen. In het binnenland werden voorraden aangehouden.

De loonstandaard bleef onveranderd (40 à 45 cent per dag voor koelies van Verkeer en Waterstaat; 25 à 30 cent per dag voor landbouwwerkzaamheden in de doesoen).

De belangstelling voor den voedsellandbouw was groot. Er werden meer lebaks aangelegd dan het vorige jaar, terwijl ook de cultuur van tweede gewassen druk werd beoefend. Plaatselijk werden daarvoor zelfs enkele oude versneden rubbertuinen gerooid. Voor de inzameling van boschproducten (rottan, damar, benzoë, djeloetoeng e.d.) bestond ondanks de lage prijzen van deze producten veel animo.

Banka en Onderhoorigheden. Met uitzondering van 1 bedrijf, dat zich echter in hoofdzaak moet richten op de verwerking van scraps, lumps en aardrubber, komen herbereidingsfabrieken in dit gewest niet voor. De uitvoer bestond dan ook practisch geheel uit sheets. Grootendeels vormden deze een sundried product, dat niet of in onvoldoende mate was gerookt. De meeste rookhuizen waren dan ook gesloten.

De productie werd, behalve door de restrictieverscherping, nog beïnvloed door den peperpluk. De voorwaarden voor den tap ondergingen geen verandering; bij bagi-tiga kon een dagverdienste van ca. 27 cent worden bereikt. Aan tuinonderhoud werd weinig gedaan. Voorraden van beteekenis werden niet aangehouden. De loonstandaard bleef constant.

Westerafdeeling van Borneo. De herbereidingsindustrie bleef in dit gewest iets beter op peil dan de sheetproductie. Veel verschil maakte dit echter niet uit. De verhouding tusschen den blanket- en den sheet-uitvoer, die in 1937 ca. 1 : 1,5 bedroeg, daalde tot 1 : 1,4 in 1938.

TABEL XVIII. Rubberuitvoer uit West-Borneo (in metrieke tonnen).

Jaar	Blankets	Sheets	Scraps	Slabs	Totaal
1935	15.091	17.709	—	1.411	34.211
1936	16.763	20.400	—	—	37.163
1937	16.628	25.272	—	356	42.256
1938	12.628	17.726	—	—	30.354

De 18 remillingfabrieken van West-Borneo hebben een gezamenlijke toegestane capaciteit van 21.150 ton, zoodat zij gemiddeld in 1938 voor rond 60% van deze capaciteit in bedrijf zijn geweest. Enkele fabrieken stonden dan ook gedurende korteren of langeren tijd stil.

Omtrent de sheetproductie vallen weinig bijzonderheden te melden. De toeneming van de sheetbereiding in Ketapang, die in het eerste halfjaar had plaatsgevonden, ging in het tweede halfjaar wederom te niet. Aan mangels werden in het derde kwartaal 48 stuks ingevoerd. Wat het rooken betreft bleef de toestand bestendigd, dat in verschillende streken door de bevolking airdried sheets

Uitvoer van bevolkingsrubber (droog aequivalent) uit de Buitengewesten naar het buitenland (in metrieke tonnen).

Periode	Oostkust van Sumatra		Atjeh	Tapanoeli	Sumatra's Westkust	Riouw		Djambi	Zuid-Sumatra	Banka	Wester-Afd. v Borneo	Z. & O. Afd. v. Borneo	Totaal
	Cultuurgebied	Bengkalis				Indragiri	Vrijgebied						
1930	11.026		473	2.676	490	6.644 1)	220	19.870	10.662	252	20.309	17.874	90.496
1931	10.836		290	1.752	298	7.400 1)	605	21.178	10.476	54	19.567	16.261	88.717
1932	6.294		80	293	14	5.661 1)	42	17.566	5.216	39	15.683	10.559	61.447
1933	13.878		325	1.673	169	8.465 1)	843	24.385	14.177	620	27.528	23.513	115.576
1934	29.622		1.009	7.507	2.096	10.246	2.496	25.490	32.734	3.627	34.797	36.263	185.887
1935	19.971		441	4.661	2.389	6.801	2.511	21.579	21.073	975	34.211	30.280	144.892
1936	9.099	8.218	302	5.512	2.194	5.115	4.560	25.973	21.382	1.541	37.163	30.339	151.398
1937	15.237	12.630	734	8.193	5.344	10.153	6.104	31.325	35.844	3.297	42.256	37.434	208.551
1938	11.017	9.275	182	4.044	3.866	7.825	4.302	22.207	23.975	2.159	30.354	27.390	146.596
Januari 1938....	1.372	810	41	521	80	664	537	1.853	2.118	689	2.828	1.812	13.325
Februari ,, ...	438	726	18	349	515	876	332	1.528	2.446	154	2.442	1.896	11.720
Maart ,, ...	1.955	950	36	620	340	658	496	2.257	2.842	176	2.850	2.597	15.777
1e kwartaal.......	3.765	2.486	95	1.490	935	2.198	1.365	5.638	7.406	1.019	8.120	6.305	40.822
April 1938....	908	674	12	236	409	579	453	1.114	2.125	168	2.689	2.441	11.808
Mei ,, ...	766	674	10	138	129	492	364	1.223	1.412	94	1.848	2.597	9.747
Juni ,, ...	747	947	9	200	286	830	349	2.273	1.842	111	2.528	1.798	11.920
2e kwartaal.......	2.421	2.295	31	574	824	1.901	1.166	4.610	5.379	373	7.065	6.836	33.475
Juli 1938....	1.778	1.320	16	541	782	759	460	3.582	3.313	289	4.875	3.867	21.582
Augustus ,, ...	655	751	6	277	341	689	338	1.122	2.160	129	1.879	2.499	10.846
September ,, ...	483	961	4	398	289	469	133	1.346	1.072	144	2.016	2.053	9.368
3e kwartaal.......	2.916	3.032	26	1.216	1.412	917	931	6.050	6.545	562	8.770	8.419	41.796
October 1938....	1.445	1.066	19	349	465	868	614	2.319	3.150	155	4.381	3.094	17.925
November ,, ...	224	185	7	234	161	714	180	2.216	1.001	29	1.551	2.044	8.546
December ,, ...	246	211	4	181	69	227	46	1.374	494	21	467	692	4.032
4e kwartaal.......	1.915	1.462	30	764	695	1.809	840	5.909	4.645	205	6.399	5.830	30.503

1) Onvolledige cijfers.

worden gemaakt, die in de rookhuizen van exporteurs en opkoopers worden nagerookt. De sheet-uitvoer bleef practisch geheel uit gerookt product bestaan.

De tap vond in overwegende mate in gezinsarbeid plaats. Voorzoover locale werkkrachten werden gebruikt, werden deze beloond volgens het bagi-tiga-systeem, waarbij dagverdiensten werden gemaakt varieerend van 15 tot 40 cent. In enkele gevallen geschiedde de betaling in dagloonen van 25 tot 50 cent. De animo om tegen deze bedragen te arbeiden was gering, zoodat de groote tuinen veelal buiten tap kwamen. Het tuinonderhoud was gering. Voorraden van beteekenis werden in het binnenland niet aangehouden.

De loonstandaard handhaafde zich op 30 à 40 cent voor inheemsche en op 50 cent voor Chineesche werkkrachten. De levensstandaard was nog hoog.

De belangstelling voor den voedsellandbouw was vrij groot. Er is op verschillende plaatsen op ruime schaal padi geplant.

Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo. De daling van den uitvoer in 1938 heeft op de sheetproductie sterker ingewerkt dan op de remillingbedrijven, terwijl bovendien daarnaast nog eenige export van slabs is blijven bestaan. De onderlinge verhouding van blanket- en sheetuitvoer wijzigde zich van 1 : 1,1 in 1937 tot 1 : 1 in 1938.

TABEL XIX. Rubberuitvoer uit Zuid-Oost-Borneo (in metrieke tonnen).

Jaar	Blankets	Sheets	Scraps	Slabs	Totaal
1935	13.660	6.571	24	10.025	30.280
1936	15.694	13.794	—	851	30.339
1937	16.157	18.375	2	2.900	37.434
1938	13.609	13.612	—	169	27.390

De 10 remillingfabrieken in Zuid-Oost-Borneo bezitten gezamenlijk een toegestane capaciteit van 16.400 ton. In 1938 hebben zij dus gemiddeld op 84% van dit productievermogen gewerkt, wat vrij hoog is vergeleken met de meeste andere gewesten.

De smoked sheet-bedrijfjes zijn minder regelmatig werkzaam geweest. Van de 526 bedrijfjes in de Hoeloe Soengai lagen ongeveer 20% stil wegens gebrek aan grondstof of aan werkkapitaal. Buiten de Hoeloe Soengai was dit percentage hooger. De invoer van mangels beperkte zich tot een paar stuks.

De productie vindt vrijwel geheel in gezins- en deeltap (bagi-tiga en bagi-lima) plaats. Het tuinonderhoud is gering. De loonstandaard bleef op 30 à 35 cent dag gehandhaafd.

Productenoverzichten.

(In deze rubriek worden de eene week de producten suiker, koffie, thee, cassave, rijst en kedelee, en de andere week de producten rubber, citronella-olie, peper, maïs, oliën en vetten behandeld).

Citronella-olie.

Sedert de laatste berichtgeving in dit weekblad verscheen, is de sereholiemarkt te Batavia weder ingezakt; het aarzelend herstel, dat zich in de eerste helft van Maart manifesteerde, vond geen verdere voortzetting. Reden hiervan was de wederom gespannen politieke toestand in Europa, welke baissiers wapens in handen gaf voor het ondernemen van een aanval op den prijs. Citronella-olie is nu eenmaal een product, waarvan de markt aan vrij sterke speculatie onderhevig is. De vooruitzichten der parfumerie-industrie worden door politieke onrust zeker niet beter — parfums zijn duidelijke luxeproducten, waarop eventueel het eerst zal worden bezuinigd — terwijl bovendien bepaalde belangen, welke in 1938 groote contracten afsloten voor levering 1939, er voortdurend op uit zijn het prijspeil thans laag te houden, teneinde zich voordeelig te kunnen indekken.

Werd op 15 Maart nog aangeboden tot *f* 0,84 per kg (standaardcontract A) voor levering in 1939, op 25 Maart noteerden alle 1939-termijnen *f* 0,79 per kg vraag, terwijl werd aangeboden voor *f* 0,80 per kg. Voor levering in 1940 werd aangeboden tot *f* 0,83 per kg, doch koopers wenschten niet meer te betalen dan *f* 0,81 per kg.

Uitgevoerd werden uit Java in Februari 1939 230.500 kg netto citronella-olie tegen 175.300 kg netto in Januari 1939 en 160.100 kg netto in Februari 1938. Uit het onderstaande overzicht blijken de voornaamste bestemmingen van dezen uitvoer:

	Febr. '39	Jan. '39	Febr. '38
Nederl. en Nederland v.o.	13.700 kg	11.300 kg	22.200 kg
Gr.-Britannië en Gr.-Britannië v.o.	22.400 ,,	15.100 ,,	10.200 ,,
Duitschland	22.000 ,,	18.300 ,,	15.700 ,,
Frankrijk en Frankrijk v.o.	51.800 ,,	47.100 ,,	60.600 ,,
V. S. van Amerika	94.900 ,,	66.100 ,,	36.200 ,,
China	16.700 ,,	—	—
Andere landen	9.000 ,,	17.400 ,,	15.200 ,,
Totaal	230.500 kg	175.300 kg	160.100 kg

De V.S. van Amerika hadden in Februari weer het grootste aandeel in den uitvoer als bestemmingsland (ruim 41% van het totaal tegen ± 32% in Januari en ± 22,6% in Februari 1938). In de beide eerste maanden van dit jaar is naar deze bestemming reeds 161.000 kg uitgevoerd, dat is ongeveer $^1/_4$ gedeelte van den totalen uitvoer naar de V.S. van Amerika in 1938. Aan dit feit is niet vreemd, dat de lage prijzen van Java-olie de concurrentiekracht van dit product tegenover de Ceylonolie ten zeerste hebben versterkt. Zijn echter de berichten juist, dat in Amerika vrij belangrijke orders voor Ceylon-olie op langen termijn zijn geplaatst, dan zal dit moeten blijken in een daling van den citronella-export uit

Nederlandsch-Indië naar de V.S. van Amerika over eenige maanden.

Ook China heeft in Februari weer een belangrijk kwantum citronella-olie uit de markt genomen, een kwantum, dat ± 1/3 uitmaakt van den geheelen export naar China in 1938 (47.900 kg netto).

De uitvoeren naar Frankrijk, Duitschland, Groot-Britannië en Nederland (inclusief de „voor order"-posten) namen eveneens toe in vergelijking met Januari, zoodat wellicht mag worden aangenomen, dat reukwaren-industrieën niet over groote voorraden grondstoffen beschikten, zoodat bij een conjunctuurverbetering van eenig belang toenemende interesse voor citronella-olie mag worden verwacht. Helaas betrekt de politieke hemel weer, zoodat op gunstige omstandigheden voor een opleving der genoemde industrieën voorloopig weer langer zal moeten worden gewacht.

Maïs.

De markt was gedurende de laatste weken zeer vast door groote dekkingsvraag voor Maart-levering waartegenover slechts schaarsch aanbod bestond.

Het wordt meer en meer duidelijk, dat de opbrengst van den maïsoogst niet aan de gestelde verwachtingen zal beantwoorden.

Voor gele maïs franco Soerabaia werd voor Maart-levering tot *f* 3,54 per 100 kg betaald (*f* 3,78 per 100 kg f.o.b.), later zakte de prijs terug op *f* 3,37½ per 100 kg franco Soerabaia.

Voor levering April houden verkoopers op *f* 3,24 per 100 kg.

Witte Semarang-maïs werd niet verhandeld.

Voor het eerst sedert 1933 kwamen de Philippijnen wederom in de markt voor Zuid-Celebes-rijst. De prijzen te Makassar bewogen zich om *f* 2,75 per 100 kg f.o.b., dus aanmerkelijk beneden het op Java heerschende prijspeil.

Er bestaat tot bovengenoemden prijs nog steeds vraag van exportzijde voor Zuid-Celebes-maïs.

Voor Java-maïs wordt bij de bestaande prijzen door exporteurs geen belangstelling getoond.

Oliën en vetten.

In de afgeloopen verslagperiode zijn de copraprijzen verder gedaald. De onverwachte politieke gebeurtenissen in Midden Europa hebben een gedrukte stemming op de goederenmarkten teweeggebracht. Weliswaar was de stemming niet bepaald nerveus, doch koopers waren uiteraard terughoudend, het aanbod was echter niet bepaald dringend, zoodat de prijsschommelingen beperkt bleven.

	Londen per ton	Koers £ te Amsterdam	Amsterdam per 100 kg	Soerabaia per 100 kg
11 Maart	11.10.0	8,83¼	*f* 9⅝	*f* 6,25
13 „	11. 8.9	8,83¼	„ 9⅝	„ 6,25
15 „	11. 3.9	8,83⅛	„ 9 9/16	„ 6,25
17 „	11. 1.3	8,82⅝	„ 9 7/16	„ 6,05
18 „	11. 2.6	8,82⅜	„ 9 7/16	„ 6.—
20 „	11. 2.6	8,82	„ 9½	„ 6.—
22 „	11. 3.9	8.82 3/16	„ 9 9/16	„ 6,20
24 „	11. 3.9	8,82⅜	„ 9 9/16	„ 6,25
27 „	11. 2.3	8,81⅝	„ 9 9/16	„ 6,20

Intusschen schijnt het, alsof sommige plantaardige oliën zich weer naar een lager prijsniveau bewegen; het aanbod van dierlijke vetten op langen termijn wordt ook iets grooter.

Reeds eerder werd in deze overzichten de aandacht gevestigd op den grooten invloed, welke de oliën- en vettenmarkt in de V. S. van Amerika uitoefent op het verloop van deze productenmarkten in andere deelen van de wereld, met name in Europa.

In dit verband mogen hieronder enkele mededeelingen volgen inzake het verloop van den import en de productie van oliën en vetten in het afgeloopen jaar in de V. S. van Amerika, welke gegevens hoofdzakelijk ontleend zijn aan publicaties van het Ministerie van Handel te Washington.

De totale import in 1938 van alle plantaardige en dierlijke oliën en vetten, welke 20 tot 30% van de Amerikaansche behoefte aan deze producten uitmaakt, bedroeg — inclusief het olie-equivalent van geïmporteerde oliezaden — 1900 millioen lbs. Deze hoeveelheid beteekent een vermindering van 33% t.o.v. den record-invoer in 1937 ad 2829 millioen lbs., en is 7% minder dan de gemiddelde invoer in de jaren 1932-'36, in welke periode in 1935 en 1936 uitzonderlijk groote invoeren van respectievelijk 2640 en 2337 millioen lbs. plaats vonden.

Deze achteruitgang is voornamelijk te wijten aan de vermeerderde binnenlandsche productie van talk, reuzel en soja-olie en voorts doordat de katoenolie, afkomstig uit den record-katoenoogst van 1937, aan de markt kwam. Verder waren er in het begin van 1938 zeer groote voorraden aanwezig, terwijl de vraag aanvankelijk matig kon worden genoemd.

De sinds 1935 belangrijk toegenomen invoer van oliën en vetten was hoofdzakelijk het gevolg van de zeer groote droogte, welke in die jaren in de V. S. van Amerika heerschte.

Een overzicht van den invoer van oliën en vetten volgt hieronder (in lbs.).

	1938	1937	Jaargemiddelde in de periode 1932—1936
1. Plantaardige oliën	1.083.065.105	1.651.746.979	1.177.715.251
2. Olie-equivalent van oliezaden.....	724.694.586	1.024.735.931	690.857.907
3. Dierlijke oliën en traan...........	93.304.533	152.057.695	175.250.186
Totale import	1.901.064.224	2.828.540.605	2.043.824.344

Een specificatie van den invoer van de verschillende plantaardige oliën is op de volgende pagina opgenomen, evenals een specificatie van den invoer van oliezaden.

Een aantal van deze oliesoorten zijn geschikt als grondstof, zoowel voor de eetbare als voor de niet eetbare producten. De hooge prijzen in de laatste jaren hebben ten gevolge gehad, dat aanzienlijke hoeveelheden van die oliesoorten, welke eertijds uitsluitend in niet eetbare producten werden verwerkt, thans ook op het gebied van de eetbare hun intrede hebben gedaan.

Import van plantaardige oliën in de V. S. v. Amerika.
(in 1000 lbs.)

	1938	1937	Jaargemiddelde over de periode 1932—1936
Cocosolie	363.941	337.376	311.102
Palmolie	271.325	412.112	259.310
Tungolie	107.456	174.885	111.916
Olijfolie	98.886	75.314	114.261
Katoenzaadolie	77.500	194.031	147.237
Perilla-olie	31.821	43.591	50.939
Maïsolie	22.242	32.926	18.587
Glycerines	15.665	20.977	11.396
Grondnotenolie	15.553	57.999	27.057
Carnauba was	12.377	13.916	8.935
Raapzaadolie	5.960	5.854	32.041
Sojaboonenolie	4.258	29.752	5.341
Plantaardige was	4.236	7.611	4.088
Palmpittenolie	2.569	139.356	21.472
Plantaardige talk	274	8.098	1.066
Sesamolie	7.040	39.020	905
Lijnzaadolie	123	402	3.032
Zonnebloempittenolie	77	479	24.056
Andere plantaardige oliën	41.765	58.050	24.976
Totaal	1.083.068	1.651.749	1.177.717

Import van oliezaden in de V. S. van Amerika, omgerekend in olie-equivalent (in 1000 lbs.)

	Oliegehalte	1938	1937	Jaargemiddelde in de periode 1932–1936
Vlaszaad	24%	292.522	533.725	261.734
Copra	63%	323.201	338.782	293.728
Ricinusboonen	45%	51.333	66.064	47.438
Babassupitten	63%	31.845	35.562	23.399
Palmpitten	45%	10.953	29.778	11.668
Papaverzaad	45%	4.342	3.424	3.289
Raapzaad	35%	3.204	2.163	6.373
Sesamzaad	47%	3.204	5.201	32.762
Sojaboonen	14%	25	140	107
Hennepzaad	24%	123	115	9.765
Andere oliezaden	43%	3.943	9.783	596
Totaal		724.695	1.024.735	690.859

Cocosolie en olijfolie waren de eenige twee producten, waarvan een grootere hoeveelheid werd geïmporteerd dan in 1937. De cocosolie-invoeren, inclusief het olie-equivalent van geïmporteerde copra, bedroeg 11 millioen pond meer dan de gemiddelde invoer in de periode 1932 t/m 1936.

Tengevolge van de hoogere copraproductie in de Philippijnen nam de export met 50% toe, terwijl de stocks op het einde van het jaar 1938 80% meer bedroegen dan in 1937, en die voor cocosolie zelfs driemaal zooveel.

De invoer van olijfolie steeg aanzienlijk, dank zij de groote productie in het Middellandsche Zee-bekken, welke 1.291.000 short tons bedroeg in 1937/1938 tegen 783.100 short tons in het daaraan voorafgaande oogstjaar. Voor het jaar 1938/1939 wordt de productie niet hooger geraamd dan circa 700.000 short tons.

De importen van palmpittenolie in de V. S. van Amerika (inclusief het olie-equivalent van geïmporteerde pitten) daalde met 92%, van 119 millioen in 1937 tot 14 millioen in 1938, hoofdzakelijk tengevolge van de ongunstige prijsverhoudingen t.o.v. Philippijnsche cocosolie. De buitengewoon groote import in 1937 (128 millioen pond) werd veroorzaakt door aankoopen van niet eetbare soorten, bestemd voor de zeepindustrie.

De invoer van plantaardige talk, welke ingevolge de heffing van een accijns in 1936 reeds in 1937 sterk was teruggeloopen, was in 1938 van vrijwel geen beteekenis meer.

De Revenue Act van 1938 bracht de accijnsheffing van 2 dollarcent op geïmporteerd hennepzaad, perillazaad en sesamzaad terug tot 1,24, 1,38 en 1,18 dollarcent per pond met ingang van 1 Juli van dat jaar. De bedoeling van deze verlaging is den invoer van de genoemde zaden ten koste van dien van de uit deze producten geslagen olie te bevorderen, teneinde de binnenlandsche olieslagerijen te beschermen. Niettemin liepen tengevolge van den verwarden toestand in Oost-Azië en van de afgenomen vraag naar oliën en vetten, de invoeren nog verder terug.

De import van raapzaad — hoofdzakelijk uit Japan en Nederland — waarop de bij de Revenue Act van 1936 vastgestelde heffing ad 2 dollarcent per pond gehandhaafd bleef, bewoog zich weer in opgaande lijn.

De katoenzaadproductie in 1938 bedroeg 5.825.000 short tons of 30% minder dan in het vorige jaar, en lag slechts een fractie boven het gemiddelde van de jaren 1932 t/m 1936.

De katoenzaadolieproductie ad 1.683 millioen pond was zelfs nog iets hooger dan die in 1937 en bedroeg 27% meer dan het gemiddelde in de periode 1932—1936. De stocks van ruwe en geraffineerde olie stegen dan ook van 652 millioen eind December 1937 tot 739 millioen eind December 1938; het gemiddelde voor de meergenoemde periode van vijf jaar was 707 millioen pond.

De potentieele voorraad van katoenzaadolie in begin van 1939, waarbij dus behalve met de aanwezige voorraden nog rekening is gehouden met de olie, welke nog uit den katoenzaadoogst van 1938 zal worden geslagen, bedraagt 1 1/8 billioen pond tegen 1 1/2 billioen pond in het vorige jaar.

De sojaboonproductie in 1938 was de grootste, welke tot op heden in de V. S. van Amerika werd geoogst (57.665.000 bushels) en overtrof het gemiddelde van de reeds eerder genoemde periode met 70%.

De productie van soja-olie van 322 millioen pond toonde een vermeerdering van 66% t.o.v. de in 1937 geproduceerde hoeveelheid, terwijl het gemiddelde over de jaren 1932—1936 niet meer bedroeg dan 82 millioen pond.

De productie van grondnotenolie, ruw en geraffineerd, steeg van 51 millioen pond in 1937 tot 77 millioen in 1938, een toename van 52%, hetgeen ongeveer het dubbele is van het gemiddelde ad 37 millioen in de periode 1932—1936.

De voorraden van vetten en oliën bij fabrieken en in veemen beliepen eind 1938 3.118 millioen pond, een vermeerdering van 160 millioen pond of 5% t.o.v. de stocks aanwezig op het eind van het jaar 1937, en zelfs ruim 25% meer dan de in December 1936 aanwezige voorraden.

Verdeeld over de verschillende categorieën was de situatie per 31 December 1938 als volgt (in millioenen lbs.):

	1938	1937	1936
Plantaardige oliën	1.525	1.450	1.062
Vischoliën	256	201	216
Dierlijke vetten	313	263	402
Vetten (niet eetbaar)	61	75	61
Andere producten	312	261	213
Oliezaden (verwerkt tot olie)	651	709	525
	3.118	2.959	2.479

Wat de prijzen in de V. S. van Amerika betreft, zette de dalende tendenz, welke in het laatste deel van het jaar 1937 reeds inzette, zich behoudens enkele fluctuaties, in 1938 vrijwel onafgebroken voort. De gemiddelde jaarprijzen waren in het afgeloopen jaar dan ook aanzienlijk lager dan in 1937.

Groothandelsprijzen van enkele plantaardige oliën, in dollars per lb.

Jaar en maand	Katoenzaadolie	Cocosolie	Sojaboonolie	Grondnotenolie	Margarine
1937					
Januari	0,114	0,096	0,115	0,106	0,165
Juli	0,092	0,054	0,101	0,082	0,150
December	0,071	0,040	0,068	0,067	0,150
1938					
Januari	0,074	0,041	0,070	0,067	0,150
Juli	0,086	0,034	0,071	0,077	0,145
December	0,074	0,031	0,064	0,066	0,143

Bij beschouwing van de hierboven vermelde gegevens schijnt de conclusie gewettigd, dat het aspect van de oliën- en vettenmarkt in de V. S. van Amerika zich in den loop van het afgeloopen jaar in ongunstigen zin heeft ontwikkeld, terwijl in het bijzonder de vooruitzichten voor die landen, zooals o.a. Nederlandsch-Indië, welke een groot gedeelte van hun oliën- en vettenproductie, hetzij rechtstreeks, hetzij indirect via de verwerkende industrieën, in de V. S. van Amerika plegen af te zetten, voorshands weinig reden tot optimisme geven.

Immers, ondanks den sterk verminderden invoer, zijn de voorraden, speciaal die van plantaardige oliën, nog toegenomen, terwijl de consumptievraag nog weinig teekenen van opleving vertoont.

Peper.

De pepermarkt kenmerkte zich in de afgeloopen weken door een dalende tendenz.

Zwarte Lampong-peper, leveringen Augustus/October uit den nieuwen oogst, werd aangeboden tot *f* 11.— en zelfs tot *f* 10,75 per 100 kg E.K. Telok Betong.

Op deze prijzen werden door speculanten op Java aanzienlijke hoeveelheden opgenomen.

Als verkoopers traden voornamelijk Europeesche importeurs op. Bij het schrijven van dit overzicht doet de markt iets vaster aan. Verkoopers houden thans voor Zwarte Lampongpeper E.K. Telok Betong *f* 10,80 per 100 kg voor prompte levering, terwijl Augustus/October *f* 11.— per 100 kg noteert.

Witte Muntokpeper werd afgedaan tot *f* 19,50 per 100 kg f.o.b. Bankahavens.

Rubber.

Wederom is het prijsherstel, dat na de vaststelling van het restrictiepercentage voor het tweede kwartaal op de rubbermarkt intrad, tenietgedaan door factoren van politieken aard.

De prijs, welke langzaam was opgeloopen tot $8^5/_{16}$ d. per lb., daalde tengevolge van de ongunstige ontwikkeling van de politieke situatie tot $7^7/_8$ d. per lb. Weliswaar is de laatstbekende noteering $^1/_8$ hooger, doch gezien de heerschende onzekerheid, valt het moeilijk hierin een aanwijzing voor een verbetering van langdurigen aard te zien.

De eerste aanblik van de cijfers betreffende de statistische positie doen het vermoeden rijzen, dat ook deze van invloed is geweest op de recente prijsdaling. De voortdurende daling immers, welke in de wereldvoorraden sedert Juli 1938 was aan te wijzen, is per ultimo Januari tot staan gekomen. Op laatstgenoemd tijdstip bedroegen de wereldvoorraden 471.851 ton tegen 456.845 ton per eind December 1938.

Bij nadere beschouwing blijkt echter, dat deze toeneming van 15.006 ton vrijwel geheel moet worden toegeschreven aan de stijging van den post ,,stoomende voorraden". De laatste wordt in het Statistical Bulletin van het International Rubber Regulation Committee, aan welke publicatie de hier verwerkte gegevens zijn ontleend, berekend op een basis van $1^1/_3$ maal de maandelijksche werelduitvoeren.

Door verschillende oorzaken zijn deze uitvoeren in de maand Januari belangrijk hooger geweest dan in de voorafgaande maanden.

In de eerste plaats wordt dit veroorzaakt door de verhooging van het uitvoerpercentage voor het eerste kwartaal 1939 met 5%, waarbij bovendien moet worden bedacht, dat dit uitvoerpercentage geldt voor de sedert 1 Januari 1939 verhoogde basisquota.

Naast dezen min of meer blijvenden uitvoer-verhoogenden factor is in dit verband te wijzen op een meer tijdelijken invloed n.l. die van het verschepen van de per eind December onder contrôle gestelde rubber.

Houdt men bovendien rekening met de omstandigheid, dat de eerste maand van een kwartaal (die waarin de uitvoervergunningen worden afgegeven) veelal extra-hooge uitvoeren te zien geeft, dan is het niet te verwonderen, dat men op grond van bovenvermelde berekening tot een ,,stoomenden voorraad" van 105.000 ton komt, tegenover 80.000 ton in de voorafgaande maand.

Op redelijke gronden kan worden verwacht, dat dit cijfer in de komende maanden belangrijk lager zal zijn, temeer nu bekend is, dat Malakka besloten heeft om gedurende het eerste kwartaal 1939 een hoeveelheid van 3.000 ton van zijn carry-over 1938/39 in te loopen.

Ook de daling van de voorraden in de consumptielanden (in totaal met 10.213 ton) wijst erop, dat de huidige voorraadsstijging van toevalligen aard is.

In het volgende staatje is de wereldvoorraad weergegeven op verschillende tijdstippen:

Samenstelling der rubbervoorraden (in tonnen).

Periode	Singapore, Penang, Para, Manaos	Groot-Britannië	V. S. v. Amerika	Stoomende voorraden	Totaal
ult. 1936	29.423	102.838	223.000	103.000	458.261
ult. 1937	46.563	79.911	262.204	135.000	523.678
ult Maart 1938	52.009	101.507	299.172	109.000	561.688
,, Juni 1938	45.633	115.474	294.566	92.000	547.673
,, Sept. 1938	36.985	121.115	276.586	96.000	530.686
,, Dec. 1938	28.948	102.484	245.413	80.000	456.845
,, Jan. 1939	32.532	96.493	237.826	105.000	471.851

Tegenover den hierboven vermelden grooteren wereld-uitvoer (86.518 ton) stond in Januari een totale wereldconsumptie van 88.179 ton. De consumptie in Groot-Britannië en in de ,,andere landen'' bleef nagenoeg op het December-peil (respectievelijk 9.000 en bijna 33.000 ton). De totale toeneming van de wereldconsumptie met 1.086 ton komt dan ook vrijwel geheel voor rekening van de V.S. van Amerika, waar het verbruik steeg van 45.315 ton in December 1938 tot 46.234 ton in Januari 1939.

Mochten de vooruitzichten in de internationale politiek zich spoedig ten gunste wijzigen, zoo kan op grond van de gezonde statistische positie en de optimistische verwachtingen omtrent het toekomstige rubberverbruik, worden verwacht, dat ook op de rubbermarkt de gunstige reactie snel merkbaar zal zijn.

Aanteekeningen.

NEDERLANDSCH-INDIË.

Groothandelsprijzen exportproducten.

Indexcijfers, gewogen met uitvoerhoeveelheden in 1935 (1929=100).

(Voorloopige cijfers)

Sept. 1936	39,7	9 Jan. 1939 — 14 Jan. 1939	45,4
Dec. ,,	56,6	16 ,, ,, — 21 ,, ,,	45,4
Mrt. 1937	63,5	23 ,, ,, — 28 ,, ,,	44,5
Juni ,,	55,8	30 ,, ,, — 4 Febr. ,,	44,2
Sept. ,,	52,6	6 Febr. 1939 — 11 ,, ,,	44,3
Dec. ,,	44,8	13 ,, ,, — 18 ,, ,,	45,1
Mrt. 1938	40,7	20 ,, ,, — 25 ,, ,,	45,9
Juni ,,	40,2	27 ,, ,, — 4 Mrt. ,,	46,8
Sept. ,,	44,5	6 Mrt. ,, — 11 ,, ,,	46,9
Dec. ,,	45,1	13 ,, ,, — 18 ,, ,,	46,5
Febr. 1939	45,2	20 ,, ,, — 25 ,, ,,	45,9

(Centraal Kantoor voor de Statistiek).

BRITSCH MALAYA.

Textielcontingenten voor 1939.

Onlangs zijn de invoercontingenten katoenen en kunstzijden stukgoederen voor het 1e halfjaar 1939 gepubliceerd, alsmede de contingenten katoenen en kunstzijden kleedingstukken voor het geheele jaar 1939. De contingenten katoenen stukgoederen bedragen (in yards):

	Gebl. & ongebl. kat. weef.	Geverfde kat. weef.	Bedrukte kat. weef.	Bontgeweven kat. weef.
China	380.025	4.818.910	112.187	697
Italië	74.112	377.150	170.987	754.290
Japan	1.911.288	7.120.337	4.160.188	29.002
Nederland	1.166.719	194.652	15.203	82
Ned.-Indië	27.001	49.482	56.608	35

De contingenten voor sarongs en kunstzijden stukgoederen (in yards) bedragen:

	Kat. sarongs	Kunstz. stukg. geen sarongs	Kunstz. sarongs
China	139	477.532	1.025
Italië	4.726	319.264	545
Japan	35.967	3.175.591	35.127
Nederland	151.201	3.856	551
Ned.-Indië	1.428.713	5.951	747

Alle niet genoemde landen kunnen in het 1e halfjaar 1939 van bovenstaande goederen gezamenlijk hoogstens 1.386.741 yards invoeren.

Als licentierecht wordt berekend 1/10 $ct. per yard met een minimum van $ 1.

De contingenten voor kleedingstukken zijn de volgende (in dozijnen uitgedrukt):

	Kat. & kunstz. bovenkleeding	Kat. onderkleeding	Kunstz. onderkleeding
China	3.529	106.370	1.556
Japan	10.593	381.845	28.102
Ned.-Indië	10.240	36.578	1.556
Ieder ander land	1.464	36.578	1.556

(Med.E.V. 668/39).

CEYLON.

Import van suiker in de maand Januari 1939.

	Gewicht in cwts.	Waarde in rupees
Geraffineerde suiker in broodvorm.		
Groot-Britannië	37	547
Hongkong	85	870
Cuba	3	64
Geraffineerde kandij-suiker.		
Groot-Britannië	98	700
Britsch-Indië	114	859
Hongkong	515	3.867
Straits Settlements	82	619
België	343	3.300
Andere soorten geraffineerde suiker.		
Groot-Britannië	139	1.173
Hongkong	2.487	13.682
Cuba	5	107
Java	108.079	594.439
Port. Oost-Afrika	19.996	109.979
Ongeraffineerde suiker: ,,Jaggery''.		
Britsch-Indië	2.180	18.537
Java	143	1.217
Andere soorten ongeraffineerde suiker.		
Straits Settlements	2.698	14.168
Frankrijk	96	811
Java	1.389	7.297
V. S. van Amerika	1	21

(Mededeeling van het Consulaat der Nederlanden te Colombo).

(11224/39).

DUITSCHLAND.

Bohemen en Moravië.

Blijkens Runderlasz 35/39 van 18 Maart 1939, worden Bohemen en Moravië evenals de autonome staten Slowakije en de Karpatische Oekraïne in den zin van de Duitsche deviezenwet als buitenland beschouwd.

(Med.E.V. 671/39).

Exportbevordering.

Gelijk bekend, dient de Duitsche exporteur bij het sluiten van een exporttransactie een verklaring, een zg. „Exportvalutaerklärung", af te leggen, waarbij hij zich verplicht te zijner tijd de uit den export voortspruitende vreemde deviezen aan de Rijksbank te verkoopen. Tegen eventueel koersverlies was de Duitsche exporteur tot dusverre niet gedekt.

Thans is de Rijksbank er toe overgegaan bij het afsluiten van een exporttransactie koersgarantie te geven, waartegenover de exporteur de te ontvangen vreemde deviezen reeds bij voorbaat aan de Rijksbank verkoopt. Hierdoor is de Duitsche exporteur thans gedekt tegen koersverlies.

De koersgarantie heeft een looptijd van 3 maanden. Die termijn kan evenwel telkens met 3 maanden worden verlengd, wanneer daartoe volgens het oordeel van de Rijksbank termen aanwezig zijn.

(Med.E.V. 668/39).

FRANSCH MAROKKO.

Eetbare oliën.

Bij Dahir van 1 Maart 1939, is een verbruiksrecht ingesteld van 60 frs per 100 kg netto op die eetbare oliën, welke tot nu toe vrijgesteld waren van dit recht, met uitzondering van arachide-olie, waarvan het verbruiksrecht van 25 frs per 100 kg netto blijft gelden en olijfolie, waarvan geen verbruiksrecht wordt geheven.

Alle eetbare oliën zijn vrijgesteld van verbruiksrecht, indien zij bestemd zijn voor industrieele doeleinden.

(Med.E.V. 670/39).

GRIEKENLAND.

Melasse.

Ingevolge een beslissing van de betrokken Grieksche Ministeries, is de invoer toegestaan van 6.000 ton melasse tegen betaling in vrije deviezen, onafhankelijk van het land van herkomst.

(Med.E.V. 669/39).

LETLAND.

Buitenlandsche handel in 1938.

De volgende cijfers geven een overzicht van den in- en uitvoer van Letland volgens de belangrijkste warengroepen over de jaren 1938 en 1937 (exclusief edele metalen en edelgesteenten) (waarde in duizend Lat):

Invoer	1938	1937
Levende dieren	1.075	927
Voedingsmiddelen	17.949	24.556
Grondstoffen & halffabrikaten	83.478	89.600
Afgewerkte fabrikaten	123.412	115.263
Totaal	225.914	230.346

Uitvoer	1938	1937
Levende dieren	16.606	9.390
Voedingsmiddelen	64.327	54.824
Grondstoffen & halffabrikaten	104.879	150.201
Afgewerkte fabrikaten	41.323	46.308
Totaal	227.135	260.723
Verschil tusschen in- en uitvoer:	+ 1.221	+ 30.377

Voor onderstaande artikelen was de invoer in Letland uit *Nederland* in 1938, vergeleken met 1937, als volgt (waarde in duizend Lat):

Invoer	1938	1937
Rijst	124	258
Wol	5	111
Gietijzer met uitzondering van oude voorwerpen	1.060	955
Radio-artikelen	444	588

De uitvoer van Letland naar Nederland was voor de volgende goederen (waarde in duizend Lat):

Uitvoer	1938	1937
Balken, rond en zonder schors	1.238	1.070
Papierhout	194	409
Planken en ongeregelde stukken	3.940	4.868
Kisthout	984	1.070
Triplex	1.257	1.620

(Med.E.V. 669/39).

ZUID-SLAVIË.

Melasse.

Met ingang van 12 Maart jl. is melasse toegevoegd aan de lijst van die goederen, die zonder voorafgaande vergunning van de Nationale Bank niet mogen worden ingevoerd uit landen, waarmede Zuid-Slavië niet in clearingrelatie staat.

(Med.E.V. 668/39).

Boeken en Tijdschriften.

Economische Voorlichting No. 11, 1939.

Van ,,*Economische Voorlichting*", het weekblad van de gelijknamige afdeeling der Directie van Handel en Nijverheid van het Ministerie van Economische Zaken te 's Gravenhage, werd No. 11 ontvangen, gedateerd 17 Maart 1939.

Het nummer opent met een artikel over de economische positie van Polen.

Onder ,,Handel en Nijverheid" worden losse berichten aangetroffen over verschillende landen, waaronder Brazilië, Britsch-Indië, Noorwegen en Palestina.

De geïllustreerde rubriek ,,Economische Propaganda" geeft de gebruikelijke opsomming van internationale congressen, jaarbeurzen en tentoonstellingen, waarvan Nederland op de jaarbeurzen te Brussel en Lyon afzonderlijk onderwerp van bespreking vormt.

In ,,Economische Politiek" wordt o.m. een bijdrage aangetroffen over visa voor export naar Turkije, terwijl hier eveneens mededeeling wordt gedaan van een tusschen Frankrijk en Siam gesloten verdrag van vriendschap, handel en scheepvaart.

Diverse Berichten.

Mededeeling.

Belanghebbenden hier te lande wordt in overweging gegeven, alvorens zich met verzoeken om inlichtingen tot Nederlandsche diplomatieke en consulaire ambtenaren in het buitenland te wenden, zich in verbinding te stellen met het Hoofd van het Bureau voor Buitenlandsche Handelsvoorlichting en Propaganda van het Kantoor voor den Handel te Batavia-C., aangezien in vele gevallen door genoemd bureau over de gewenschte gegevens wordt beschikt, waardoor niet onbelangrijke tijdsbesparing kan worden verkregen.

Indien blijkt, dat de verzochte gegevens hier te lande niet beschikbaar zijn, verleent het bureau gaarne zijne bemiddeling tot het verkrijgen daarvan bij de betrokken instanties in het buitenland.

Het verdient voorts aanbeveling, aanvragen tot vestiging van handelsrelaties in het buitenland vergezeld te doen gaan van volledige bijzonderheden betreffende de artikelen waarop de aanvraag betrekking heeft, alsmede van bank- en/of andere referenties nopens den aanvrager.

Prijsverschillen bij invoer van tot veevoeder verwerkte oliehoudende zaden, pitten en noten.

De Nederlandsche Meelcentrale maakt bekend:

Het gedeelte van het prijsverschil per 100 kg voor den invoer van veekoeken (in den zin van artikel 1, lid 1, onder 11°, van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934) als bedoeld in artikel 8, b, onder 2°, van de Crisis-Akkerbouwbeschikking 1934 I, is als volgt vastgesteld:

	Inklaring van 13 Mrt. af t/m 30 April 1939:	Inklaring van 1 Mei af t/m 31 Aug. 1939:	Inklaring van 1 Sept. af t/m 31 Dec. 1939:
Voor:			
lijnkoeken	*f* –,85	*f* –,85	*f* –,85
lijnzaadschilfers	,, –,85	,, –,85	,, –,85
soyaschroot	,, –,65	,, –,55	,, –,65
soyakoeken	,, –,95	,, –,85	,, –,95
grondnootkoeken	,, 1,10	,, 1,10	,, 1,10
grondnootschroot	,, –,90	,, –,90	,, –,90
grondnootschilfers	,, 1,20	,, 1,20	,, 1.20
grondnootmeel	,, 1,20	,, 1,20	,, 1.20
cocoskoeken	,, 1,50	,, 1,50	,, 1,50
Ned. Oost-Ind. cocoskoeken	,, 1,50	,, 1,50	,, 1,50
maïsveekoeken e.d.	,, 1,05	,, 1,05	,, 1,05
sesamkoeken	,, –,90	,, –,80	,, –,90
palmpitkoeken	,, 1,25	,, 1,15	,, 1,25
babassukoeken	,, 1,25	,, 1,15	,, 1,25
alle andere niet genoemde soorten veekoeken (al dan niet verwerkt met bijproducten en/of afvallen)	,, –,10	,, –,10	,, –,10

Voor de goede orde wordt opgemerkt, dat in deze bedragen niet is begrepen het in artikel 8, b, onder 1°, van voornoemde beschikking bedoelde gedeelte van het prijsverschil.

Indien men zijn import op verderen termijn nu reeds wenscht vast te leggen tot bovengenoemde prijs-

verschillen, gelieve men zich daarover met de Stichting Nederlandsche Meelcentrale te 's-Gravenhage in verbinding te stellen.

's-Gravenhage, 11 Maart 1939.

No. 208.

Personalia.

Teneinde den arbeid van de Nederlandsche Kamer van Koophandel voor België en Luxemburg in Brussel te kunnen verdiepen en de handelsbetrekkingen tusschen deze landen en hun koloniën uit te breiden, heeft de Kamer haar correspondentennet uitgebreid met een correspondent voor Ned.-Indië en als zoodanig aangesteld den Heer J. Olyslager, vertegenwoordiger der Stoomvaart Maatschappij „Nederland" te Batavia.

Kennisgevingen.

In de „Verzameling van Kennisgevingen aan de Ambtenaren der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen over het jaar 1939" is verschenen :

Kennisgeving No. 13. Uitvoering van de algemeene bepaling vóór post 843 van het tarief van invoerrechten. (Zie Kennisgeving 1937 No. 9, blz. 31, en Kennisgeving 1937 No. 91). Vrijstelling van invoerrecht voor onderdeelen en toebehooren van vliegtuigen en andere apparaten zwaarder dan lucht.

Tariefwetgeving.

Vaststelling Prijslijst 2e kwartaal 1939.

Bij beschikking van den Directeur van Financiën van 13 Maart 1939 No. DA 30/1/4, gelet op artikel 10 der Ordonnantie op het Statistiekrecht (Staatsblad 1924 No. 517), is besloten :

Vast te stellen de aan deze beschikking gehechte *prijslijst* voor de aangifte gedurende het *2e kwartaal 1939* van de waarde ter berekening van het statistiekrecht *bij den invoer* der daarin vermelde goederen.

Vaststelling Prijscourant 2e kwartaal 1939.

Bij beschikking van den Directeur van Financiën van 14 Maart 1939 No. DA 11/1/38, gelet op art. 19 van de Rechtenordonnantie, is besloten :

Vast te stellen de aan deze beschikking gehechte *prijscourant* voor de aangifte gedurende het *2e kwartaal 1939* van de waarde, ter berekening van het in- en uitvoerrecht der daarin vermelde goederen te heffen volgens de Indische Tariefwet.

Stand der clearing met Duitschland.

Volgens mededeeling van den Agent in Ned.-Indië van het Nederlandsch Clearinginstituut was de stand der clearing met Duitschland op 15 Maart 1939 als volgt:

Stortingen in Nederland:		f 57.712m/
Waarvan bestemd voor achterstallige vorderingen, rentedienst en vrije rekening Reichsbank..........	f 6.656m/	
Bestemd voor nieuwe vorderingen..............	f 51.055m/	
Stortingen in Duitschland:		f 88.544m/
Uitbetalingen in Nederland op nieuwe vorderingen	f 50.009m/	
Achterstand............	f 37.500m/	

Handelsbetrekkingen.

No. 14. Australië. Firma te Melbourne wenscht in relatie te treden met exporteurs h.t.l. van kapok, peper, citronella-olie en andere producten van Java, en als vertegenwoordigster voor den verkoop in Australië op te treden.

No. 55/39EW.

No. 15. Australië. Firma te Sydney wenscht in relatie te treden met importeurs h.t.l. van zeer goede kwaliteit tennis- en badmintonsnaren en tennisracketframes.

No. 45/39EW.

No. 16. Australië. Firma te Sydney wenscht als agente op te treden voor exporteurs hier te lande van cultuur- of industrieproducten van Java.

No. 45a/39EW.

Nieuwe maatschappijen.

Javasche Courant van 24/3—1939 No. 24.

Bijvoegsel No. 39. Naamlooze Vennootschap : „N.V. Maatschappij tot Exploitatie van woonhuizen, genaamd Blomkring", („N.V. Blomkring"), gevestigd te Bandoeng. Kapitaal f 125.000.—, verdeeld in 1250 aandeelen van f 100.—.

Aanbestedingen.

Lelang pemborongan.

Oentoek keperloean Departement van Oorlog bakal diadakan lelang borongan seperti terseboet di bawah ini:

A. Oleh Divisie-Intendant di kantornja di Weltevreden:

I. Pada hari Senen djam 9 pagi tanggal 15 Mei 1939 oentoek memasoekkan:

a. beras boewat garnizoen[2] di Tjimahi, Bandoeng, Madjalengka, Batoedjadjar, Padalarang dan Tjilatjap;
b. beras boewat garnizoen[2] di Batavia, Meester-Cornelis, Serang dan Buitenzorg;
c. beras boewat garnizoen[2] Westerafdeeling van Borneo, Riouw dan daerahnja dan Palembang dan Djambi;
d. beras boewat garnizoen[2] di Atjeh dan daerahnja;
sama sekali (de geheele levering) in één perceel, sementara waktoe 1 Augustus 1939 hingga tanggal 31 Juli 1940.

Taksiran wang borongan *f* 308.900.—.

Pada pembagian (perceelsgewijze) pemasoekan sub I jaitoe:

1e perceel, pemasoekan jang terseboet pada sub I punt *a.*
Taksiran wang borongan *f* 104.400.—
2e perceel, pemasoekan jang terseboet pada sub I punt *b.*
Taksiran wang borongan *f* 86.000.—
3e perceel, pemasoekan jang terseboet pada sub I punt *c.*
Taksiran wang borongan *f* 48.800.—
4e perceel, pemasoekan jang terseboet pada sub I punt *d.*
Taksiran wang borongan *f* 69.700.—

II. Pada hari Senen djam 9 pagi tanggal 17 April 1939 oentoek memasoekkan gaba sama sekali (de geheele levering) dalam masa 1 Juli 1939 hingga tanggal 30 Juni 1940 di Batavia, Mr. Cornelis, Buitenzorg, Tjimahi, Batoedjadjar, Bandoeng dan Padalarang dan boewat Veeartsenijkundig Instituut dan Nederlandsch-Indische Veeartsenschool di Buitenzorg.

Taksiran wang borongan *f* 71.900.—.

Pada pembagian (perceelsgewijze) pemasoekkan sub II jaitoe:

1e perceel, pemasoekkan dari gaba di Batavia, Mr. Cornelis dan Buitenzorg dan boewat Veeartsenijkundig Instituut dan Nederlandsch-Indische Veeartsenschool di Buitenzorg.
Taksiran wang borongan *f* 12.800.—
2e perceel, pemasoekkan dari gaba di Tjimahi, Batoedjadjar, Bandoeng dan Padalarang.
Taksiran wang borongan *f* 59.100.—

III. Pada hari Rebo djam 9 pagi tanggal 12 April 1939 oentoek memasoekkan Djerami (ligstroo) dalam masa 1 Juli 1939 hingga tanggal 30 Juni 1940 di Batavia dan Mr. Cornelis.

Taksiran wang borongan *f* 1.400.—

B. Oleh Onderintendant di kantornja di Bandoeng.

I. Pada hari Kemis djam 9 pagi tanggal 13 April 1939 oentoek memasoekkan Dedek dalam masa 1 Juli 1939 hingga tanggal 30 Juni 1940 di Padalarang.

Taksiran wang borongan *f* 2.600.—

II. Pada hari Kemis djam 9 pagi tanggal 20 April 1939 oentoek memasoekkan Djerami (ligstroo) dalam masa 1 Juli 1939 hingga tanggal 30 Juni 1940 di Bandoeng, Tjimahi, Batoedjadjar dan Padalarang.

Taksiran wang borongan *f* 4.500.—

III. Pada hari Kemis djam 9 pagi tanggal 27 April 1939 oentoek memasoekkan Tepoeng terigoe (gebuild tarwemeel) dalam masa 1 Juli 1939 hingga tanggal 31 December 1939 boeat Militaire Bakkerij di Tjimahi.

Taksiran wang borongan *f* 18.300.—

Segala perdjandjian, taksiran dan lain-lain tentang oentoek levering (pemasoekan) jang diterangkan pada A dan B boleh dibatja oleh jang keperloean tiap-tiap hari kerdja antara poekoel 9 pagi sampai poekoel 12 siang dikantor Divisie-Intendant di Weltevreden, begitoe poela pada levering jang terseboet pada B dikantor Onderintendant di Bandoeng, jang mana boleh poela didapat segala keterangan jang dikehendaki.

Soerat lamaran memborong selambat-lambatnja haroes soedah dimasoekkan poekoel 9 pagi pada hari waktoe mengadakan lelang borongan itoe, jaitoe dikantor tempat mengadakannja.

(15) Divisie Intendant

Lelang pemborongan.

Oentoek keperloean Departement van Oorlog akan diadakan lelang borongan seperti terseboet dibawah ini:

A. Oleh Onderintendant IIe Divisie di *Soerabaia,* dikantornja:

I. Pada hari Senen tanggal 15 Mei 1939, poekoel *9 pagi,* oentoek memasoekkan *beras* (*dalam satoe perceel*) jang akan di pergoenakan dalam masa moelai dari *1 Augustus 1939* sampai *31 Juli 1940*

oentoek keperloean garnizoen-garnizoen di *Semarang, Salatiga, Ambarawa, Magelang, Soerakarta, Jogjakarta, Poerworedjo, Gombong, Soerabaia, Malang* dan *Bondowoso,* djoega oentoek segala garnizoen di *Karesidenan Borneo Selatan dan Timoer, Karesidenan Timoer dan Daerah ta'loeknja, Karesidenan Maloekoe,* oentoek bewakingsdetachement, orang² boeangan (geïnterneerden) dan keloearganja, dan orang² hoekoeman Boemipoetera jang bekerdja pada bestuur dll. di Boven-Digoel

Taksiran...... *f* 346.900.—

II. Memasoekkan jang terseboet didalam sub I itoe terbagi dalam satoe-satoe perceel, jaitoe :

a. Perceel pertama: memasoekkan beras jang bakal dipergoenakan di garnizoen² *Semarang, Salatiga, Ambarawa, Magelang, Soerakarta, Jogjakarta, Poerworedjo* dan *Gombong.*

Taksiran...... *f* 140.100.—

b. Perceel kedoea: memasoekkan beras jang bakal dipergoenakan di garnizoen *Soerabaia, Malang* dan *Bondowoso.*

Taksiran...... *f* 84.800.—

c. Perceel ketiga: memasoekkan beras jang bakal dipergoenakan di garnizoen *Karesidenan Borneo Selatan dan Timoer, Karesidenan Timoer dan Daerah ta'loeknja, Karesidenan Maloekoe,* bewakingsdetachement, orang² boeangan (geïnterneerden) dan keloearganja, dan orang² hoekoeman Boemipoetera jang bekerdja pada Bestuur dll. di *Boven-Digoel.*

Taksiran...... *f* 122.000.—

B. Oleh Onderintendant IIe Divisie di kantornja Officier van Kleeding di *Malang.*

Pada hari Senen, tanggal 17 April 1939 poekoel 9 pagi oentoek memasoekkan *gaba* jang bakal dipergoenakan dalam masa moelai dari 1 *Juli 1939* sampai *30 Juni 1940* di garnizoen *Malang, Soerabaia* dan di *Madoera.*

Taksiran...... *f* 14.800.—

C. Oleh Divisie Intendant di *Magelang* dikantornja :

Pada hari Senen, tanggal 17 April 1939 poekoel 9 pagi :

I Oentoek memasoekkan *gaba* jang bakal dipergoenakan dalam masa *1 Juli 1939* sampai *30 Juni 1940* di garnizoen *Magelang, Salatiga, Jogjakarta* dan *Soerakarta* dalam satoe perceel.

Taksiran...... *f* 38.200.—

II. Oentoek memasoekkan *gaba* seperti terseboet didalam punt I diatas, dalam empat perceel, jaitoe:

a. Perceel pertama: memasoekkan *gaba* oentoek garnizoen di *Magelang.*

Taksiran...... *f* 1.400.—

b. Perceel kedoea: memasoekkan *gaba* oentoek garnizoen di *Salatiga.*

Taksiran...... *f* 29.800.—

c. Perceel ketiga: memasoekkan *gaba* oentoek garnizoen di *Jogjakarta.*

Taksiran...... *f* 3.300.—

d. Perceel keëmpat: memasoekkan *gaba* oentoek garnizoen di *Soerakarta.*

Taksiran...... *f* 3.700.—

Adapoen segala perdjandjian lelang borongan ini, taksirannja dll. oentoek memasoekkan barang jang terseboet pada A dan B boleh diperiksa oleh segala orang jang berkehendak dikantor Divisie Intendant di *Magelang* dan dikantor Onderintendant di *Soerabaia* pada tiap-tiap hari kerdja, dari poekoel 9 pagi sampai poekoel 12 tengah hari ; oentoek memasoekkan barang jang terseboet pada B demikian djoega dikantor Officier van kleeding di *Malang ;* oentoek memasoekkan barang terseboet pada C dikantor Divisie Intendant di *Magelang* demikian djoega di-kantor² Officier² van kleeding di *Salatiga, Jogjakarta* dan *Soerakarta.*

Dan lagi dikantor-kantor jang terseboet itoe dapat poela diperoleh segala keterangan jang dikehendaki.

Soerat² tawaran haroes disampaikan selambat-lambatnja poekoel 9 pagi pada hari lelang itoe, dikantor tempat mengadakan lelang borongan itoe.

(19) Divisie Intendant di Magelang.

Openbare aanbesteding.

Namens den Gouverneur van de Provincie Midden-Java zal door het Hoofd van de Waterstaatsafdeeling „Pemali—Tjomal" te zijnen kantore S.C.S. Boulevard 2 te Tegal (Res. Pekalongan) op Woensdag 26 April 1939 om 10 uur v.m. worden aanbesteed op den voet van het Reglement op het houden van openbare aanbestedingen voor de uitvoering van 's Lands werken, vastgesteld bij het Gouvernementsbesluit van 22 April 1933 No. 20, opgenomen in Staatsblad 1933 No. 146, zooals dit reglement op het tijdstip der aanbesteding is gewijzigd of aangevuld :

„Het bouwen van een Mulo-school ter hoofdplaats Pekalongan".

Geraamd bedrag *f* 34.400.—.

Aanwijzing zal plaats hebben door of namens het Hoofd van de Waterstaatsafdeeling „Pemali-Tjomal". ten kantore van den sectie-ingenieur te Pekalongan (Res, Pekalongan) en daarna op het bouwterrein op Woensdag 12 April 1939 om 9 uur v.m. Nadere aanwijzingen zullen worden gegeven op dezelfde plaatsen Dinsdag den 18den April 1939 om 9 uur v.m.

Bestek en voorwaarden met teekeningen zijn gratis verkrijgbaar op het kantoor van het Hoofd van de Waterstaatsafdeeling „Pemali—Tjomal" S.C.S. Boulevard 2 te Tegal, vanaf 25 Maart 1939 gedurende de kantooruren van 7 uur v.m. — 2 uur n.m.

Inschrijvingsbiljetten moeten op het kantoor van het Hoofd van de Waterstaatsafdeeling „Pemali—Tjomal" S.C.S. Boulevard 2 te Tegal ingediend zijn vóór 10 uur v.m. op Woensdag 26 April 1939.

De gunning heeft plaats binnen zes weken na de aanbesteding, gedurende welken termijn de inschrijving bindend is.

(20)

Uitslag aanbesteding.

Het werk: „Het bouwen van een 28-tal kunstwerken voor de Noorder-Tjisedane-Hoofdleiding", zijnde een onderdeel van het bij besluit van het College van Gedeputeerden van de Provincie West-Java van 21 Januari 1939 No. Q 66/1/18 geautoriseerde werk: „Het maken van het tweede gedeelte v/d Noorder-Tjisedane-Hoofdleiding met bijkomende werken" is in verband met de op 10 Maart 1939 gehouden aanbesteding met beperkte mededinging opgedragen aan de Hollandsche Beton Maatschappij N.V. te Batavia-Centrum voor ƒ 49.800.—.

(21)

Uitslag aanbesteding.

Bij beschikking van den Directeur van Verkeer en Waterstaat van 9 Maart 1939 No. A 22/1/14 is de uitvoering van het werk: „Het bouwen van een aula tevens gymnastieklokaal ten behoeve van de nieuwe H.B.S. te Semarang met bijkomende werken" gegund aan den aannemer J. Jelkman aldaar voor den prijs van ƒ 41.795.—.

(22)

Uitslag aanbesteding.

Het aanbestede werk: Het bouwen van een Burgerlijke Ziekeninrichting l.l. No. Q 172 met een militaire afdeeling te Padang Sidempoean, res. Tapanoeli, waarvoor op 30 Januari jl. een openbare aanbesteding is gehouden, is bij beschikking van den Directeur van Verkeer en Waterstaat van 18 Februari 1939 No. A 36/2/21 gegund aan den eenigsten inschrijver Liong See te Sibolga voor den prijs van ƒ 34.500.—.

(23)

Uitslag aanbesteding.

De uitvoering van het werk: „Bouw Europeesche Lagere School ter hoofdplaats Palembang" is bij beschikking van den Directeur van Verkeer en Waterstaat van 16 Maart 1939 No. A 24/1/22 gegund aan den aannemer F.J. Klaasen te Palembang, voor het bedrag ad ƒ 18.900.—.

Ingeschreven werd nog door de Hollandsche Beton Maatschappij te Palembang, voor een bedrag ad ƒ 19.140.—.

(24)

Marktberichten.

(BATAVIA EN SOERABAIA).

Verslag over de periode 20 t/m 25 Maart 1939.
Prijzen per 100 kg, tenzij anders vermeld.

SUIKER.

Soerabaia.

De Nivas verkocht 8.000 tons Browns naar Nederland en 4.346 tons voor locale consumptie.

Op 24 dezer verhoogde de Nivas alle prijzen voor locale consumptie met 10 cent.

In de 2e hand werden zaken gedaan voor Mrt./Apr.-levering van ƒ 7,15 tot ƒ 7,20; Sept./Dec.-levering ƒ 6,90 en Jan./Mrt. 1940-levering tot ƒ 7.— Singapore-basis.

De markt was vast voornamelijk voor leveringen in he 2e quota-jaar. Er bestond nog steeds belangrijke vraag uit Br.-Indië voor Mei/Aug.-levering.

De Londen- en fob-Cuba-noteeringen waren resp. op 17/3 en 24/3 als volgt:

Londen-noteeringen (in sh. per cwt.):

Mei	1939	6/3¼	6/4¾
Aug.	,,	6/3	6/4½
Dec.	,,	6/1¼	6/2
Maart	1940	6/2¼	6/2¾
Actual:	Raws 6/3¾ sellers; 6/3 buyers.		Raws 6/5½ sellers; 6/4¼ buyers.

Fob.-Cuba-noteeringen (in dc. per lb.):

Mei	1939	1,15	1,17
Juli	,,	1,15	1,17½
Sept.	,,	1,13	1,14
Dec.	,,	1,13½	1,15½
Maart	1940	1,15½	1,16½

THEE.

Batavia.

Het aanbod van ready-thee gedurende de afgeloopen week bedroeg totaal 8.500 kisten tegen 8.840 kisten in de voorgaande week. De kwaliteit bleef over het algemeen op hetzelfde peil. De vraag was belangrijk minder tengevolge van de afwezigheid van kooporders.

Onderstaande prijzen per ½ kg verstaan zich op basis: ,,uitvoerrecht voor verkoopers rekening".

		Prompt: Laagste	Hoogste
Oranje Pecco	fijnste	ƒ 0,47	— ƒ 0,48
	fijne	,, 0,45	— ,, 0,46
	gew.	,, 0,43½	— ,, 0,44½
Pecco		,, 0,41	— ,, 0,42
Pecco Souchong en Souchong		,, 0,39	— ,, 0,40
Broken Oranje Pecco	fijnste	,, 0,43	— ,, 0,47
	fijne	,, 0,38½	— ,, 0,41
	gew.	,, 0,35	— ,, 0,36
Broken Pecco		,, 0,35	— ,, 0,35½
Broken Tea		,, 0,34½	— ,, 0,35
Fannings		,, 0,35	— ,, 0,35½
Stof & Small Fannings		,, 0,33½	— ,, 0,34½

RUBBER.

Batavia.

De rubbermarkt had gedurende verslagperiode een onregelmatig verloop als gevolg van de onzekere internationale politieke situatie.

Aanvankelijk trad er verbetering in voor Standard Sheets van 27⅝ ct. tot 28⅜ ct. per ½ kg en voor Standard Crêpe van 29 ct. tot 29⅞ ct. per ½ kg. Later werden de prijzen onregelmatig en schommelden voor Std. Sheets tusschen 28¼ en 29 ct. en voor Std. Crêpe tusschen 29¾ en 30½ ct. per ½ kg.

Licenties.

Licenties werden gedaan van 49 tot 50 ct. per kg, het slot lag op 49 ct. vraag en 49½ ct. aanbod per kg.

U.K. Stockcijfers:

Londen	47.319(-123 tons)
Liverpool	25.799(-269 tons)

een vermindering van 392 tons.

Marktnoteeringen:

Datum	Londen Std.Sheet per lb.	New York Std.Sheet per lb.	Singapore Std.Sheet per lb.	Singapore Med. Bl. per lb.	Batavia Java Std.Sheet per ½ kg	Batavia Java Std.Crêpe per ½ kg
20-3-'39	d. 7 15/16	$ 0,15 11/16	$ 0,26¼	$ 0,25½	ƒ 0,27½	ƒ 0,28¾
21-3-'39	,, 7 15/16	,, 0,15¾	,, 0,27⅛	,, 0,25⅝	,, 0,27⅝	,, 0,29
22-3-'39	,, 7⅞	,, 0,15 11/16	,, 0,27½	,, 0,25⅝	,, 0,28⅜	,, 0,29⅞
23-3-'39	,, 8	,, 0,16	,, 0,27¾	,, 0,25⅞	,, 0,28¼	,, 0,29⅝
24-3-'39	,, 8 1/16	,, 0,16	,, 0,28	,, 0,26¼	,, 0,29	,, 0,30½
25-3-'39	,, 8	,, 0,15 15/16	,, 0,27⅞	,, 0,26⅜	,, 0,28⅞	,, 0,30½

Soerabaia.

De rubbermarkt opende de week met onveranderde prijzen om tegen het midden eenigszins te verbeteren, waarbij zaken werden gedaan in Std. Sheets tegen 29¼ ct. en Std. Crêpe tegen 31 ct. per ½ kg. De week eindigde met koopers op 29⅛ ct. voor Sheets en op 30⅞ ct. voor Crêpe per ½ kg.

KOFFIE.

Batavia.

Lampong Robusta en W.I.B. Robusta-koffie. De New-York-noteering liep aanvankelijk iets terug, verbeterde daarna weer en sloot voor Mei-levering op 4,19 dc. per lb. Voor Soerabaia bestond weinig belangstelling en zaken werden er practisch niet gedaan.

Soerabaia gaf de volgende noteeringen:

	vraag	aanbod
Ready-levering	ƒ 17,87½	ƒ 18,12½
Aug./Oct.	,, 18,12½	,, 18,37½
Oct./Dec.	,, 18,25	,, 18,50

Lampong-Robusta 15%. In verslagperiode werden voor Mei/Juli-levering enkele zaken gedaan tegen ƒ 10,75, waarbij exporteurs koopers waren. Later vroegen handelaren ƒ 0,25 hooger, doch exporteurs bleven op denzelfden prijs.

Soerabaia.

Hoewel geen levendige markt bestond, was er toch een geringe toename van kooplust op het lage prijsniveau. Ondernemingskoffie werd afgedaan tegen ƒ 18,12½

met verdere koopers. Verkoopers boden aan voor *f* 18,50.

Exportkwaliteit werd afgedaan tegen *f* 18,—, ready-levering, waarvoor verdere vraag bestond.

De noteeringen waren :

Ready	*f* 18,12½	*f* 18,37½
Aug./Oct.	„ 18,12½	„ 18,37½
Oct./Dec.	„ 18,25	„ 18,50

PEPER.

Batavia.

Zwarte Lampong-peper. De Londen-noteering zakte gedurende verslagperiode met 1/16 d. tot 2¼ pence per lb. Telok Betong gaf de volgende noteeringen :

	vraag	aanbod
18/3-Mrt./Apr.-levering	*f* 11,30	*f* 11,70
20/3- „ „	„ 11,50	„ 11,75
21/3- „ „	„ 11,30	„ 11,60
22/3- „ „	„ 11,30	„ 11,90
23/3- „ „	„ 11,10	„ 11,75
24/3- „ „	„ 11,20	„ 11,90

De markt voor zwarte peper vertoonde dus een daling als gevolg o.a. van de algemeene verwachting, dat de nieuwe oogst 40.000 ton zal bedragen en van de ongunstige politieke berichten uit Europa. Voor dichtbij-leveringen werd aanvankelijk *f* 11,50 betaald door exporteurs voor indekking. Later werd afgedaan tot *f* 11,25 en voor Aug./Oct.-leveringen werden flinke kwantiteiten gekocht voor *f* 11,—. Deze prijsdaling had voor kleine handelaren en speculanten funeste gevolgen. Tegen het einde van verslagperiode werd de markt iets vaster. Mrt./Apr.- en Apr./Mei-leveringen werden geboden voor *f* 11,— met aanbod op *f* 11,20. Voor Aug./Oct.-levering boden koopers *f* 11,— met verkoopers op *f* 11,25.

Londen-voorraad : 1260 tons.

Witte Muntok-peper. Verslagperiode gaf hetzelfde beeld van de witte pepermarkt. Exporteurs boden regelmatig voor Mrt./Apr.-levering *f* 20,— en wilden voor kleine hoeveelheden zelfs *f* 20,40 betalen. Verkoopers hielden vast op *f* 21,—, zoodat geen zaken werden gedaan.

Londen-voorraad : 8689 tons.

CITRONELLA-OLIE.

Batavia.

De markt voor sereh-olie was zeer stil ; prijzen daalden in verband met den gespannen politieken toestand in Europa. A-olie daalde tot *f* 0,80, vraag en *f* 0,81 aanbod per kg voor alle termijnen-1939. Voor levering-1940 bestond vraag voor *f* 0,81 per kg en aanbod tot *f* 0,83.

KAPOK.

Soerabaia.

De kapokmarkt was wederom onveranderd.

KAPOKPITTEN.

Soerabaia.

Oliefabrieken waren tegen *f* 1,30 nog koopers, waartegen ook geregeld zaken werden gedaan.

COPRA.

Soerabaia.

De copramarkt was vaster. Voor N.I.F.M.S. werd oploopend geboden van *f* 6,15 tot *f* 6,30 voor Mei-afscheep.

GAPLEK.

Soerabaia.

Eenige belangstelling voor ready-levering bracht den prijs op *f* 1,25 e.k. Soerabaia.

GAPLEKMEEL.

Soerabaia.

De markt was wederom zeer stil. Behalve enkele zaken voor nieuwen oogst Aug./Oct.-levering tegen *f* 1,75 kwamen weinig transacties tot stand. Dichtbij-levering werd afgedaan tegen *f* 1,45 tot *f* 1,50, met gering aanbod.

TAPIOCA.

Batavia.

De markt was vast. Exporteurs kochten groote partijen tegen vraagprijzen van fabrikanten. Voor dichtbij-levering kwam er geen aanbod. AA-soorten werden

gedaan tegen *f* 4,40 tot *f* 4,50, doch sindsdien hielden verkoopers vast op *f* 4,75, waartegen geen zaken tot stand kwamen.

De noteeringen waren:

f.f. flake	*f* 5,—
seeds A	*f* 5,—
Pearl A	*f* 5,25

fabrieksmeel kwaliteit A *f* 4,15, kwaliteit AA *f* 4,45.

B III meel	*f* 2,—

MAIS.

Soerabaia.

Doordat Buenos Aires in verslagperiode 73 punten lager noteerde en de meeste Maart-transacties ingedekt waren, daalde de maïsprijs tot *f* 3,24, waartegen zaken werden gedaan. Tegen het einde herstelde de belangstelling zich eenigszins, met vraag tegen genoemden prijs en aanbod op *f* 3,30 e.k. Soerabaia.

RIJST.

West-Java.

De rijstmarkt was deze week stil. Er kwamen slechts weinig afdoeningen tot stand. Medan kocht van Oost-Java:
Petjakoelit voor *f* 5,99 tot *f* 5,95 voor Juni/Juli-levering.
OJS/B ,, *f* 6,75 fob Soerabaia voor dito-levering, met verder aanbod.

Noteeringen:

Huller Boeloe	*f* 7,04½
,, Tjere	,, 6,64
Lolosan Tjere	,, 6,23½
Petjakoelit	,, 5,99

Oost-Java.

Als gevolg der Gouvernements-maatregelen kwam van Menado en de Molukken een flinke vraag opzetten voor Hoo Ing-kwaliteiten, welker prijzen opliepen. Afgedaan werd OJS/HI dubbelzak Banjoewangi van *f* 6,60 tot *f* 6,70 met verder aanbod. Fob. Probolinggo werd oploopend gedaan van *f* 6,70 tot *f* 6,80.

Boeloe- en Kreteksoorten nieuwe oogst noteerden als volgt:

	vraag	aanbod
OJS/I Djember Oct./Dec.-lev.	*f* 6,64 fr. fabr.	*f* 6,72
Tiong Bie Pas. ,, ,,	,, 6,80 fr. S'baia	*f* 6,92
Kretek 30% Aug./Oct.-lev. ged.	,, 6,47½ ,, ,, met verdere vraag	
,, ,, Juni/Aug.-lev. ,,	,, 6,39½ fr. S'baia met verder aanbod	

In de prijzen voor ouden oogst kwam weinig verandering. De noteeringen waren als volgt:

		Maart/April
Banjoewangi	OJS/AA	*f* 7,77 fr. fabr.
,,	OJS/HI	,, 6,39½ ,, ,,
,,	OJS/H	,, 6,72 ,,
Djember	OJS/I	,, 6,26 ,,
Kretek 30%		,, 6,27½ fr. wg. S'baia.
Petjakoelit Kretek		,, 5,75 ,,

GRONDNOTEN.

Batavia.

Cheribon gepelde, e.k. Cheribon Mrt./Apr. '39 *f* 8,25 nom. incl. zak.

Nieuwe oogst Aug./Sept. *f* 8,50 nom. incl. zak.

COCOSKOEKEN.

Batavia.

E.k. Tjilatjap levering Apr./Mei '39 gedaan *f* 3,—.

DAMAR.

Batavia.

Sumatra en Pontianak (asst. No. 1, 2, 3, 4, 5):

Sumatra A/E	*f* 24,90 nom.
Sumatra E vraag	*f* 11,10 nom.
Pontianak A/E	*f* 21,65 nom.
Pontianak E	*f* 8,30 nom.

HUIDEN.

Batavia.

Buffel nat: *f* 12,50
Koe nat: *f* 22.—

Buffel droog	(1-11 kg):	I *f* 39.—	II *f* 32.—	III *f* 24,50
	(11-13 kg):	I *f* 50.—	II *f* 39,50	III *f* 26,50
	(13 kg en hooger):	I *f* 54,50	II *f* 47,50	III *f* 32.—
Koe droog	(1-7 kg):	I *f* 87,50	II *f* 77.—	III *f* 67.—
	(7-9 kg):	I *f* 70.—	II *f* 63,50	III *f* 57,50
	(9 kg en hooger):	I *f* 66.—	II *f* 61.—	III *f* 53,50

GEITEVELLEN.

Batavia.

Per stuk (basis: 35 kg per 100 st.): I *f* 0,72½; II *f* 0,44½.

SCHAPEVELLEN.

Batavia.

Per stuk (basis: 50 kg per 100 st.): I *f* 0,52½; II *f* 0,25½.

CACAO.

Batavia.

E.k. Batavia prompt *f* 24,25 nom.

TIN.

Batavia.

± *f* 190.—.

Economisch Weekblad

voor Nederlandsch-Indië

Orgaan van het Departement van Economische Zaken met medewerking van Hoofden van Departementen, Diensten en Bedrijven, alsmede van niet-ambtelijke personen en organisaties.

Statistische Mededeelingen

bijvoegsel van No. 13 van den 8en Jaargang

31 Maart 1939

Oogst en aanplant der voornaamste Inlandsche landbouwgewassen op Java en Madoera in Februari 1939.[1])

Opmerkingen.

Het percentagecijfer, weergevende de mislukte uitgestrektheid van verslagmaand, wordt verkregen door de mislukte oppervlakte uit te drukken in procenten van den staanden aanplant aan het begin van die maand.

Het percentagecijfer, weergevende de mislukte uitgestrektheid van Januari t/m verslagmaand, wordt verkregen door deze mislukte oppervlakte uit te drukken in procenten van de som der geoogste en mislukte uitgestrektheden gedurende Januari t/m de maand, welke aan verslagmaand voorafgaat, vermeerderd met den staanden aanplant aan het begin van verslagmaand.

Moesson en regenval.

Aan het weerbericht van het Koninklijk Magnetisch en Meteorologisch Observatorium over Februari jl. wordt het volgende ontleend:

In de 1e decade van de maand heerschte matig-krachtige Westmoesson. Daarna nam de kracht van den moessonwind af, om in de laatste dagen van Februari weder toe te nemen.

In Bantam was de regenval aan den hoogen kant. De overige residenties van Java en Madoera rapporteerden in het algemeen normalen val met neiging naar lager. Enkele kleine gebieden noteerden overmaat.

Algemeen overzicht.

Uit de hieronder staande tabel 1 blijkt, dat in *verslagmaand* in totaal van 709.000 hectare éénjarige Inlandsche landbouwgewassen zijn *geoogst*, d.i. 20% meer dan in Februari 1938 en 11% meer dan het gemiddelde in de jaren 1929/38. Deze vermeerdering komt hoofdzakelijk voor rekening van maïs en cassave. Sawahpadi laat t.o.v. voorgaande jaren een kleine vermindering zien.

De *in de eerste twee maanden van dit jaar geoogste* oppervlakte bedraagt 1.252.000 hectare, d.i. 15% meer dan in dezelfde maanden van 1938 en 4% meer dan gemiddeld in hetzelfde tijdvak der jaren 1929/38. Tot deze vermeerdering hebben vrijwel alle gewassen bijgedragen.

In totaal is in *Februari* jl. op 948.000 hectare *bijgeplant*, d.i. 9% minder dan in Februari 1938, doch vrijwel gelijk aan die van het veeljarige gemiddelde. De vermindering t.o.v. verleden jaar is hoofdzakelijk te wijten aan den kleineren bijplant van sawahpadi.

De in de maanden *Januari tot en met Februari jl. bijgeplante* uitgestrektheid bedraagt 2.487.000 hectare, d.i. 1% meer dan in dezelfde periode van 1938 en 10% meer dan gemiddeld in hetzelfde tijdvak der jaren 1929/38. De vermeerdering t.o.v. voorgaande jaren is voornamelijk het gevolg van den grooteren bijplant van cassave.

De *staande aanplant op ultimo verslagmaand* ad 4.693.000 hectare is 1% kleiner dan op eind Februari 1938, doch 7% grooter dan het veeljarige gemiddelde. Cassave laat t.o.v. vorige jaren een vermeerdering zien, de maïsaanplant is daarentegen vergeleken bij vorige jaren ingekrompen.

De *som der in de eerste twee maanden van 1939 geoogste uitgestrektheden en den op ultimo verslagmaand te velde staanden aanplant* bedraagt 5.945.000 hectare, d.i. 2% meer dan in 1938 en 7% meer dan gemiddeld in de jaren 1929/38.

Voor de residentie-cijfers wordt verwezen naar het statistisch gedeelte.

Voor een betere oriëntatie van het verloop van den bijplant van de voornaamste Westmoessongewassen (sawahpadi, padigogo, maïs en cassave) wordt hieronder in tabel 2 een overzicht gegeven van den bijplant sedert 1 October, aangezien op dat tijdstip de plantwerkzaamheden dier gewassen aanvangen. Het ligt in de bedoeling om deze tabel elke maand bij te houden tot aan den grooten panen-tijd (d.i. de hoofd-Westmoessonoogst).

TABEL 2. Uitgestrektheden op Java en Madoera, in 1000 hectaren.

Gewas	Bijgeplant October t/m Februari			1938/1939 in % van 1937/1938
	1938/39	1937/38	Gemiddeld	
Sawahpadi + gogo-rantja	2.770	2.776	2.612	100
Padigogo	356	368	389	97
Maïs	1.096	1.108	1.100	99
Cassave	624	627	523	100

TABEL 1.

UITGESTREKTHEDEN IN 1000 HECTAREN OP JAVA EN MADOERA.

GEWAS	Geoogst in Februari			Geoogst in Jan. t/m Febr.			Bijgeplant in Februari			Bijgeplant in Jan. t/m Febr.			Aanplant op ultimo Februari			Som der geoogste uitgestrektheden in Jan. t/m Febr. + aanplant op ultimo Februari		
	1939	1938	gem. 1929/1938	1939	1938	gem. 1929/1938	1939	1938	gem. 1929/1938	1939	1938	gem. 1929/1938	1939	1938	gem. 1929/1938	1939	1938	gem. 1929/1938
Sawahpadi + rantja	67	70	70	131	126	126	676	822	722	1.971	1.977	1.806	2.732	2.721	2.569	2.863	2.847	2.695
Padigogo	24	32	35	30	38	44	12	9	9	34	35	34	338	343	360	368	381	404
Maïs	465	363	408	787	649	775	64	39	60	103	88	113	313	396	328	1.100	1.045	1.103
Cassave	52	43	38	104	90	75	86	79	62	170	163	131	756	721	621	860	811	696
Bataten	12	10	10	30	24	23	13	11	10	26	22	21	53	47	43	83	71	66
Aardappelen	1	1	1	2	1	3	1	—	1	1	1	2	2	2	4	4	3	7
Andere knolgewassen	6	5	5	12	12	11	8	8	7	19	18	17	86	85	76	98	97	87
Aardnoten	18	15	18	33	32	31	12	12	12	23	26	21	53	59	51	86	91	82
Kedelee	8	5	6	13	12	10	17	14	12	26	24	20	35	32	27	48	44	37
Andere peulvruchten	14	11	11	26	21	22	15	11	13	27	22	24	59	55	55	85	76	77
Overige gewassen	42	37	39	84	81	84	44	40	40	87	86	80	266	262	236	350	343	320
Totaal	709	592	641	1.252	1.086	1.204	948	1.045	948	2.487	2.462	2.269	4.693	4.723	4.370	5.945	5.809	5.574

[1]) Zie ook de tabellen op pag. 466 e.v. Dit verslag is afgesloten op 20 Maart 1939.

Uit de vorenstaande cijfers blijkt, dat op einde Februari jl. de Westmoesson-aanplantingen 1938/39 van sawahpadi, maïs en cassave vrijwel gelijk zijn aan die van het seizoen 1937/38 ; padigogo blijft nog iets ten achter bij het vorige jaar.

Sawahpadi (inclusief gogorantja).

Van dit gewas is in verslagmaand op Java en Madoera 67.000 hectare geoogst en in de periode Januari tot en met Februari jl. 131.000 hectare, hetgeen 4% meer is dan in Januari/Februari 1938.

Als *mislukt* is voor Februari jl. 5.901 hectare (0,28%) opgegeven tegen 6.305 hectare (0,32%) in Februari 1938 en 5.425 hectare (0,28%) gemiddeld in de jaren 1929/38. Van deze 5.901 hectare zijn door ziekten en plagen verloren gegaan 750 hectare en door overstrooming en andere oorzaken 5.151 hectare. De belangrijkste mislukkingen zijn gerapporteerd in de res. Bodjonegoro (1.444 hectare), Priangan (1.439 hectare) en Kediri (1.193 hectare).

In de eerste twee maanden van dit jaar is 8.795 hectare (0,40%) *mislukt* tegen 10.094 hectare (0,50%) in de overeenkomstige periode van 1938 en 7.515 hectare (0,38%) gemiddeld in dezelfde maanden van 1929/38.

In den navolgenden staat (tabel 3) vindt men de gemiddelde padiopbrengsten (exclusief de nihilopbrengsten). Uit de gegevens, die nog als voorloopig zijn te beschouwen, blijkt, dat de gemiddelde opbrengsten 1939 van Java en Madoera lager zijn dan in 1938. In West-Java zijn de gemiddelde opbrengsten dit jaar echter belangrijk hooger dan in 1938 ; in Midden- en vooral in Oost-Java daarentegen belangrijk lager.

TABEL 3. Gemiddelde opbrengsten in q/ha droge padi.

Periode	West-Java	Midden-Java + Vorstenlanden	Oost-Java	Java en Madoera
Jan./Febr. 1939 (voorl.)	26,9	23,1	27,6	24,8
„ 1938 (def.)	24,4	24,8	30,6	25,1
„ 1929/38 (id.)	23,7	23,4	28,5	23,9

De bijplant in Februari jl. bedraagt 676.000 hectare, terwijl op ultimo verslagmaand 2.732.000 hectare aanplant te velde staat, waarvan 242.000 hectare ouder is dan drie maanden tegen 212.000 hectare in 1938, d.i. 30.000 hectare meer.

Voor de provincie-cijfers en de vergelijking met vorige jaren wordt verwezen naar onderstaande tabel 4.

TABEL 4. Oogst en aanplant van sawahpadi (incl. gogorantja).

No.	Uitgestrektheden in duizenden hectaren									Java en Madoera; uitgestrektheden 1939 in % van:	
	West-Java			Midden-Java + Vorstenlanden			Oost-Java				
	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1938	gem. 1929/'38
1	28	33	30	33	32	35	6	5	5	*96*	*96*
2	61	63	62	52	49	53	18	14	11	*104*	*104*
3	212	222	197	193	219	203	271	381	322	*82*	*94*
4	605	614	532	546	534	521	820	829	753	*100*	*109*
5	893	906	815	870	867	856	969	948	898	*100*	*106*
6	954	969	877	922	916	909	987	962	909	*101*	*106*

Toelichting:
1 = geoogst in Februari
2 = id. Jan. t/m Februari
3 = bijgeplant in Februari
4 = bijgeplant Jan. t/m Februari
5 = aanplant ulto Februari
6 = totaal sub 2 + 5.

Aan de verslagen van de Landbouwconsulenten worden nog de volgende bijzonderheden ontleend.

De in verslagmaand geoogste sawahpadi is zoo goed als geheel afkomstig van de vroege Westmoesson-aanplantingen, de z.g. padi-awal. De verkregen opbrengsten van deze vroege Westmoesson-padi zijn over het geheel bevredigend tot goed, hoewel in verscheidene gebieden van Midden- en Oost-Java iets lager dan in dezelfde maand van het vorige jaar. In de res. Bantam (het Tjioedjoenggebied) en Kedoe (de Serajoevallei) zijn ook nog de laatste padigadoe-aanplantingen afgeoogst met normale opbrengsten. In de bevloeide gebieden in de vlaktestreken is de Westmoesson-aanplant geheel afgeplant ; bijplantingen geschieden nog in de bergstreken en vooral in de van regen afhankelijke gebieden.

De stand van den aanplant te velde is over het algemeen gunstig tot zeer goed, met enkele uitzondering o.a. in Oost-Krawang en in de rgt. Cheribon en Indramajoe (door watergebrek tijdens de jeugd-periode) en in Toeloengagoeng (door bandjirs).

Padigogo (exclusief gogorantja).

In verslagmaand is 24.000 hectare padigogo geoogst en in de afgeloopen twee maanden van 1939 30.000 hectare, d.i. 21% minder dan in 1938. In Februari jl. is 12.000 hectare bijgeplant, terwijl als aanwezige aanplant op het einde dier maand 338.000 hectare is gerapporteerd. Meerdere gegevens vindt men in de hieronder volgende tabel 5.

TABEL 5. Oogst en aanplant van padigogo.

No.	Uitgestrektheden in duizenden hectaren									Java en Madoera; uitgestrektheden 1939 in % van:	
	West-Java			Midden-Java + Vorstenlanden			Oost-Java				
	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1938	gem. 1929/'38
1	15	17	15	7	12	13	2	3	7	*75*	*69*
2	15	18	18	13	17	18	2	3	8	*79*	*68*
3	7	4	3	2	2	2	3	3	4	*133*	*133*
4	13	15	10	9	9	8	12	11	16	*97*	*100*
5	122	123	114	109	111	119	107	109	127	*99*	*94*
6	137	141	132	122	128	137	109	112	135	*97*	*91*

Toelichting:
1 = geoogst in Februari
2 = id. Jan. t/m Februari
3 = bijgeplant in Februari
4 = bijgeplant Jan. t/m Februari
5 = aanplant ulto Februari
6 = totaal sub 2 + 5.

Van de verschillende gebieden valt uit de rapporten van de Landbouwconsulenten nog het volgende op te merken.

De oogst is thans over de geheele linie ingezet ; voor de meeste gebieden wordt de hoofdoogst echter in Maart a.s. verwacht. De in verslagmaand verkregen beschotten zijn over het algemeen gunstig. De stand van den te velde staanden aanplant is over het geheel bevredigend tot goed, uitgezonderd in het Westelijk deel van de res. Japara/Rembang (door te veel regen).

Maïs.

Op geheel Java en Madoera is in verslagmaand van 465.000 hectare maïs afgeoogst en in de eerste twee maanden van dit jaar van 787.000 hectare, d.i. 21% meer dan in Januari/Februari 1938. In Februari jl. is 64.000 hectare bijgeplant ; de aanplant op ultimo verslagmaand bedraagt 313.000 hectare.

Voor de provincie-cijfers en de vergelijking met vorige jaren wordt verwezen naar tabel 6.

TABEL 6. Oogst en aanplant van maïs.

No.	Uitgestrektheden in duizenden hectaren									Java en Madoera; uitgestrekt-heden 1939 in % van:	
	West-Java			Midden-Java + Vorstenlanden			Oost-Java				
	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1938	gem. 1929/'38
1	13	13	11	146	117	125	306	233	272	*128*	*114*
2	25	29	25	277	294	295	485	326	455	*121*	*102*
3	1	1	1	24	19	20	39	19	39	*164*	*107*
4	3	3	3	34	27	29	66	58	81	*117*	*91*
5	10	8	7	85	71	71	218	317	250	*79*	*95*
6	35	37	32	362	365	366	703	643	705	*105*	*100*

Toelichting:
1 = geoogst in Februari
2 = id. Jan. t/m Februari
3 = bijgeplant in Februari
4 = bijgeplant Jan. t/m Februari
5 = aanplant ulto Februari
6 = totaal sub. 2 + 5

In verslagmaand is 2.643 hectare (0,37%) maïs *mislukt* tegen 10.474 hectare (1,43%) in Februari 1938 en 3.446 hectare (0,51%) gemiddeld in de jaren 1929/38. Door ziekten en plagen zijn verloren gegaan 283 hectare, door droogte 50 hectare en door overstrooming en andere oorzaken 2.310 hectare, terwijl de belangrijkste mislukkingen zijn gerapporteerd in de res. Kediri (906 hectare) en Jogjakarta (510 hectare).

In de afgeloopen twee maanden van dit jaar is in het geheel 15.817 hectare (1,50%) maïs *mislukt* tegen 46.320 hectare (4,39%) in dezelfde maanden van 1938 en 13.160 hectare (1,24%) gemiddeld in hetzelfde tijdvak der jaren 1929/38.

Van den staanden aanplant op ultimo Februari jl. is 4% ouder dan drie maanden, terwijl 21% nog geen maand oud is. Voor 1938 bedragen die cijfers resp. 3 en 10% en voor de jaren 1929/38 gemiddeld resp. 5 en 18%.

Uit de verslagen van de Landbouwconsulenten kan nog het volgende worden medegedeeld.

In verslagmaand is de hoofdoogst van den 1sten tegalan-maïs binnengehaald, terwijl vnl. in de res. Pekalongan, Japara/Rembang, Kedoe en Soerakarta nog de laatste sawahmaïsaanplantingen zijn afgeoogst. De verkregen opbrengsten zijn over het geheel normaal tot gunstig, uitgezonderd in het rgt. Pekalongan en in de res. Japara/Rembang en Malang (door de vele regens tijdens de jeugdperiode).

In de verschillende tegalan-maïsstreken zijn in de afgeloopen maand nieuwe aanplantingen (marenganmais of 2e tegalan-maïs) in den grond gebracht.

De stand van de te velde staande maïs is over het algemeen gunstig, uitgezonderd in het rgt. Pekalongan.

Cassave.

De geoogste uitgestrektheid van dit gewas bedraagt in verslagmaand 52.000 hectare en tot en met Februari jl. 104.000 hectare, hetgeen 16% meer is dan in 1938. Er is in de afgeloopen maand op 86.000 hectare bijgeplant, waardoor op het einde dier maand 756.000 hectare aanplant te velde staat (tabel 7) of 5% meer dan op eind Februari 1938 en 22% meer dan het veeljarige gemiddelde.

TABEL 7. Oogst en aanplant van cassave.

No.	Uitgestrektheden in duizenden hectaren									Java en Madoera; uitgestrekt-heden 1939 in % van:	
	West-Java			Midden-Java + Vorstenlanden			Oost-Java				
	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1938	gem. 1929/'38
1	10	8	6	21	17	17	21	18	15	*121*	*137*
2	19	17	12	45	37	34	40	36	29	*116*	*139*
3	11	10	7	30	26	25	45	43	30	*109*	*139*
4	26	21	16	62	57	52	82	85	63	*104*	*130*
5	90	94	77	316	309	273	350	318	271	*105*	*122*
6	109	111	89	361	346	307	390	354	300	*106*	*124*

Toelichting:
1 = geoogst in Februari
2 = id. Jan. t/m Februari
3 = bijgeplant in Februari
4 = bijgeplant Jan. t/m Februari
5 = aanplant ulto Februari
6 = totaal sub 2 + 5.

Hieronder volgt tabel 8, waarin de percentages van den aanplant, verdeeld naar den leeftijd, zijn opgenomen.

TABEL 8. Percentages van den cassave-aanplant, verdeeld naar den leeftijd.

	West-Java			Midden-Java + Vorstenlanden			Oost-Java			Java en Madoera		
	1939	1938	*gem. 1929/'38*	1939	1938	*gem. 1929/'38*	1939	1938	*gem. 1929/'38*	1939	1938	*gem. 1929/'38*
Van ½-4 mnd.	73	63	*59*	76	71	*70*	80	87	*78*	77	77	*72*
,, 4½-7 ,,	22	27	*25*	14	19	*21*	11	7	*13*	14	15	*18*
,, 7½ mnd. en hooger	5	10	*16*	10	10	*9*	9	6	*5*	9	8	*10*

Uit de ontvangen rapporten van de Landbouwconsulenten over Februari jl. wordt nog het volgende medegedeeld.

De oogst is voor het grootste deel afkomstig van de Westmoesson-tegalan-aanplantingen; de verkregen opbrengsten zijn over het algemeen goed, uitgezonderd in het rgt. Rembang (door de vele regens).
In de res. Malang liet men vrij algemeen de aanplantingen langer in den grond staan in verband met de lage prijzen.

Op de tegalans zijn vele nieuwe aanplantingen in den grond gebracht. De stand van de te velde staande aanplantingen is over het algemeen bevredigend tot goed.

Bataten.

In verslagmaand is van 12.000 hectare geoogst en in de afgeloopen maanden Januari en Februari van dit jaar van 30.000 hectare. In Februari jl. is 13.000 hectare bijgeplant, terwijl als aanwezige aanplant op het einde dier maand 53.000 hectare is gerapporteerd (tabel 9).

TABEL 9. Oogst en aanplant van bataten.

No.	Uitgestrektheden in duizenden hectaren									Java en Madoera; uitgestrekt-heden 1939 in % van:	
	West-Java			Midden-Java + Vorstenlanden			Oost-Java				
	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1938	gem. 1929/'38
1	3	3	2	4	3	4	5	4	4	*120*	*120*
2	7	7	6	10	8	8	13	9	9	*125*	*130*
3	3	2	2	3	3	3	7	6	5	*118*	*130*
4	6	5	4	7	6	7	13	11	10	*118*	*124*
5	12	11	10	16	15	15	25	21	18	*113*	*123*
6	19	18	16	26	23	23	38	30	27	*117*	*126*

Toelichting:
1 = geoogst in Februari
2 = id. Jan. t/m Februari
3 = bijgeplant in Februari
4 = bijgeplant Jan. t/m Februari
5 = aanplant ulto Februari
6 = totaal sub 2 + 5.

Door de Landbouwconsulenten worden in de maandrapporten nog de volgende bijzonderheden gemeld.

De afgekomen oogst is thans voor het grootste deel afkomstig van Westmoesson-tegalangewas; de verkregen opbrengsten zijn over het algemeen normaal tot goed en gelijk aan vorige jaar.

Bijplantingen zijn voornamelijk op de tegalans tot stand gekomen. De stand van het te velde staande gewas is over het algemeen normaal.

Aardappelen.

Dit gewas is in verslagmaand van circa 800 hectare gerooid en in de afgeloopen twee maanden van dit jaar van bijna 1.600 hectare, d.i. 11% meer dan in 1938, doch 49% minder dan gemiddeld in de laatste tien jaren. In Februari jl. is 500 hectare bijgeplant; op ultimo verslagmaand bedraagt de aanplant ruim 1.900 hectare of 10% meer dan op eind Februari 1938, doch 50% minder dan het veeljarige gemiddelde.

TABEL 10. Oogst en aanplant van aardappelen.

No.	Uitgestrektheden in hectaren									Java en Madoera; uitgestrektheden 1939 in % van:	
	West-Java			Midden-Java + Vorstenlanden			Oost-Java				
	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1938	gem. 1929/'38
1	638	453	437	109	189	449	15	74	473	*106*	*56*
2	1.220	941	1.221	262	354	1.014	70	107	813	*111*	*51*
3	310	212	335	199	259	419	41	29	210	*110*	*57*
4	768	682	604	329	385	824	63	49	509	*104*	*60*
5	1.252	1.049	1.030	538	576	1.325	128	122	1.500	*110*	*50*
6	2.472	1.990	2.251	800	930	2.339	198	229	2.313	*110*	*50*

Toelichting:

1 = geoogst in Februari
2 = id. Jan. t/m Februari
3 = bijgeplant in Februari
4 = bijgeplant Jan. t/m Februari
5 = aanplant ulto Februari
6 = totaal sub 2 + 5.

Uit de verslagen van de Landbouwconsulenten wordt nog het volgende opgemerkt.

De oogstresultaten in de aardappelcentra Temanggoeng en Wonosobo in de res. Kedoe zijn bevredigend te noemen; een proef-oogst hiervan in Parakan bracht op 98 q/ha versche knollen. In de centra Bandoeng en Garoet (res. Priangan) zijn de aanplantingen weer verder uitgebreid. Het gewas in Bandoeng heeft een beter aanzien dan in het vorige jaar; in Garoet is de oogstverwachting 50% minder dan het vorige jaar vanwege de zware regens en de vrij hevige Phytophthora-aantastingen. In het aardappelcentrum Malang is de na-Westmoessontegalan-aanplant nog niet geheel in den grond gebracht.

Aardnoten.

In verslagmaand is van 18.000 hectare aardnoten geoogst en in de maanden Januari tot en met Februari jl. van 33.000 hectare of 3% meer dan in de periode Januari/Februari 1938 en 6% meer dan gemiddeld in de laatste tien jaren. In Februari jl. is dit gewas op een uitgestrektheid van 12.000 hectare bijgeplant, terwijl de aanplant op het einde dier maand 53.000 hectare omvat (tabel 11).

TABEL 11. Oogst en aanplant van aardnoten.

No.	Uitgestrektheden in duizenden hectaren									Java en Madoera; uitgestrektheden 1939 in % van:	
	West-Java			Midden-Java + Vorstenlanden			Oost-Java				
	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1938	gem. 1929/'38
1	3	3	4	7	7	7	8	5	7	*120*	*100*
2	6	8	7	13	15	12	14	9	12	*103*	*106*
3	2	2	2	5	6	6	5	4	4	*100*	*100*
4	4	6	4	9	11	9	10	9	8	*88*	*110*
5	8	11	8	18	19	16	27	29	27	*90*	*104*
6	14	19	15	31	34	28	41	38	39	*95*	*105*

Toelichting:

1 = geoogst in Februari
2 = id. Jan. t/m Februari
3 = bijgeplant in Februari
4 = bijgeplant Jan. t/m Februari
5 = aanplant ulto Februari
6 = totaal sub 2 + 5.

Aan de verslagen der Landbouwconsulenten over Februari jl. wordt nog het volgende ontleend.

In verslagmaand is de oogst voor het grootste deel afkomstig van 1e Westmoessontegalan-gewas, dat vrij ernstig te lijden heeft gehad van het ongunstige weersverloop in den vóór-Westmoessonperiode, waardoor de opbrengsten in de meeste gebieden zijn tegengevallen. Bevredigende tot vrij goede opbrengsten zijn nog verkregen in de rgt. Madjalengka, Koeningan, Tegal, Brebes, Demak, Grobogan, Pati, Blora, Magelang, Temanggoeng en Keboemen. In Koeningan was het geoogste product echter slecht vanwege voortijdig ontkiemen door het vochtige weer.

Nieuwe bijplantingen zijn voornamelijk op de tegalans tot stand gekomen. In de Priangan is de aanplant dit seizoen ingekrompen vanwege de laag blijvende prijzen.

De stand van de te velde staande aanplantingen is over het algemeen bevredigend tot goed, uitgezonderd in het rgt. Japara.

Kedelee.

In Februari jl. is 8.000 hectare kedelee afgeoogst en in de afgeloopen twee maanden van dit jaar 13.000 hectare, d.i. 8% meer dan in 1938 en 30% meer dan gemiddeld in de laatste tien jaren. De bijgeplante uitgestrektheid in Februari jl. bedraagt 17.000 hectare en de staande aanplant op ultimo dier maand 35.000 hectare (tabel 12).

TABEL 12. Oogst en aanplant van kedelee.

No.	Uitgestrektheden in duizenden hectaren									Java en Madoera; uitgestrektheden 1939 in % van:	
	West-Java			Midden-Java + Vorstenlanden			Oost-Java				
	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1938	gem. 1929/'38
1	2	—	1	5	4	4	1	1	1	*160*	*133*
2	3	3	2	6	5	5	4	4	3	*108*	*130*
3	1	1	1	5	5	5	11	8	6	*121*	*142*
4	1	2	1	11	12	11	14	10	8	*108*	*130*
5	1	2	2	16	18	15	18	12	10	*109*	*130*
6	4	5	4	22	23	20	22	16	13	*109*	*130*

Toelichting:

1 = geoogst in Februari
2 = id. Jan. t/m Februari
3 = bijgeplant in Februari
4 = bijgeplant Jan. t/m Februari
5 = aanplant ulto Februari
6 = totaal sub 2 + 5.

Voor de verschillende gebieden valt uit de rapporten van de Landbouwconsulenten nog het volgende op te merken.

De oogsten zijn vrijwel geheel afkomstig van Westmoessonaanplantingen, welke evenals de aardnoten geleden hebben van het ongunstige weersverloop gedurende de vóór-Westmoessonperiode, waardoor de verkregen beschotten over het algemeen minder gunstig zijn, uitgezonderd in de rgt. Madjalengka, Grobogan en Blora. De gemiddelde opbrengst in Madjalengka bedraagt 10,58 q/ha droog zaad.

Op de tegalans zijn vooral in de kedelee-streken in Oost-Java vele nieuwe aanplantingen in den grond gebracht. De opkomst van het zaad is over het algemeen goed.

De stand van de te velde staande aanplantingen is gunstig, uitgezonderd in het rgt. Wonosobo, Zuid-Keboemen en het Zuidelijk deel van het rgt. Pati en in de res. Madioen (door rupsen).

Tabak.

In verslagmaand hebben slechts onbelangrijke tabaksoogsten plaats gehad; tot en met Februari jl. is van 5.000 hectare geoogst, d.i. 29% minder dan in 1938 en 37% minder dan gemiddeld in de tien voorafgaande jaren. Er is in de afgeloopen maand op 3.000 hectare bijgeplant, waardoor op het einde dier maand 5.000 hectare aanplant te velde staat (tabel 13).

TABEL 13. Oogst en aanplant van tabak.

No.	Uitgestrektheden in duizenden hectaren									Java en Madoera; uitgestrektheden 1939 in % van:	
	West-Java			Midden-Java + Vorstenlanden			Oost-Java				
	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1938	gem. 1929/'38
1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
2	—	—	—	2	3	2	3	4	6	*71*	*63*
3	—	—	—	2	3	4	1	—	1	*100*	*60*
4	—	—	—	3	4	5	1	1	1	*80*	*67*
5	1	1	1	3	4	5	1	1	1	*83*	*71*
6	1	1	1	5	7	7	4	5	7	*77*	*67*

Toelichting:

1 = geoogst in Februari
2 = id. Jan. t/m Februari
3 = bijgeplant in Februari
4 = bijgeplant Jan. t/m Februari
5 = aanplant ulto Februari
6 = totaal sub 2 + 5.

Uit de maandverslagen der Landbouwconsulenten over Februari jl. wordt nog het volgende medegedeeld.

In verslagmaand is men in de verschillende bevolkingstabakstreken nog bezig met het aanleggen van kweekbedden en plantklaar maken der velden, terwijl het overplanten reeds op vele plaatsen plaats vindt.

In Loemadjang is de aanplant van de vooroogsttabak betrekkelijk klein vanwege tekort aan plantmateriaal als gevolg van de mislukkingen der kweekbedden door de overvloedige regens in de voorafgaande maanden. In de typische tegalanstreek van Zuid-Loemadjang wordt het overplanten door de zeer verminderde regenval in verslagmaand gestagneerd.

Suikerriet.

De oogst van dit gewas bedraagt in verslagmaand 300 hectare en in de afgeloopen twee maanden van dit jaar 1.000 hectare, of 14% meer dan in 1938 en 33% meer dan gemiddeld in de laatste tien jaren. De bijgeplante uitgestrektheid in Februari jl. bedraagt 500 hectare en de aanplant op ultimo dier maand 15.400 hectare (tabel 14), d.i. 12% meer dan in 1938.

TABEL 14. Oogst en aanplant van suikerriet.

No.	Uitgestrektheden in hectaren									Java en Madoera; uitgestrektheden 1939 in % van:	
	West-Java			Midden-Java + Vorstenlanden			Oost-Java				
	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1938	gem. 1929/'38
1	53	46	91	51	58	81	214	203	199	*103*	*86*
2	429	111	177	100	124	158	459	630	406	*114*	*133*
3	69	21	86	85	47	89	326	469	279	*89*	*106*
4	164	177	188	289	121	211	787	1.044	739	*92*	*109*
5	590	723	623	3.240	2.067	1.501	11.592	11.014	9.146	*112*	*137*
6	1.019	834	800	3.340	2.191	1.659	12.051	11.644	9.552	*112*	*137*

Toelichting:

1 = geoogst in Februari
2 = id. Jan. t/m Februari
3 = bijgeplant in Februari
4 = bijgeplant Jan. t/m Februari
5 = aanplant ulto Februari
6 = **totaal sub 2 + 5.**

Voor de verschillende gebieden valt uit de rapporten van de Landbouwconsulenten nog het volgende op te merken.

De aanplant op de sawahs en de tegalans blijft zich gunstig ontwikkelen; de oogstverwachting voor het nieuwe seizoen is goed tot zeer goed. Plaatselijk in het rgt. Toeloengagoeng heeft de aanplant van bandjirs te lijden.

Katoen.

In verslagmaand is 15 hectare katoen geoogst en in de maanden Januari tot en met Februari jl. 40 hectare. In Februari jl. is 96 hectare bijgeplant, terwijl de aanplant op het einde dier maand 1.246 hectare bedraagt (tabel 15), d.i. 12% minder dan op hetzelfde tijdstip van het vorige jaar.

TABEL 15. Oogst en aanplant van katoen.

No.	Uitgestrektheden in hectaren									Java en Madoera; uitgestrektheden 1939 in % van:	
	West-Java			Midden-Java + Vorstenlanden			Oost-Java				
	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1939	1938	gem. 1929/'38	1938	gem. 1929/'38
1	—	14	12	5	6	25	10	18	23	*39*	*25*
2	—	17	23	11	33	42	29	65	71	*35*	*29*
3	—	—	9	33	43	20	63	72	83	*83*	*86*
4	4	11	18	58	100	65	164	299	165	*55*	*91*
5	202	252	194	651	612	376	393	556	434	*88*	*124*
6	202	269	217	662	645	418	422	621	505	*84*	*113*

Toelichting:

1 = geoogst in Februari
2 = id. Jan. t/m Februari
3 = bijgeplant in Februari
4 = bijgeplant Jan. t/m Februari
5 = aanplant ulto Februari
6 = totaal sub 2 + 5.

Voor de niet in den tekst afzonderlijk behandelde gewassen wordt verwezen naar de eerder genoemde tabellen op pag. 466 e.v. terwijl in de hierna volgende tabel 16 nog de *geoogste uitgestrektheden* van de „minder belangrijke landbouwgewassen" worden opgenomen.

TABEL 16. Geoogste uitgestrektheden van de minder belangrijke landbouwgewassen op Java en Madoera in hectaren.

Gewas	1939		1938		Gemidd. 1929/'38.	
	Febr.	Jan./Fbr.	Febr.	Jan./Fbr.	Febr.	Jan./Fbr.
Uien	1.031	2.311	1.229	3.019	1.048	2.601
Lombok	5.676	13.247	4.951	11.724	4.859	11.268
Groenten	707	1.600	695	1.501	918	1.839
Indigo	57	229	130	361	150	356
Djarak	461	1.845	373	1.337	468	1.576
Gierst	812	1.082	1.166	1.601	1.039	1.437
Widjen	3.161	4.002	2.716	4.257	3.760	5.100
Overige Inlandsche landbouwgewassen n.a.g.	26.239	54.481	25.177	51.225	23.580	48.794

(*Mededeeling van het Centraal Kantoor voor de Statistiek, Afdeeling Landbouwstatistiek*).

Oogst, bijplant en aanplant van Inlandsche landbouwgewassen op Java en Madoera in Februari 1939, in ha. [1]

Ressort Periode	Sawahpadi (incl. gogo-rantja) Geoogst	Sawahpadi Bijgeplant	Sawahpadi Aanplant ultimo	Padigogo Geoogst	Padigogo Bijgeplant	Padigogo Aanplant ultimo	Maïs Geoogst Sawahs	Maïs Geoogst Droge gronden	Maïs Geoogst Totaal	Maïs Bijgeplant Sawahs	Maïs Bijgeplant Droge gronden	Maïs Bijgeplant Totaal	Maïs Aanplant ultimo Sawahs	Maïs Aanplant ultimo Droge gronden	Maïs Aanplant ultimo Totaal
res. Bantam	1.787	24.734	77.096	4.263	191	32.630	1	1.229	1.230	—	29	29	2	644	[illegible]
„ Batavia	1.769	70.988	278.226	510	4.198	18.294	3	763	766	—	150	150	59	1.392	[illegible]
„ Buitenzorg	12.574	23.335	131.615	3.842	1.831	23.172	34	1.373	1.407	32	197	229	145	862	[illegible]
„ Priangan	11.382	23.977	186.559	5.955	267	31.860	85	7.519	7.604	8	200	208	80	5.708	[illegible]
„ Cheribon	633	69.325	219.637	112	152	15.943	130	1.794	1.924	14	104	118	58	1.486	[illegible]
WEST-JAVA															
Februari 1939	28.145	212.359	893.133	14.682	6.639	121.899	253	12.678	12.931	54	680	734	344	10.092	[illegible]
„ 1938	33.321	222.308	905.767	17.098	3.750	122.664	339	12.722	13.061	93	810	903	362	7.647	[illegible]
„ gem. '29/'38	29.913	197.185	815.100	14.715	3.052	113.657			11.209			1.040			[illegible]
Jan. t/m Febr. 1939	60.859	605.432		15.367	13.387		1.898	22.929	24.827	178	2.632	2.810			
„ 1938	63.118	613.940		18.334	14.836		1.998	26.784	28.782	200	2.671	2.871			
„ gem. '29/'38	61.748	531.574		18.200	10.494				24.942			2.721			
res. Pekalongan	5.984	38.949	132.399	262	63	2.380	10.067	7.748	17.815	42	910	952	1.500	9.807	[illegible]
„ Semarang	2.076	31.039	159.492	940	204	2.051	3.762	8.941	12.703	18	2.754	2.772	1.028	9.053	[illegible]
„ Japara/Rembang	237	59.840	159.345	46	1.660	19.281	4.784	23.974	28.758	56	852	908	434	9.015	[illegible]
„ Banjoemas	8.748	8.961	106.462	2.157	20	6.877	741	12.140	12.881	369	9.950	10.319	1.390	18.833	[illegible]
„ Kedoe	7.998	16.422	113.271	765	16	1.453	3.482	27.226	30.708	326	3.167	3.493	2.123	15.304	[illegible]
Gouv. Jogjakarta	1.154	5.362	49.842	83	218	51.055	458	13.763	14.221	74	1.134	1.208	122	5.616	[illegible]
„ Soerakarta	7.005	32.612	149.136	3.052	21	26.149	3.462	25.724	29.186	21	4.657	4.678	83	11.139	[illegible]
MIDDEN-JAVA															
Februari 1939	33.202	193.185	869.947	7.305	2.202	109.246	26.756	119.516	146.272	906	23.424	24.330	6.680	78.767	[illegible]
„ 1938	31.551	219.016	867.293	11.531	2.063	111.006	23.139	93.433	116.572	1.068	17.565	18.633	5.989	64.920	[illegible]
„ gem. '29/'38	34.542	203.467	855.972	13.013	1.873	118.906			125.259			19.849			[illegible]
Jan. t/m Febr. 1939	51.569	546.131		12.950	8.910		81.613	194.895	276.508	2.031	32.404	34.435			
„ 1938	48.576	534.072		17.267	8.906		88.380	205.958	294.338	2.024	24.600	26.624			
„ gem. '29/'38	52.589	521.165		17.859	7.841				294.544			29.387			
res. Soerabaja	81	31.041	152.634	—	365	5.988	954	12.642	13.596	7	606	613	224	4.443	[illegible]
„ Bodjonegoro	437	83.714	184.288	261	236	5.100	283	28.709	28.992	5	53	58	9	14.119	[illegible]
„ Madioen	376	38.266	153.108	61	68	25.439	1.164	25.177	26.341	2	1.442	1.444	44	15.863	[illegible]
„ Kediri	464	32.477	124.937	88	217	20.067	2.453	19.516	21.969	15	1.289	1.304	621	6.672	[illegible]
„ Malang	1.025	23.106	132.714	924	1.516	31.993	2.043	75.502	77.545	334	10.343	10.677	1.869	82.694	[illegible]
„ Besoeki	3.298	39.623	154.926	203	329	4.818	2.090	30.510	32.600	109	2.793	2.902	647	37.093	[illegible]
„ Madoera	77	22.534	66.184	562	356	13.806	1.740	103.530	105.270	112	22.346	22.458	363	53.222	[illegible]
OOST-JAVA															
Februari 1939	5.758	270.671	968.791	2.099	3.087	107.211	10.727	295.586	306.313	584	38.872	39.456	3.777	214.106	[illegible]
„ 1938	5.058	381.466	947.636	2.510	2.649	109.136	18.531	214.654	233.185	392	18.215	18.607	4.569	312.889	[illegible]
„ gem. '29/'38	4.619	322.215	898.276	7.488	3.813	127.230			272.405			38.710			[illegible]
Jan. t/m Febr. 1939	17.692	819.734		2.460	11.705		96.577	388.096	484.673	993	64.517	65.510			
„ 1938	14.075	829.291		2.841	10.631		65.127	261.186	326.313	1.471	56.807	58.278			
„ gem. '29/'38	11.325	752.958		8.121	15.881				455.109			81.411			
JAVA en MADOERA															
Februari 1939	67.105	676.305	2.731.871	24.086	11.928	338.356	37.736	427.780	465.516	1.544	62.976	64.520	10.801	302.965	[illegible]
„ 1938	69.930	822.790	2.720.696	31.139	8.462	342.806	42.009	320.809	362.818	1.553	36.590	38.143	10.920	385.456	[illegible]
„ gem. '29/'38	69.074	722.867	2.569.348	35.216	8.738	359.793			408.873			59.599			[illegible]
Jan. t/m Febr. 1939	130.120	1.971.297		30.777	34.002		180.088	605.920	786.008	3.202	99.553	102.755			
„ 1938	125.769	1.977.303		38.442	34.373		155.505	493.928	649.433	3.695	84.078	87.773			
„ gem. '29/'38	125.662	1.805.697		44.180	34.216				774.595			113.519			

Ressort Periode	Cassave Geoogst Sawahs	Cassave Geoogst Droge gronden	Cassave Geoogst Totaal	Cassave Bijgeplant Sawahs	Cassave Bijgeplant Droge gronden	Cassave Bijgeplant Totaal	Cassave Aanplant ultimo Sawahs	Cassave Aanplant ultimo Droge gronden	Cassave Aanplant ultimo Totaal	Bataten Geoogst	Bataten Bijgeplant	Bataten Aanplant ultimo	Aardappelen Geoogst	Aardappelen Bijgeplant	Aardappelen Aanplant ultimo	Andere Knolgewassen Geoogst	Andere Knolgewassen Bijgeplant	Andere Knolgewassen Aanplant ultimo	Aardnoten Geoogst	Aardnoten Bijgeplant	Aardnoten Aanplant ultimo
res. Bantam	—	983	983	—	584	584	—	6.100	6.100	428	226	1.673	—	—	—	20	14	111	196	99	498
„ Batavia	8	978	986	8	785	793	73	5.276	5.349	234	168	1.450	—	—	—	123	129	541	533	308	1.193
„ Buitenzorg	99	1.198	1.297	57	1.134	1.191	1.392	9.088	10.480	571	908	3.168	30	21	73	362	680	2.420	445	387	1.790
„ Priangan	43	5.544	5.587	42	6.221	6.263	302	51.175	51.477	1.074	1.010	4.758	589	281	1.021	685	586	3.163	618	432	1.951
„ Cheribon	405	1.123	1.528	294	1.820	2.114	1.982	14.486	16.468	780	412	1.380	19	8	158	148	400	2.199	1.435	681	2.497
WEST-JAVA																					
Februari 1939	555	9.826	10.381	401	10.544	10.945	3.749	86.125	89.874	3.087	2.724	12.429	638	310	1.252	1.338	1.809	8.434	3.227	1.907	7.929
„ 1938	701	7.637	8.338	652	9.051	9.703	3.323	90.839	94.162	2.584	2.094	10.864	453	212	1.049	1.433	1.466	7.521	3.499	2.499	11.140
„ gem. '29/'38			6.239			7.413			77.422	2.470	1.938	9.578	437	335	1.030	1.052	1.183	6.682	4.102	1.905	8.483
Jan. t/m Febr. 1939	1.109	18.040	19.149	1.489	24.264	25.753				6.622	6.326		1.220	768		2.505	4.017		6.208	4.204	
„ 1938	1.210	15.501	16.711	1.179	19.462	20.641				6.551	4.947		941	682		2.516	2.832		8.357	5.581	
„ gem. '29/'38			12.449			15.868				5.930	3.949		1.221	604		2.066	2.443		7.040	3.942	
res. Pekalongan	244	1.324	1.568	307	2.280	2.587	2.173	17.406	19.579	450	374	1.566	5	10	79	359	256	1.758	588	347	1.065
„ Semarang	130	4.410	4.540	46	5.790	5.836	328	40.823	41.151	937	915	4.619	54	120	266	685	870	4.786	673	409	1.667
„ Japara/Rembang	553	3.589	4.142	290	5.460	5.750	1.025	33.891	34.916	415	382	2.219	—	—	—	291	266	4.255	1.047	696	4.048
„ Banjoemas	113	3.011	3.124	151	3.843	3.994	883	25.711	26.594	811	522	2.446	—	1	3	406	338	2.858	731	704	1.862
„ Kedoe	128	4.048	4.176	127	4.568	4.695	882	46.286	47.168	544	633	2.625	35	54	151	525	507	6.044	320	506	1.347
Gouv. Jogjakarta	121	1.307	1.428	38	2.289	2.327	333	46.514	46.847	149	148	626	—	—	—	81	186	1.739	1.653	854	4.385
„ Soerakarta	116	2.349	2.465	138	4.616	4.754	6.741	92.628	99.369	513	338	1.652	15	14	39	415	452	7.146	2.420	1.553	3.708
MIDDEN-JAVA																					
Februari 1939	1.405	20.038	21.443	1.097	28.846	29.943	12.365	303.259	315.624	3.819	3.312	15.753	109	199	538	2.762	2.875	28.586	7.432	5.069	18.082
„ 1938	1.262	15.950	17.212	936	25.428	26.364	12.032	297.065	309.097	3.123	2.946	15.278	189	259	576	2.160	2.707	29.158	7.447	5.537	19.075
„ gem. '29/'38			17.018			24.529			272.932	3.593	3.389	15.084	449	419	1.325	2.353	3.112	28.354	6.744	5.713	15.672
Jan. t/m Febr. 1939	3.996	41.177	45.173	2.438	59.987	62.425				9.932	6.885		262	329		5.172	6.664		13.496	9.060	
„ 1938	3.786	32.772	36.558	2.011	55.234	57.245				8.194	6.343		354	385		4.760	6.451		14.620	10.659	
„ gem. '29/'38			33.580			51.739				8.141	6.846		1.014	824		4.564	6.790		12.446	9.472	
res. Soerabaja	28	690	718	44	2.889	2.933	268	19.685	19.953	271	314	2.220	—	—	—	198	380	2.962	430	614	3.064
„ Bodjonegoro	208	1.399	1.607	497	6.455	6.952	1.876	41.284	43.160	613	681	4.802	—	—	—	133	371	3.909	1.107	341	7.401
„ Madioen	317	2.899	3.216	74	9.762	9.836	548	92.499	93.047	254	243	1.310	—	8	8	100	449	7.157	391	514	1.388
„ Kediri	429	3.939	4.368	150	7.094	7.244	1.211	56.632	57.843	678	581	2.020	—	—	—	813	831	16.617	1.857	982	2.274
„ Malang	52	2.504	2.556	20	2.266	2.286	169	26.754	26.923	294	264	1.604	15	33	120	259	414	3.900	1.299	1.012	2.596
„ Besoeki	24	2.340	2.364	11	3.231	3.242	73	22.139	22.212	772	870	2.939	—	—	—	349	530	2.228	1.033	502	1.997
„ Madoera	214	6.438	6.652	34	12.814	12.848	507	85.228	86.735	2.137	4.467	10.244	—	—	—	349	478	12.101	2.093	1.176	8.154
OOST-JAVA																					
Februari 1939	1.272	20.209	21.481	830	44.511	45.341	4.652	345.221	349.873	5.019	7.420	25.139	15	41	128	2.201	3.453	48.874	8.210	5.141	26.874
„ 1938	940	16.769	17.709	633	42.647	43.280	3.785	313.976	317.761	3.562	5.756	21.425	74	29	122	2.202	3.711	47.830	5.302	4.293	29.486
„ gem. '29/'38			15.076			29.750			271.248	3.945	4.898	18.428	473	210	1.500	2.351	3.035	41.013	7.015	4.281	26.591
Jan. t/m Febr. 1939	3.773	35.840	39.613	1.594	80.796	82.390				13.223	12.791		70	63		4.133	8.372		14.360	9.734	
„ 1938	3.174	33.051	36.225	1.305	83.309	84.614				8.702	11.405		107	49		3.922	9.175		9.232	8.605	
„ gem. '29/'38			29.178			63.223				9.402	9.844		813	509		4.299	7.693		11.728	8.468	
JAVA en MADOERA																					
Februari 1939	3.232	50.073	53.305	2.328	83.901	86.229	20.766	734.605	755.371	11.925	13.456	53.321	762	550	1.918	6.301	8.137	85.894	18.869	12.117	52.885
„ 1938	2.903	40.356	43.259	2.221	77.126	79.347	19.140	701.880	721.020	9.269	10.796	47.567	716	500	1.747	5.795	7.884	84.509	16.248	12.329	59.701
„ gem. '29/'38			38.333			61.692			621.602	10.008	10.225	43.090	1.359	964	3.855	5.756	7.330	76.049	17.861	11.899	50.746
Jan. t/m Febr. 1939	8.878	95.057	103.935	5.521	165.047	170.568				29.777	26.002		1.552	1.160		11.810	19.053		34.064	22.998	
„ 1938	8.170	81.324	89.494	4.495	158.005	162.500				23.447	22.695		1.402	1.116		11.198	18.458		32.209	24 845	
„ gem. '29/'38			75.207			130.830				23.473	20.639		3.048	1.937		10.929	16.926		31.214	21.882	

1) Deze tabellen behooren bij: Oogst en aanplant der voornaamste Inlandsche landbouwgewassen op Java en Madoera.

Ressort Periode	Kedelee Geoogst Sawahs	Kedelee Geoogst Droge gronden	Kedelee Geoogst Totaal	Kedelee Bijgeplant Sawahs	Kedelee Bijgeplant Droge gronden	Kedelee Bijgeplant Totaal	Kedelee Aanplant ultimo Sawahs	Kedelee Aanplant ultimo Droge gronden	Kedelee Aanplant ultimo Totaal	Andere peulvruchten Geoogst	Andere peulvruchten Bijgeplant	Andere peulvruchten Aanplant ultimo
res. Bantam	—	5	5	8	—	8	8	10	18	169	64	309
„ Batavia	—	2	2	—	5	5	—	18	18	301	185	857
„ Buitenzorg	21	3	24	—	—	—	—	9	9	591	613	2.217
„ Priangan	86	1.416	1.502	—	302	302	23	527	550	1.911	919	3.216
„ Cheribon	295	127	422	295	160	455	525	213	738	433	509	1.272
WEST-JAVA												
Februari 1939	**402**	**1.553**	**1.955**	**303**	**467**	**770**	**556**	**777**	**1.333**	**3.405**	**2.290**	**7.871**
„ 1938	*90*	*349*	*439*	*167*	*862*	*1.029*	*218*	*1.747*	*1.965*	*2.704*	*2.052*	*7.688*
„ gem. '29/'38			*782*			*863*			*1.561*	*2.532*	*1.863*	*7.036*
Jan. t/m Febr 1939	**1.350**	**2.010**	**3.360**	**376**	**560**	**936**				**5.701**	**4.675**	
„ 1938	*746*	*1.841*	*2.587*	*188*	*1.620*	*1.808*				*5.549*	*4.394*	
„ gem. '29/'38			*2.236*			*1.195*				*5.371*	*3.716*	
res. Pekalongan	84	28	112	88	67	155	419	102	521	221	240	775
„ Semarang	112	683	795	55	872	927	203	3.633	3.836	585	565	2.183
„ Japara/Rembang	20	143	163	499	650	1.149	1.441	4.107	5.548	656	1.137	3.952
„ Banjoemas	77	200	277	168	494	662	261	680	941	388	364	1.244
„ Kedoe	49	49	98	59	471	530	92	2.401	2.493	259	315	1.426
Gouv. Jogjakarta	5	729	734	65	870	935	109	1.638	1.747	240	127	837
„ Soerakarta	953	1.962	2.915	135	343	478	256	673	929	675	1.224	3.151
MIDDEN-JAVA												
Februari 1939	**1.300**	**3.794**	**5.094**	**1.069**	**3.767**	**4.836**	**2.781**	**13.234**	**16.015**	**3.024**	**3.972**	**13.568**
„ 1938	*795*	*3.080*	*3.875*	*955*	*3.856*	*4.811*	*2.948*	*15.199*	*18.147*	*1.950*	*3.430*	*12.955*
„ gem. '29/'38			*3.797*			*4.929*			*15.438*	*2.497*	*3.491*	*12.714*
Jan. t/m Febr. 1939	**2.048**	**4.297**	**6.315**	**2.132**	**9.257**	**11.389**				**7.013**	**6.656**	
„ 1938	*1.587*	*3.383*	*4.970*	*2.170*	*10.006*	*12.176*				*5.159*	*6.643*	
„ gem. '29/'38			*4.959*			*11.340*				*5.719*	*6.355*	
res. Soerabaja	5	5	10	105	357	462	309	924	1.233	160	1.004	2.674
„ Bodjonegoro	7	35	42	109	244	353	668	1.475	2.143	348	813	4.649
„ Madioen	19	496	515	299	1.004	1.303	429	1.821	2.250	190	751	2.502
„ Kediri	74	62	136	77	1.521	1.598	351	2.211	2.562	833	1.217	4.900
„ Malang	24	72	96	145	6.054	6.199	466	7.538	8.004	315	726	6.681
„ Besoeki	62	122	184	91	996	1.087	176	1.583	1.759	875	1.335	4.138
„ Madoera	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4.893	2.782	11.283
OOST-JAVA												
Februari 1939	**191**	**792**	**983**	**826**	**10.176**	**11.002**	**2.399**	**15.552**	**17.951**	**7.614**	**8.628**	**36.827**
„ 1938	*436*	*409*	*845*	*948*	*6.591*	*7.539*	*2.049*	*10.367*	*12.416*	*5.717*	*5.636*	*34.318*
„ gem. '29/'38			*1.133*			*5.543*			*10.318*	*6.153*	*7.797*	*34.582*
Jan. t/m Febr. 1939	**2.775**	**915**	**3.690**	**1.641**	**12.515**	**14.156**				**12.965**	**14.934**	
„ 1938	*3.142*	*531*	*3.673*	*1.578*	*8.426*	*10.004*				*9.562*	*11.293*	
„ gem. '29/'38			*2.999*			*7.682*				*11.445*	*13.727*	
JAVA en MADOERA												
Februari 1939	**1.893**	**6.139**	**8.032**	**2.198**	**14.410**	**16.608**	**5.736**	**29.563**	**35.299**	**14.043**	**14.890**	**58.266**
„ 1938	*1.321*	*3.838*	*5.159*	*2.070*	*11.309*	*13.379*	*5.215*	*27.313*	*32.528*	*10.371*	*11.118*	*54.961*
„ gem. '29/'38			*5.712*			*11.335*			*27.317*	*11.182*	*13.151*	*54.332*
Jan. t/m Febr. 1939	**6.173**	**7.222**	**13.395**	**4.149**	**22.332**	**26.481**				**25.679**	**26.265**	
„ 1938	*5.475*	*5.755*	*11.230*	*3.936*	*20.052*	*23.988*				*20.270*	*22.330*	
„ gem. '29/'38			*10.194*			*20.217*				*22.535*	*23.798*	

Ressort Periode	Tabak Geoogst Sawahs	Tabak Geoogst Droge gronden	Tabak Geoogst Totaal	Tabak Bijgeplant Sawahs	Tabak Bijgeplant Droge gronden	Tabak Bijgeplant Totaal	Tabak Aanplant ultimo Sawahs	Tabak Aanplant ultimo Droge gronden	Tabak Aanplant ultimo Totaal	Suikerriet Geoogst	Suikerriet Bijgeplant	Suikerriet Aanplant ultimo
res. Bantam	—	—	—	—	—	[illegible]	—	—	—	—	10	45
„ Batavia	—	2	2	—	4	[illegible]	—	36	36	6	4	33
„ Buitenzorg	—	13	13	—	13	[illegible]	—	82	82	21	22	140
„ Priangan	—	35	35	2	194	[illegible]	4	289	293	—	1	40
„ Cheribon	—	—	—	—	124	[illegible]	8	129	137	26	32	332
WEST-JAVA												
Februari 1939	—	**50**	**50**	**2**	**335**	[illegible]	**12**	**536**	**548**	**53**	**69**	**590**
„ 1938	—	*108*	*108*	*9*	*60*	[illegible]	*95*	*444*	*539*	*46*	*21*	*723*
„ gem. '29/'38			*166*						*654*	*91*	*86*	*623*
Jan. t/m Febr 1939	**65**	**169**	**234**	**4**	**389**	[illegible]				**429**	**164**	
„ 1938	*72*	*248*	*320*	*9*	*133*	[illegible]				*111*	*177*	
„ gem. '29/'38			*425*							*177*	*188*	
res. Pekalongan	20	50	70	—	147	[illegible]	21	255	276	4	59	661
„ Semarang	15	21	36	—	542	[illegible]	36	753	789	4	6	670
„ Japara/Rembang	45	10	55	—	5	[illegible]	—	34	34	41	15	1.806
„ Banjoemas	6	7	13	1	1.207	[illegible]	7	1.299	1.306	—	5	9
„ Kedoe	70	4	74	3	250	[illegible]	6	256	262	—	—	5
Gouv. Jogjakarta	1	2	3	3	—	[illegible]	4	4	8	—	—	6
„ Soerakarta	11	14	25	4	250	[illegible]	13	285	298	2	—	83
MIDDEN-JAVA												
Februari 1939	**168**	**108**	**276**	**11**	**2.401**	[illegible]	**87**	**2.886**	**2.973**	**51**	**85**	**3.240**
„ 1938	*89*	*110*	*199*	*75*	*3.168*	[illegible]	*131*	*3.904*	*4.035*	*58*	*47*	*2.067*
„ gem. '29/'38			*314*						*4.884*	*81*	*89*	*1.501*
Jan. t/m Febr. 1939	**1.504**	**888**	**2.392**	**15**	**2.584**	[illegible]				**100**	**289**	
„ 1938	*1.877*	*886*	*2.763*	*85*	*3.550*	[illegible]				*124*	*121*	
„ gem. '29/'38			*2.137*							*158*	*211*	
res. Soerabaja	139	4	143	5	20	[illegible]	7	23	30	60	19	420
„ Bodjonegoro	—	—	—	—	—	[illegible]	—	38	38	29	6	127
„ Madioen	—	—	—	—	2	[illegible]	—	6	6	2	20	2.630
„ Kediri	45	5	50	—	10	[illegible]	—	16	16	40	86	6.161
„ Malang	38	9	47	—	446	[illegible]	4	718	722	67	139	1.955
„ Besoeki	1	17	18	7	22	[illegible]	10	294	304	12	29	169
„ Madoera	—	—	—	—	50	[illegible]	—	131	131	4	27	130
OOST-JAVA												
Februari 1939	**223**	**35**	**258**	**12**	**550**	[illegible]	**21**	**1.226**	**1.247**	**214**	**326**	**11.592**
„ 1938	*81*	*66*	*147*	—	*468*	[illegible]	*23*	*733*	*756*	*206*	*469*	*11.014*
„ gem. '29/'38			*515*						*1.388*	*199*	*279*	*9.146*
Jan. t/m Febr. 1939	**2.412**	**497**	**2.909**	**12**	**1.038**	[illegible]				**459**	**787**	
„ 1938	*3.560*	*449*	*4.009*	*8*	*677*	[illegible]				*630*	*1.044*	
„ gem. '29/'38			*6.057*							*406*	*739*	
JAVA en MADOERA												
Februari 1939	**391**	**193**	**584**	**25**	**3.286**	[illegible]	**120**	**4.648**	**4.768**	**318**	**480**	**15.422**
„ 1938	*170*	*284*	*454*	*84*	*3.696*	[illegible]	*249*	*5.081*	*5.330*	*310*	*537*	*13.804*
„ gem. '29/'38			*995*						*6.926*	*371*	*454*	*11.270*
Jan. t/m Febr. 1939	**3.981**	**1.554**	**5.535**	**31**	**4.011**	[illegible]				**988**	**1.240**	
„ 1938	*5.509*	*1.583*	*7.092*	*102*	*4.360*	[illegible]				*865*	*1.342*	
„ gem. '29/'38			*8.619*							*741*	*1.138*	

Totaal van alle Inlandsche landbouwgewassen (Incl. de niet in deze tabellen afzonderlijk genoemde).

Ressort Periode	Geoogst Sawahs	Geoogst Droge gronden	Geoogst Totaal	Bijgeplant Sawahs	Bijgeplant Droge gronden	Bijgeplant Totaal	Aanplant ultimo Sawahs	Aanplant ultimo Droge gronden	Aanplant ultimo Totaal
res. Bantam	1 985	7.798	9.783	24.773	1.528	26.301	77.349	43.327	120.676
„ Batavia	1.891	4.762	6.653	71.124	6.874	77.998	279.292	31.258	310.550
„ Buitenzorg	13.356	9.326	22.682	24.803	5.798	30.601	137.234	46.334	183.568
„ Priangan	12.079	28.082	40.161	24.310	12.883	37.193	188.148	116.876	305.024
„ Cheribon	2 887	5.642	8.529	70.597	5.467	76.064	224.802	43.264	268.066
WEST-JAVA									
Februari 1939	**32.198**	**55.610**	**87.808**	**215.607**	**32.550**	**248.157**	**906.825**	**281.059**	**1.187.884**
„ 1938	*37.876*	*52.437*	*90.313*	*224.881*	*27.206*	*252.087*	*918.973*	*286.838*	*1.205.811*
„ gem. '29/'38			*80.363*			*222.981*			*1.079.961*
Jan. t/m Febr 1939	**74.070**	**86.905**	**160.975**	**613.380**	**69.932**	**683.312**			
„ 1938	*77.538*	*90.512*	*166.050*	*620.000*	*66.447*	*686.447*			
„ gem. '29/'38			*154.952*			*589.154*			
res. Pekalongan	17.515	11.939	29.454	39.883	5.989	45.872	139.271	41.408	180.679
„ Semarang	7.141	20.318	27.459	31.523	17.071	48.594	164.081	92.577	256.658
„ Japara/Rembang	6.589	30.914	37.503	61.070	12.702	73.772	165.462	90.731	256.193
„ Banjoemas	10.086	21.736	31.822	10.002	20.072	30.074	110.261	77.361	187.622
„ Kedoe	12.812	35.707	48.519	1801 3	13.096	31.109	121.322	97.894	219.216
Gouv. Jogjakarta	2.150	18.412	20.562	5.771	6.584	12.355	51.254	121.297	172.551
„ Soerakarta	13.700	39.625	53.325	33.883	15.060	48.943	159.652	161.727	321.379
MIDDEN-JAVA									
Februari 1939	**69.993**	**178.651**	**248.644**	**200.145**	**90.574**	**290.719**	**911.303**	**682.995**	**1.594.298**
„ 1938	*64.167*	*149.409*	*213.576*	*226.076*	*79.592*	*305.668*	*906.972*	*664.062*	*1.571.034*
„ gem. '29/'38			*226.589*			*290.475*			*1.512.070*
Jan. t/m Febr. 1939	**163.306**	**304.869**	**468.175**	**559.919**	**172.826**	**732.745**			
„ 1938	*167.732*	*308.366*	*476.098*	*548.323*	*161.824*	*710.147*			
„ gem. '29/'38			*472.296*			*688.732*			
res. Soerabaja	1.449	14.835	16.284	31.304	7.843	39.147	154.055	50.733	204.788
„ Bodjonegoro	1.207	33.556	34.763	84.793	10.715	95.508	188.454	93.670	282.124
„ Madioen	2.112	30.711	32.823	38.821	15.162	53.983	157.176	158.660	315.836
„ Kediri	4.436	29.474	33.910	33.193	16.457	49.650	129.634	137.671	267.305
„ Malang	3.444	81.927	85.371	23.904	25.010	48.914	137.205	179.775	316.980
„ Besoeki	6.274	39.357	45.631	40.130	13.836	53.966	156.851	91.792	248.643
„ Madoera	2.340	121.431	123.771	22.793	45.641	68.434	67.774	207.684	275.458
OOST-JAVA									
Februari 1939	**21.262**	**351.291**	**372.553**	**274.938**	**134.664**	**409.602**	**991.149**	**919.985**	**1.911.134**
„ 1938	*28.637*	*259.417*	*288.054*	*385.488*	*101.427*	*486.915*	*969.373*	*976.292*	*1.945.665*
„ gem. '29/'38			*333.670*			*434.055*			*1.778.452*
Jan. t/m Febr. 1939	**145.253**	**478.074**	**623.327**	**827.795**	**243.474**	**1.071.269**			
„ 1938	*104.471*	*337.372*	*441.843*	*837.980*	*227.030*	*1.065.010*			
„ gem. '29/'38			*576.256*			*990.621*			
JAVA en MADOERA									
Februari 1939	**123.453**	**585.552**	**709.005**	**690.690**	**257.788**	**948.478**	**2.809.277**	**1.884.039**	**4.693.316**
„ 1938	*130.680*	*461.263*	*591.943*	*836.445*	*208.225*	*1.044.670*	*2.795.318*	*1.927.192*	*4.722.510*
„ gem. '29/'38			*640.622*			*947.511*			*4.370.483*
Jan. t/m Febr. 1939	**382.629**	**869.848**	**1.252.477**	**2.001.094**	**486.232**	**2.487.326**			
„ 1938	*349.741*	*736.250*	*1.085.991*	*2.006.303*	*455.301*	*2.461.604*			
„ gem. '29/'38			*1.203.504*			*2.268.507*			

Invoer in Nederlandsch-Indië uit Duitschland (incl. Oostenrijk).

(excl. goud en zilver).

Stat. No.	Omschrijving	1937		1938	
		1000 kg bruto	1000 glds.	1000 kg bruto	1000 glds.
1/21	Groep I. Dieren en planten	1	3	0	4
22/162	Groep II. Eetwaren en genotmiddelen	3.146	694	2.319	557
	waarvan :				
132	Afgetapt bier, ander dan stout	1.992	372	1.323	247
145	Mineraalwater	850	137	694	112
163/224	Groep III. Dierlijke en plantaardige voortbrengselen	124	75	139	71
225/279	Groep IV. Mineralen en halffabrikaten en fabrikaten daarvan	18.009	675	19.033	673
	waarvan :				
248	Steenkolen	12.604	208	13.698	235
278	N.a.g. grondstoffen en halffabrikaten van minerale herkomst	1.118	48	615	34
280/3422	Groep V. Chemische voortbrengselen, enz.	22.576	11.100	29.382	9.782
	waarvan :				
3319	Mierenzuur	683	183	339	96
334	Andere n.a.g. chemicaliën	505	192	509	191
335	Vloeibare ammoniak	853	147	102	19
339	Bereide geneesmiddelen, voor den verkoop in het klein verpakt, 5% en minder dan 5% alcohol bevattend	261	2.004	189	1.276
355	Kalimeststoffen	4.303	305	4.527	298
358	Zwavelzure ammoniak	8.513	478	10.822	680
359	N.a.g. meststoffen	1.869	274	7.361	527
381—385	Droge aniline en andere n.a.g. teerkleurstoffen	1.226	3.364	1.035	2.733
393	N.a.g. droge verf- en kleurstoffen, voor den verkoop in het groot verpakt	212	101	226	79
396	Aangemaakte of natte kunstmatige indigo	522	526	347	368
2402	Hulpstoffen benoodigd bij de aanwending van aniline en andere teerkleurstoffen	464	324	446	289
403	Calciumcarbid	457	48	287	27
404	Ferrocerium e.d. alliages voor automatische aanstekers	42	293	31	183
423/465	Groep VI. Aardewerk en porselein, enz.	2.804	312	1.306	240
	waarvan :				
456	Asbestcementplaten	1.656	153	60	5
466/489	Groep VII. Glas en glaswerk	1.103	512	1.454	701
490/528	Groep VIII. Hout, kurk, plantaardig vlechtmateriaal, enz.	168	76	118	82
529/548	Groep IX. Huiden, vellen, pelswerk, enz.	59	142	72	149
549/606	Groep X. Garens, manufacturen, enz.	740	2.206	670	1.892
607/654	Groep XI. Papier en papierwaren, enz.	5.651	1.861	5.531	1.981
	waarvan :				
620	Pakpapier, ander dan van oude couranten	1.544	345	941	252
628	N.a.g. papier	1.379	295	1.428	309
659/662- 666/817	Groep XII. Metalen, v.a.s., excl. goud en zilver	46.250	10.289	42.603	10.650
	waarvan :				
690	Ruwe gewalste, gesmede of geperste ijzeren platen	4.049	427	3.361	483
693	Staafijzer	2.540	431	2.475	419
694	Balk-, hoek-, T- en ander profielijzer en -staal	1.470	161	3.319	408
697	Betonijzer	1.308	147	675	69
698	Spoorstaven, lasch- en verbindingsstukken voor spoorwegen	3.007	353	1.739	221
702	Gegoten ijzeren buizen	628	78	602	89
703	Andere dan gegoten ijzeren buizen	10.852	1.651	12.920	2.289
1703	Boorpijpen	4.501	786	4.010	863
705	IJzerconstructiewerk voor bruggen en gedeelten daarvan	304	61	112	19
707	Ander n.a.g. ijzerconstructiewerk	385	54	1.061	169
715	Opslagtanks en platen daarvoor	222	46	707	249
718	Met onedele metalen overtrokken ijzerdraad	2.072	229	321	55
723—724	Draadnagels en spijkers	2.196	248	1.308	194
729	IJzeren fusten	987	261	542	138
737—738	IJzeren hang- en sluitwerk	1.207	586	1.235	601
748—749	Werken van ijzer en ijzerlegeeringen n.a.g.	1.511	537	1.348	552
764	Koperdraad voor electrische geleidingen	1.166	591	746	445
818/842	Groep XIII. Rij-, voer-, vaartuigen, enz.	3.415	2.991	4.192	6.226
	waarvan :				
824	N.a.g. rollend materieel voor spoor- en tramwegen, ander dan voor personenvervoer	512	151	740	206
826	Personenautomobielen	353	415	943	948
2827	Chassis voor Diesel- en dergel. automobielen	148	149	70	70
834	N.a.g. deelen van en toebehooren tot rijwielen	1.445	1.216	963	1.023

Stat. No.	Omschrijving	1937		1938	
		1000 kg bruto	1000 glds.	1000 kg bruto	1000 glds.
842	Vliegtuigen en deelen daarvan	26	217	206	2.872
843/958	Groep XIV. Machines, werktuigen, toestellen, gereedschappen, enz.	13.852	11.246	17.094	14.844
	waarvan :				
843	Stoomketels en deelen daarvan	506	204	455	206
845	Dynamo's, electromotoren en transformatoren	342	317	546	531
854	Verbrandingsmotoren voor stationnair bedrijf	496	431	484	510
858	Hijsch- en hefwerktuigen en -toestellen[1])	358	236	456	298
862	Werktuigen en toestellen voor metaal-, steen- en houtbewerking [1])	342	486	445	712
873	Idem voor rijstpellerijen	345	196	313	199
875	Idem voor de textielnijverheid	360	232	555	415
877	Idem voor mijnontginningen	373	365	489	539
879	N.a.g. werktuigen en toestellen ten dienste van fabrieken of andere technische bedrijven	998	749	1.301	1.135
880	Ambachtsgereedschappen en deelen daarvan	745	697	1.076	1.011
881	Patjols, patjolvorken en tjangkols	941	336	725	306
890	Electrische kabels	1.208	458	1.444	523
892	Materiaal voor electrische buitenleidingen, uitgezonderd isolatoren	1.606	445	2.825	684
893	Materiaal voor electrische installaties van gebouwen en terreinen	648	385	435	359
899	Electrische toestellen en instrumenten	196	322	277	474
906	Gewone schrijfmachines	72	234	83	279
913/917	Messenmakerswerk	211	610	178	529
1945	Petroleumdruklichtlampen	161	311	151	277
959/1002	Groep XV. Andere goederen	1.281	1.163	1.096	1.184
	waarvan :				
959	Automobielbuitenbanden	118	120	141	149
963	Rijwielbuitenbanden	133	119	145	155
973	Pakking, v.a.s.	341	133	135	86
995	Speelgoed	149	136	162	169
	Totaal	119.179	43.345	125.009	49.036

1) Te drijven door krachtwerktuigen.

Uitvoer uit Ned.-Indië naar Duitschland (incl. Oostenrijk) en voor order.

(Excl. goud en zilver; excl. opbrengst der geheven uitvoerrechten.)

Stat. No.	Omschrijving	1937		1938	
		1000 kg bruto	1000 glds.	1000 kg bruto	1000 glds.
1/65	Groep I. Dierlijke voortbrengselen en fabrikaten daarvan	259	224	157	101
71/84	Groep II. Caoutchouc en getah pertjah	22.728	14.093	23.791	10.374
	waarvan :				
75	Ondernemingsrubber in vellen	21.368	13.261	21.099	9.365
1075—2075	Bevolkingsrubber in vellen	1.133	742	2.052	834
85/109	Groep III. Drogerijen en specerijen	1.669	397	2.147	504
	waarvan :				
90	Kaneelkassia	190	41	116	28
101	Witte peper	755	235	1.383	331
102	Zwarte peper	518	81	546	70
158/171	Groep IV. Koffie, v.a.s.	745	209	908	221
	waarvan :				
166	Gepelde Arabica-koffie	103	48	154	59
168	Gepelde Robusta-koffie	627	157	718	146
179/204	Groep V. Oliehoudende vruchten en zaden, plantaardige oliën en vetten	65.153	7.924	109.424	7.393
	waarvan :				
185	Katjang kedelee	302	15	—	—
188	Copra	58.060	7.191	105.575	7.134
190	Palmpitten	2.168	147	1.275	70
199	Klapperolie	330	66	—	—
200	Palmolie	4.272	504	2.572	190
220/230	Groep VI. Suiker, v.a.s.	157	7	12.994	528
	waarvan :				
220	Superieure hoofdsuiker	157	7	10.964	444
2220	Geraffineerde kristalsuiker	—	—	1.978	78
231/238	Groep VII. Tabak, v.a.s.	50	9	52	10
239/244	Groep VIII. Tapiokaproducten	63	5	222	6
245/246	Groep IX. Thee	123	81	260	181
255/264	Groep X. Vezels, v.a.s.	6.137	1.057	14.295	1.502
	waarvan :				
255	Harde touwvezels	6.091	1.044	14.264	1.495
1)	Groep XI. Overige plantaardige voortbrengselen	12.063	1.212	15.343	977
	waarvan :				
115	Maïs	—	—	6.444	198
129	Copal	1.526	148	1.091	113
137	Djatihout, ruw bekapt, ander dan dwarsliggers	1.130	113	674	69
143	Wildhout, rondhout of ruw bekapt	—	—	1.129	6
206	Citronella-olie	201	234	165	168
266	Onbewerkte rotting	8.331	511	4.723	275
289/312	Groep XII. Aardoliën, aardolieproducten, minerale brandstoffen	11.873	567	4.001	67
	waarvan :				
297	Paraffine	3.143	454	126	17
313/336	Groep XIII. Cement, ertsen, onedele metalen, tras, zwavel	185.640	2.262	171.328	1.877
	waarvan :				
317	Bruinsteenerts	4.593	203	5.564	245
319	N.a.g. ertsen	—	—	20.096	130
325	Oud koper en afval van koper	256	68	165	31
328	Ruwe tin	415	874	102	175
335	N.a.g. grondstoffen en halffabrikaten van minerale herkomst	180.195	1.105	145.249	1.294
337/376	Groep XIV. Goederen van verschillenden aard	30	13	26	12
377/462	Groep XV. Buitenlandsche voortbrengselen	33	39	40	45
	Totaal	306.723	28.099	354.988	23.798

1) 66/70, 110/157, 172/178, 205/219, 247/254 en 265/288.